SLOVENSKI POROČEVALEC

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE

Smrt fašizmu — svobodo narodu!

Leto VI., št. 34 | Ljubljana, četrtek 31. maja 1945 | Cena L 2.— oz. RM 0.70

Sprejemi pri maršalu Titu

Maršal Tito o nalogah naše mladine in o vlogi naših žen pri delu za obnovo domovine — Delavski razred najmočnejši steber, na katerega se opira nova Jugoslavija

Ljubljana, 29. maja

Danes popoldne je obiskala tov. maršala Josipa Broza Tita delegacija Zveze slovenske mladine. Delegacija je bila sestavljena iz mladincev in mladink iz vse Slovenije ter tudi predstavnikov naših najmlajših — slovenskih pionirjev. Delegacijo je vodil Glavni odbor Zveze slovenske mladine. Mladinci iz Ljubljane, iz Štajerske, Gorenjske in Dolenjske, Notranjske, Primorske in Koroške so izročili tov. maršalu pozdrave mladine iz vse Slovenije. Tovariš, ki je zastopal koroško mladino, je dejal tov. maršalu Titu: »Tovariš maršal, spremite iskrene pozdrave koroške mladine, ki je samo Vaša in samo Titova.« Zastopnik tržaške mladine je prinesel maršalu plamteče pozdrave vse tržaške mladine.

Po pozdravih in po izročitvi daril, ki jih je delegacija izročila tov. maršalu kot izraz posebne ljubezni, ki jo goji mladina do velikega voditelja jugoslovanskih narodov, se je tov. maršal Tito prisrčno razgovoril s prisotnimi delegati ter se kot oče z največjo skrbjo zanimal za vse, kar so mu prisotni mladinci pripovedovali o svojih bojih in o svojem delu. Posebno se je tov. maršal zanimal za mladino v Trstu in Gorici, zanimal se je za sodelovanje med italijansko in slovensko mladino ter poudaril, da mora biti mladina prav na teh področjih najtesneje povezana.

V nadaljnjem razgovoru je tov. maršal opozoril prisotne delegate na ustanavljanje mladinskih delovnih brigad. Dejal je, da mora mladina zbuditi delovno navdušenje, razviti mora udarniški način dela. Ni se nam bati nadproizvodnje, kajti poteklo bo še precej časa, predno bomo mogli nadomestiti to, kar je bilo v vojni uničenega. Prav tako je tov. maršal opozoril na ustanavljanje mladinskih zavetišč, zlasti za mladino, ki je v vojni izgubila svojce, predvsem v krajih, ki so zaradi vojne največ trpeli.

V nadaljnjem razgovoru se je tov. maršal podrobno zanimal za mladinske organizacije v Sloveniji, za njihov obseg, posebej pa se je še zanimal za naše najmlajše, za slovenske pionirje. Pionirjem je dejal, da je njihova dolžnost v prvi vrsti, da se pridno in marljivo uče, da bodo mogli čim prej s svojim znanjem koristiti naši domovini.

Ob zaključku obiska delegacije se je maršal Tito poslovil od mladincev in mladink, se zahvalil za obisk in naročil, naj izročijo njegove pozdrave vsej slovenski mladini in pionirjem.

Slovenske žene pri Maršalu

Danes je maršal Josip Broz - Tito sprejel tudi delegacijo slovenskih žena, ki jo je predstavil minister za socialno skrbstvo tov. Vida Tomšičeva. Delegacijo so sestavljale predstavnice žen iz vse Slovenije. Prišle so da prinesejo svojemu Maršalu pozdrave slovenskih žen in da se zahvalijo za veliko delo osvobojenja, na čelu katerega je vsa štiri leta težke osvobodilne borbe stal sam maršal Tito.

V imenu slovenskih žena je spregovorila tov. Ziherlova, ki je dejala, da vidijo žene v maršalu Titu poroštvo, da bodo vse priborjene pravice tudi ohranjene, poroštvo za osvoboditev in združitev vseh Slovencev. V imenu vseh slovenskih žen je obljubila, da bodo pri obnovitvenem delu pomagale kar največ in da bodo tako pokazale, da so vredne pravic, ki jih imajo v novi Jugoslaviji.

Po besedah tov. Ziherlove je maršal Tito pozdravil predstavnice junaških slovenskih žena, ki so se z ramo ob rami z ostalimi ženami Jugoslavije borile v prvih vrstah in dejal, da je prepričan, da bodo slovenske žene tudi vnaprej stale skupno z ostalimi jugoslovanskimi ženami v prvih vrstah pri urejevanju nove federativne demokratične Jugoslavije.

Nato je govoril maršal Tito o velikih in težkih nalogah, ki čakajo naše žene v delu za obnovo domovine. Poudaril je, da je vzgoja otrok ena prvih nalog naših mater in sester. Zavedati se je treba, da moramo vzgojiti takšne državljane, ki bodo znali ceniti žrtve, ki smo jih doprinesli v narodno-osvobodilnem boju. Naši otroci vedo, da je prišla nova doba, v kateri jim bo zagotovljena lepša bodočnost. Tem otrokom je treba tudi ustvariti pogoje za uspešen razvoj.

Maršal Tito je izrazil prisotnim predstavnicam željo, da bi rad poznal težave, ki jih imajo pri konkretnem vsakdanjem delu. Zanimal se je podrobno za vsa vprašanja njihovega dela, za vse probleme, ki so nastali z osvoboditvijo, in je bilo iz prisrčnega razgovora razvidno, kako veliko skrb goji za potrebe mater. Posebej se je še zanimal za razmere v Ljubljani in kakšne so bile posledice okupatorjevega terorja. Poudaril je, da so si priborile žene v narodno-osvobodilnem boju popolno enakopravnost, da pa morajo zato stremeti za čim večjo razgledanostjo in se zanimati za vse probleme, tudi za mednarodne.

Tovarišice so pojasnile Maršalu, da stremijo za vsem tem, da pa se pojavljajo v organizacijah težkoče zlasti zaradi tega, ker je še mnogo dobrih aktivistk v koncentracijskih taboriščih. Povedale so tudi, da pripravljajo velik kongres. Maršal je odgovoril, da je treba aktivizirati vse žene, zlasti one v provinci. Repatriacija naših ljudi zahteva ogromno dela, toda ta problem je mogoče rešiti prav z delom naših žena. Tovariš Maršal je opozoril žene tudi na naše invalide. Dejal je, da morajo naši invalidi občutiti, da niso zaman izgubili svojega zdravja. V nadaljnjem razgovoru se je dotaknil maršal Tito tudi vprašanja sirot. Dejal je, da je velika skrb naših žen, skrb za otroke, ki nimajo nikogar več na svetu. Rekel je, da ne smemo pozabiti tistih otrok, katerih starši so bili proti narodno-osvobodilnemu gibanju, kajti otroci niso krivi za dejanja svojih staršev. Tudi za te otroke je treba skrbeti in jih vzgajati.

Maršal Tito se je zanimal za ženski tisk, za opustošenje, ki ga je povzročil okupator in za mnogo drugih vprašanj. Razgovor je trajal skoro celo uro. Po skupnem fotografiranju se je maršal Tito prisrčno poslovil od delegacije.

Delegacije Enotnih strokovnih zvez delavcev in nameščencev Slovenije pri Maršalu

Ljubljana, 29. maja.

Danes je tov. maršal Josip Broz - Tito sprejel delegacijo Enotnih strokovnih zvez delavcev in nameščencev Slovenije, ki jo je vodil minister za industrijo federalne vlade Slovenije tov. France Leskošek. Maršala Tita je v imenu delegacije pozdravil sekretar Zveze Enotnih strokovnih organizacij delavcev in nameščencev, tov. Vencelj Perko, ki je dejal v svojem govoru sledeče:

Dragi naš tov. Tito! Delavci in nameščenci združene svobodne Slovenije Vam izročamo vroče in borbene pozdrave. Delavski razred kot najnaprednejši in najmočnejši del narodov Jugoslavije je ponosen na Vas, ki ste izšli iz delavskih vrst, kot na voditelja narodov, kot največjega moža v naši zgodovini. Delavski razred je globoko prepričan, da boste tako odločno in modro vodili narode Jugoslavije v dobi obnove kot ste jih vodili v dobi borbe proti vsem našim sovražnikom, pa naj bi se pojavili zunaj ali znotraj naše države. Zagotavljamo Vas in obljubljamo Vam, da bomo prav mi delavci storili vse in žrtvovali vse za našo obnovo in da bomo zvesto čuvali demokratične pridobitve naše težke osvobodilne borbe, bratstvo in enotnost jugoslovanskih narodov. Zavedamo se, da si je bilo mogoče priboriti delavske pravice zaradi tega, ker se nismo borili samo za ozke razredne interese, marveč zato, ker smo se borili za enotnost in bratstvo vseh narodov in proti vsem sovražnikom naših narodov. Prav zaradi tega bomo tudi v bodoče stali zvesto ob Vaši strani, trdno povezani v enotnem političnem gibanju, v enotnosti strokovnih organizacij, katere bodo najmočnejša opora naši novi ljudski oblasti. V tem pogledu Vam bomo, tov. Maršal, sledili preko vseh težav v borbi za lepšo in srečnejšo bodočnost.

Na pozdravne besede je tov. maršal Tito odgovoril, da se iskreno zahvaljuje za obisk in pozdrave, ki jih je izročilo delavsko vodstvo. Delavski razred Slovenije, je dejal Maršal, kakor tudi delavski razred ostalih federalnih enot Jugoslavije je v tej veliki borbi, ko je šlo za obstanek vsakega naroda posebej in vseh narodov Jugoslavije v celoti, dal svoj dostojen doprinos v tem skupnem boju. Točno je, kar je dejal tovariš, da se delavski razred ni boril za svoje ozke razredne interese, marveč se je boril za interese vsega naroda. Delavski razred je napravil vse, kar je mogel, da je v trenutku, ko je prišel strašni čas za naš narod, stal združen in enoten v prvi vrsti te težke borbe. Delavski razred je dal mnogo dragocenih žrtev in te žrtve so rodile obilo sadov. Delavski razred si je ramo ob rami z vsemi ostalimi borci izbojeval sebi vse predpogoje za boljše življenje. Danes se ne postavlja več vprašanje perspektive delavskega razreda, kajti perspektiva boljše bodočnosti je jasna. Zmaga je izbojevana ne samo za neodvisnost naših narodov, marveč tudi za socialno svobodo, v kateri bo delavski razred mogel priti do popolnega izraza. Vi veste, kakšen je bil položaj v predvojni Jugoslaviji. Vi veste, da delavski razred ni imel skoraj nobenih pravic.

Sedaj je povsem drugačen položaj. Delavski razred nastopa danes kot najmočnejši in najnaprednejši v novi federativni Jugoslaviji in vsaki federalni enoti posebej. Delavski razred je najmočnejši steber, na katerega se opira naša država. Odnos delavskega razreda do države je povsem drugačen kakor je bil, kajti nova državna oblast v novi Jugoslaviji, je ljudska oblast, je zadolžena s krvjo vaših tovarišev in vas samih na bojnem polju in je dolžna dati delavskemu razredu vse, kar mu po pravici pripada. Pri tem naj bi omenil eno: Delavski razred si mora biti svest sedanjih trenutkov, sedanjega položaja. Naša dežela je razrušena, nekje manj, nekje bolj, zlasti v Bosni, Črni gori, Hercegovini in mnogih drugih krajih Jugoslavije je skoro vse popolnoma uničeno. Tu je ljudstvo tudi največ trpelo in doprineslo najtežje žrtve. Delavski razred si mora biti svest, da bo moral še nekaj let doprinašati največji delež in se žrtvovati, da bi se mogla naša dežela čim bolj opomoči. Razumljivo je, da mora delavski razred, če hoče do kraja in v polni meri izvršiti svojo nalogo, imeti vse to, kar mu je potrebno za življenje. In ravno v tem je osnovna skrb naše državne uprave, da delavski razred ne bo zapostavljen. Razumljivo je, da to ne bo mogoče trenutno izvesti brez večjih težav, morda tudi iz čisto tehničnih razlogov, toda to se mora vkljub temu ustvariti. Da pa bi država mogla izvesti svoje obveze napram delavskemu razredu v polni meri, je ravno vaša dolžnost, da ji pomagate pri njenem prizadevanju.

Pri nas v Jugoslaviji obstojata dva sektorja proizvodnje: državni in privatni. Razumljivo je, da bodo delavci v privatnih podjetjih uživali prav tako zaščito, kakršno bodo uživali delavci v državnih podjetjih. Tu razlike ne sme biti. Danes nastopa tu nek nov močen faktor, dejstvo spremenjenega odnosa države do delavca. Danes bo državna uprava zaščitila delavca tako, da se delavcu ne bo potrebno bati za svojo bodočnost. Vaša naloga je dovolj težka in velika. Velika zaradi tega, ker vi sedaj ne sodelujete samo kot delovna sila v podjetjih, marveč ker sodelujete kot državni, politični element, ker morate skrbeti za vse. Vi morate skrbeti za proizvodnjo, skrbeti morate, da bodo na razpolago surovine, da ne bo saboterjev. Vi ste najmočnejša ljudska kontrola v podjetjih. Ne obstoja več bojazen pred nadproizvodnjo, prav tako ne obstoja več problem zaposlenosti in brezposelnosti, kajti vsakdo bo imel dovolj dela. Vsakdo pa bo dobil odmeno za svoje delo z ozirom na njegove sposobnosti in z ozirom na njegove zasluge. Kot predsednik vlade in kot vaš nekdanji tovariš v podjetjih, vas pozivam, da ohranite priborjeno enotnost, da izvršite svoje dolžnosti do kraja in s tem doprinesete častен delež v izgradnji boljše bodočnosti svoje domovine.

Prisotni so s toplim odobravanjem sprejeli govor tov. Maršala, nakar se je razvil prost razgovor med prisotnimi delegati in maršalom Titom, v katerem so zastopniki delavcev prikazali tov. Maršalu težek boj, ki ga je bojeval delavski razred Slovenije v vsej štiriletni narodno-osvobodilni borbi.

Po končanih razgovorih, ki so trajali nad eno uro, se je tov. Maršal prisrčno poslovil od delegacije, potem ko se je dal skupno z delegacijo fotografirati.

Gogoljev literarni večer

Zadnje dni je priredila Iranska družba za kulturne stike s Sovjetsko zvezo literarni večer v Teheranu, posvečen Gogoljevemu delu. Večeru so prisostvovali sovjetski veleposlanik v Iranu Maksimov, predsednik Iranske družbe za kulturne stike s Sovjetsko zvezo Soheili, člani te družbe, profesorji in visokošolci, novinarji in mnoge druge pomembne osebnosti. General Djahanbani je v svojem govoru očrtal življenje in delo Gogolja ter nato v lastnem prevodu prebral različne izvlečke iz Gogoljevih spisov.

Zveza slovenske mladine pri svojem pokrovitelju

Predstavnice Zveze antifašističnih žena s tov. maršalom v sredini

Zastopniki slovenskih sindikatov po razgovoru z maršalom

Čestitke maršalu Titu za rojstni dan

Beograd, 29. maja. O priliki svojega rojstnega dneva je maršal Tito prejel brzojavne čestitke od predsednika bolgarske vlade, Kimona Georgijeva, ki mu je želel ves uspeh v njegovem prizadevanju, da vodi državo v svobodi in blagostanju.

Akademik Deržavin je zaželel maršalu Titu in preko njega vsem jugoslovanskim narodom vso srečo.

Poleg tega je maršal Tito prejel brzojavne čestitke od bolgarskega pooblaščenega ministra pri jugoslovanski vladi Petra Todorova, vojnega ministra polkovnika Damjana Bolčeva, predstavnika vrhovnega zavezniškega poveljništva pri jugoslovanskem generalnem štabu letalskega podmaršala Lylea Arthurja, od ministra za pošto, telefon in brzojav dr. Draga Marušiča in drugih uglednih osebnosti.

Visoko odlikovanje Stalinovega sina

Moskva, 30. maja. »Pravda« poroča, da je bil Stalinov mlajši sin Vasilij Josipovič odlikovan z redom Suvorova II. stopnje — najvišjim sovjetskim vojaškim odlikovanjem.

Churchillovo darilo maršalu Stalinu

London, 29. maja. (Reuter) Gospa Churchillova je izročila maršalu Stalinu zlato nalivno pero kot spomin na Stalinove sestanke za časa vojne z njenim možem. »Moj mož želi, da izrazim upanje, da mu boste s tem peresom pisali mnogo prijateljskih sporočil,« je rekla gospa Churchillova.

O svojem obisku v Rusiji je predsednica pomoči britanskega Rdečega križa ruskemu fondu gospa Churchillova rekla: »Prijateljstvo je ustvarjajoča in življenjska lastnost, in v mojem obisku v Rusiji sem se zavedala čudovite naklonjenosti čustev do nas. Veliko ljudi v Britaniji je mogoče gledalo na moje potovanje v Rusijo kot na vzpon in višek pomoči ruskemu narodu. Za mene je to šele začetek. Ne mislim to z denarnega stališča, ampak gledam na to kot na začetek ožjega sodelovanja med sovjetskim Rdečim križem in britanskim društvom Rdečega križa. Mislim, da je ustanova neprecenljive vrednosti, na kateri bo treba graditi za bodočnost. Udanost mladini je najboljše potrdilo za vero v bodočnost, ki je srečamo povsod v Rusiji — je simbol življenjske sile, ki bo popravila škodo, ki jo je povzročila vojna. Ruski otroci so očarljivi. Oni so privlačni in ljubeznivi in se večinoma nenavadno dobro obnašajo.«

Gospa Churchillova je končno izjavila, da je bil glavni namen njenega potovanja v Rusijo, da se uredi oskrba dveh bolnišnic v Rostovu na Donu, dobrodošla pa ji je pri tem priložnost, da je obiskala veliko število bivših vojnih središč. Ravno pred njenim odhodom iz Moskve ji je podarila gospa Molotova diamantni prstan s kamnom prozorne čistote, ki je bil izkopan v Uralu, in sicer z naslednjimi besedami: »Prosimo vas, da sprejmete ta prstan kot znak večnega prijateljstva. Naj bi odnosi med našima dvema deželama bili tako svetli, jasni in trajni kakor je ta kamen.«

Predaja reda narodnega heroja materi Velka Dugoševića

Beograd, 30. maja. (Tanjug). Danes je bila v predstavništvu AVNJ-a svečana predaja reda narodnega heroja materi Velka Dugoševića, ki je padel 1941. leta kot komandant partizanskega odreda. Poleg mnogoštevilnega sorodstva padlega heroja Dugoševića so se udeležile svečanosti predsednik AVNOJ-a dr. Ivan Ribar, podpredsednik Marko Vujačič, sekretar Mile Peruničič. Materi padlega junaka je dr. Ribar poudaril zasluge njenega sina, ki je v borbi za svobodo nesebično žrtvoval svoje mlado življenje. Mati Velka Dugoševića se je zahvalila dr. Ribarju in je rekla, da je ponosna, ker je njen sin daroval življenje za svobodo naših narodov.

Izjava bivšega francoskega predsednika

Pariz, 28. maja. (Reuter) O bivšem predsedniku francoske republike Albertu Lebrunu, ki je bil štiri dni v Parizu, piše list »France Libre«, da ni nikoli ponudil odpovedi bordeauxski vladi, ko je bila Francija poražena. »Jaz sem bil vedno zvest siužabnik ustave,« je dejal, »in smatral sem pokoravanje ukazom Pierra Lavala za dejanje dezerterstva.« Dodal je: »Jaz nisem nikoli odstopil, odstranil me je Petain.« Lebruna in Francoisa Ponceta je Gestapo meseca avgusta 1943 aretiral in interniral na Tirolskem.

Naročnike sprejema uprava »Slovenskega poročevalca«, Knafljeva ul. 5.

Slovenske brigade na Koroškem

V »Slovenskem Vestniku«, glasilu Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško, ki izhaja v Celovcu, je priobčil podpolkovnik Matevž Hace, politični komisar IV. operativne zone, dne 20. maja naslednji članek o težavnih borbah slovenskih brigad na Koroškem:

Kdaj je naša vojska vkorakala na Koroško in v njeno glavno mesto Celovec?

Še pred kapitulacijo Nemčije so brigade I. SNOUB »T. Tomšiča«, II. SNOUB »Lj. Šercerja« in XII. SNOUB »M. Bračiča« krenile s Štajerske na Koroško. Toda pot ni bila prosta in je bilo treba napasti močne postojanke v Črni in Dravogradu. V teh bojih sta Tomšičeva in Šercerjeva brigada uničili 40 kamijonov SS trup. Borbe so bile srdite in neusmiljene. Vsled premoči sovražnikove, se je morala Šercerjeva brigada po dvodnevnih borbah umakniti iz Dravograda. Prav tako ni bilo mogoče likvidirati postojanke Črne. Brigade so krenile naprej proti Dravi. Na poti so se morale stalno prebijati skozi sovražne kolone in so dospele na dravski most. Tu pa so bile trupe SSovcev, kateri so hoteli za vsako ceno preprečiti prehod našim enotam. Po težkih in ogorčenih borbah so naši hrabri in neustrašeni borci prepodili močnejšega sovražnika, prešli Dravo ter v hitrem pohodu prišli do Velikovca, katerega so tudi istega dne t. j. 7. maja zasedli.

S koroških gora so prihiteli borci koroških bataljonov. To so borci, ki že tri leta bijejo težke borbe za osvoboditev Koroške. Če je bila kje težka partizanska borba, tedaj je bila tu na Koroškem gotovo najtežja. Nešteto krvi je bilo prelite na Koroškem. In kadar govorim o teh borcih, morem samo skloniti glavo v znak vednega počaščenja prelite krvi in trpljenja teh borcev. Ti bataljoni so tudi prvi prodrli v doline. Prvi so borili najteže boje s SS, ustaškimi in četniškimi tolpami, ki so se zatekle na Koroško. Prvi so osvobodili Borovlje, prvi vkorakali v Celovec. Njih trileta borba je skupno s koroškim prebivalstvom dokazala, kako si želi koroško ljudstvo Titove Jugoslavije. Za njo je bilo prelite toliko krvi in ni je sile, ki bi mogla izbrisati te potoke krvi s koroške zemlje.

Z Gorenjske so prihiteli borci Koroškega odreda in skupno z zavezniško vojsko vkorakali v glavno mesto Slovenske Koroške — Celovec.

Na severu Slovenske Koroške je komandant bataljona, kapetan Mirko, ki že od lanskega avgusta operira po Koroškem, zasedel Djekše. Istočasno je 150 drugih borcev korakalo na št. Andraž. Nato je tja prišla še Šercerjeva brigada, katera se je borila s tridesetkratno sovražno premočjo SS-trup. V teh bojih je imel sovražnik nad 200 mrtvih in ranjenih, medtem ko naše izgube znašajo 50 tovarišev. Končno se je morala brigada umakniti. Bračičeva brigada je imela ostre borbe v Borovljah s 15.000 SS-ovci in belogardisti. Tri dni so divjale poulične in težke borbe, nato pa se je brigada umaknila in imela 90 mrtvih in ranjenih tovarišev. Na črti Črna—Mežica—Guštanj se je borila Tomšičeva brigada z SS-trupami in ustaši, kaetri so hoteli prodreti na Koroško. Že v prvi borbi je ista brigada razorožila celo SS-divizijo. V pomoč je poslala svoje enote tudi III. armija. Razvile so se ostre borbe z ustaši, katerih se je predalo okoli 20.000.

Kako vas je spremljalo prebivalstvo?

Ljudstvo nas je povsod sprejelo z velikim navdušenjem, zlasti v Črni, Mežici, Prevaljah itd. Borcem samim so stopale v oči solze, ko so gledali, kako hiti ljudstvo k njim, jih objema, zasipa s cvetjem, pozdravlja s klici, polnimi ljubezni in sreče. Na stotine primerov je bilo, ko so prihiteli k nam starčki, možje, žene in stare ženice, vse objokane in veselja in presenečenja z besedami na ustih: »Mislili smo, da ne bomo več videli slovenske in jugoslovanske vojske. Toda vi ste tu, naša vojska je tu! Prišli ste, naši osoboditelji izpod tujčevega jarma, prišli ste in ostanete tu!« Fašistična propaganda je raznesla do poslednje vasi, kaj vse bo počenjala naša vojska. Da bodo partizani klali, ubijali, rezali nosove in vsa mogoča grozodejstva uganjali nad civilinim prebivalstvom. Prišli so slovenski borci na Koroško, disciplinirani, polni veselja in zmagoslavja, prišli so kot vojaki, kot redna vojska. Povsod so se čudili naši vojski, kako lepo postopa, kamorkoli pride, in so jo zato še tembolj zljubili.

Kdaj so prišle prve slovenske partizanske enote na Koroško?

Prvi partizani so dospeli na Koroško v drugi polovici leta 1942. Kmalu je bila formirana tzv. Koroška četa. Ob podpori vsega zavednega ljudstva, vkljub vsemu terorju, se je iz čete razvil Koroški bataljon, ki je pod najtežjimi okoliščinami vzrasel v Vzhodni in Zapadni koroški odred. Nato pa je bila formirana Grupa koroških odredov. Koroške partizanske enote so se borile na obeh straneh Drave. Trileta težka borba je dala pred vsem svetom izpričevalo o zrelosti ljudstva. V tej borbi se je Koroška opredelila za novo Jugoslavijo, kajti kljub najhujšemu Gestapovskemu terorju je večina prebivalstva podpirala boj Titovih edinic proti nemškemu okupatorju.

Kakšne uspehe so te partizanske enote dosegle v svojih borbah?

Likvidirale so orožniške in policijske postojanke. Na stotine Angležev, Rusov, Francozov in drugih so rešile iz ujetništva. Ščitile so ljudstvo in odstranjevale najzloglasnejše fašistične krvnike, ki so zatirali slovensko in avstrijsko prebivalstvo. Nudile so zatočišče dezerterjem iz nemške vojske, ki so se priključili našim enotam v želji, da tudi pripomorejo k uničenju fašistične Nemčije in osvoboditvi Slovenske Koroške izpod fašističnih krvnikov. Iz civilnih taborišč so se mogli zateči delavci v partizanske vrste in zgrabiti za orožje, da se maščujejo nad svojimi neusmiljenimi priganjači.

Kako se je zadrževalo avstrijsko prebivalstvo na Slovenskem Koroškem?

V naši vojski so videli nosilce svobode, nosilce prave demokracije. Zato so povečn s simpatijami spremljali ves naš osvobodilni pokret. Avstrijski antifašisti so aktivno podpirali osvobodilno gibanje in se borili skupno z nami, vedoč da je v naslonitvi na naše sile omogočen njihov uspešen boj za svobodo.

Tovariš podpolkovnik, kdaj in kateri je bil tvoj najsrečnejši dan sedaj na Koroškem?

Med najsrečnejšimi je vsekakor dan, ko sem zvedel, s kakim navdušenjem je sprejelo prebivalstvo naše borce, ki jih je vodil kapetan Mirko na Djekšah in v Kneži. Pravtako pa sem bil srečen in vsega me je prevzelo, ko sem stopil na Gosposvetsko polje, na kraj zibelke Slovencev in zagledal, kako ponosno plapola nad starodavnim spomenikom slovenstva na Koroškem, nad vojvodskim prestolom naša zastava katero samozavestno straži častna straža — armade maršala Tita.

Pospešitev odkrivanja vojnih zločincev

Sestanek mednarodne komisije v Londonu za ugotovitev vojnih zločinov

London, 30. maja. (Reuter). V četrtek se bo začela v Londonu tridnevna konferenca 16 narodov, ki jo je sklicala Komisija združenih narodov za vojne zločine na razpravo, kako pospešiti in izboljšati načine odkritja vojnih zločincev evropske in japonske vojne. Razgovori bodo tajni, ker se bo razpravljalo večinoma o načinu odkritja in zavarovanju dokazov — vključno dokazov proti japonskim zločincem, ki sedaj še niso odkriti. Konferenca se imenuje »Konferenca narodnih uradov«, ker so predstavniki uradniki, ki jih je imenovala vsaka dežela, da zavarujejo dokaze zločinov proti njihovemu lastnemu ljudstvu. Ti uradi predlagajo komisiji dokaze o zločinih, katere so sporočile civilne ali vojaške oblasti in presodijo, če obstoja slučaj prima facie napram obdolžencem. Imena osumljencev se sporočajo armadam v svrho aretacije.

Narodi, ki bodo zastopani na konferenci, so: Velika Britanija, Združene države ameriške, Avstralija, Belgija, Kanada, Kitajska, Češkoslovaška, Francija, Grčija, Indija, Luksemburg, Nizozemska, Nova Zelandija, Norveška, Poljska in Jugoslavija.

Med delavskimi ministri je Morrison prvi vprašal Churchilla: »Kakor koli je že z Göringom, ali bi ministrski predsednik mogel približno oceniti, kako dolgo bo trajalo, dokler Göring ne dobi tega, kar je zaslužil: »Churchill je povzročil smeh s svojim odgovorom: »Ne vem nič več kot sem vedel predvčerajšnjim, ko sem ravno tako malo vedel kot Morrison.«

Churchill je na nadaljnje vprašanje sporočil, da so skupne izgube britanskega imperija od 3. septembra 1939 do konca februarja 1945 1,128.315 ljudi, od teh 307,201 mrtvih. Primerjalne številke iz prejšnje vojne so: skupno število izgub 3,286.090 ter 996.230 mrtvih. Churchill je pristavil še, da je vsled nemškega bombardiranja bilo med civilnim prebivalstvom 60.585 smrtnih slučajev ter 86.175 ranjenih, dočim je bilo poeg tega še lahko ranjenih preko 150.000.

Debata v angleški spodnji zbornici

London, 30. maja (Reuter). V torek se je po binkoštnem odmoru zopet sestala angleška spodnja zbornica. Prevladovalo je volitveno razpoloženje. Prvič po petih letih je bila navzoča uradna opozicija ter so na opozicijski strani sedeli nasproti Churchillu in njegovemu na novo sestavljenemu kabinetu: Klement Attlee, ki je bil še pred nekaj dnevi ministrski podpredsednik, Herbert Morrison, prejšnji notranji minister, Ernest Bevin, dosedanji minister za narodno službo, ter Sl. Arcnibala Sinclair, dosedanji minister za zrakoplovstvo.

Prvo važno vprašanje, ki je prišlo na razgovor, je bilo glede vojnih zločincev. Churchill je sporočil, da je bil državni tožilec sir Maxwell File imenovan za angleškega zastopnika, ki naj bi se pridružil Robertu Jacksonu iz Združenih držav ter sovjetskim in francoskim zastopnikom, ki naj pripravijo in zasledujejo »obdolžitve glede divjaštev in vojnih zločinov proti tistim voditeljem Evropskih osnih sil ter drugim glavnim povzročiteljem in njihovim pomagačem, glede katerih bi se angleška vlada dogovorila s kakim zavezniškim narodom, da naj se proti njim začne postopek pred mednarodnim vojaškim sodiščem.«

Konservativni podpolkovnik Marlowe je bil mnenja, da je ves sodni postopek proti vojnim zločincem le neprimerna farsa. Treba je nastopiti proti njim z največjo naglico, in dokler se to ne zgodi, naj čakajo taki elementi v ječi, ne pa po hotelih. Churchill je odgovoril: »Nekaj stvari je že bilo krajevno urejenih, toda kar se tiče velesil, se je miselnost gibala v smeri proti ustanovitvi vojnega sodišča.« Ko je konservativni Davison zahteval od ministrskega predsednika, da naj se z ozirom na veliko nujnost s postopkom začne čim preje, je Churchill izjavil: »Stvar naj se ne začne, dokler ni vse primerno urejeno in dogovorjeno med velesilami«

Delavski zastopnik Hughes je vprašal, ali bo ministrski predsednik gledal na to, da se postopek ne bo vodil na način kot se je zgodilo na Norveškem v Quslingovem primeru. Churchill je odgovoril: »Ne bi rad kritiziral nanovo vzpostavljenih prijateljskih vlad, če bi se ponašale z dostojanstvom, kot ga kažejo porotniki, namesto da bi nastopili z udarnostjo poulične množice.«

Sojenje fašistov v Milanu

London, 28 maja. (Reuter) Italijanski radio poroča, da je bil Ettore Ucelli, bivši milanski prefekt in prejšnji viceguverner Rima, danes pred posebnim milanskim porotnim sodiščem obsojen na smrt. Spoznan je bil za krivega, da je pripravil za fašistično posebno sodišče seznam oseb, katerih je bilo 13 ustreljenih kot represalija za smrt Aldoja Resega, voditelja brigade črnih srajc, ter da je ustanovil »delujoče tolpe« v Perugiji.

Prav tako je bila izrečena smrtna kazen za Guida Buffarinija, bivšega člana velikega fašističnega sveta in notranjega ministra v Mussolinijevi fašistični republikanski vladi, z obremenitvijo, da je sodeloval z nemškimi napadalci in da je ukazal represalije za umor Aldoja Resega. Buffarini, ki je bil aretiran obenem z Mussolinijem in ostalimi fašističnimi voditelji, je poizkušal v zaporu samomor s tem, da si je prerezal žile. Pri razpravi je nosil levo roko obvezano.

Tretji, ki je stal pred sodiščem, je bil Carlo Riva, milanski podprefekt pod maršalom Badoglijem, ki je bil obtožen, da je v prvih dneh zasedbe sprejel začasno mesto prefekta in da je pomagal Nemcem.

Nemci na Kreti

Newyork, 28. maja. (Tass) Kakor poroča atenski dopisnik newyorškega »Timesa«, zahteva prebivalstvo otoka Krete, da bi bili nemški častniki na Kreti aretirani in da bi se jih sodilo kot vojne zločince. Dopisnik pravi, da 10.000 nemških vojakov na Kreti nosi še orožje, vkljub temu, da so vojni ujetniki in žive v posebnih okrajih, med njimi v mestnem delu Kane-a. V teh okrajih, ograjenih z žičnimi ovirami, se Nemci svobodno gibljejo, nosijo orožje in uporabljajo motorna vozila za patrolno službo. Po poročilih prebivalcev Krete Nemci izkoriščajo odlašanje njihove razorožitve v svrho uničenja vojnega materiala, ki bi ga morali predati. Prebivalci Krete vztrajno zahtevajo, da bi se nemški častniki in vojaki umaknili s Krete in da bi bili nemški častniki, obtoženi zaradi vojnih zločinov, aretirani in sojeni na mestih, kjer se nahajajo priče njihovih zločinov.

Nemčija po končani vojni

London, 28. maja. (Reuter.) Vojni dopisnik, ki je bil pred kratkim v Nemčiji, podaja »Timesu« naslednjo nazorno sliko današnje Nemčije:

»Tovarne počivajo, ali pa so porušene. Mesta so kupi gramoza. Železnice čakajo z malo izjemami v brezdelju, kajti mostovi so porušeni in vsepovsod po progah leže kupi razbitin. Samo vzdolž ceste in polja je življenje še delujoče, kar kaže na ono samo od sebe nikoli nehajoče žitje človeštva. Ob straneh ceste se kažejo še posledice bitk. Vsepovsod zapadno od Rena so priprave majhne in narejene v naglici — protitankovske ovire, grobo izkopani jarki, prevrnjeni 88 mm topiči, malo ali nič žice... Kjer se je sovražnik ustavil kakor n. pr. v Würzburgu in Kitzingenu, so ameriški topovi in bombniki opravili svoje delo do konca, vasi pa so po večini nepoškodovane. Vojaškega maščevanja ni bilo. Prebivalstvo je na poljih; žene, mali otroci in starčki okopavajo in orjejo. Nič več ne delajo sužnji »gospodujoči rasi«. Zdaj morajo delati sami ali pa bodo poginili od gladu.

V mestih je težko opaziti tak prerod, najbolj presunljiv pogled ob cestah pa je na nemška taborišča vojnih ujetnikov, kakor tudi na premnoge vojake v brlogih, ki se razprostirajo včasih preko kvadratne milje z dimom premnogih tabornih ognjev. Poljedelsko gospodarstvo je sorazmerno nepoškodovano, toda širna celokupnost mestne industrije je skrčena na nekaj razbitih delcev.«

Ko opisuje dopisnik bombardirana mesta, kakor n. pr. Nürnberg, se čudi: »Ceste in ulice so polne nerazumljivo dobro oblečenih mladih žensk. Prava zagonetka je, kako se jim je posrečilo pojaviti se sredi vsega tega v širokih, sveže zlikanih volnenih oblekah.«

Izsleditev ukradene avstrijske zbirke umetnin

London, 29. maja. (Reuter) Posebni dopisnik »Daily Telegrapha« pri ameriški 7. armadi v Avstriji javlja, da je znamenito avstrijsko kraljevo zbirko umetnin, vredno več milijonov, odkrila neka ameriška divizija. Zbirka vsebuje 5 slik Rembrandta, 8 slik Bregela, 7 Velasqueza, 2 sliki Dürerja in 1 Rubensa. Slike so bile v posesti majorja nemške armade Fabiana. Fabian se je izgovarjal, da je ukradel slike zato, da bi bile pozneje podlaga novi valuti Velike Nemčije. Nameraval jih je poslati v Švico. Shranjene je imel v velikanskih zavojih, katere je spravil v veliki hiši v vasi St. Johann. Prebivalcem hiše je dejal, da so v zavojih živila, po katera se bo vrnil pozneje. Prebivalci, ki so sami imeli malo hrane, so odprli en zavoj in odkrili zbirko slik. Javili so odkritje županu, ki je o najdbi obvestil ameriške oblasti.

Nove zahteve po odstopu kralja Leopolda

Bruselj, 28. maja. (Reuter) Izvršni odbor socialistične stranke je izdal proglas, v katerem vztraja na zahtevi, naj kralj Leopold čim prej odstopi, ker je »prelomil ustavni dogovor, ko je odklonil, da bi sledil svojim ministrom v inozemstvo in nadaljeval borbo, ampak se je odločil ostati v ujetništvu«.

Pavelićeva vlada pod ključem

Zagreb, 30. maja. Naše enote so na Koroškem zajele skoro vso Pavelićevo vlado, z družinskimi člani in najožjimi sodelavci, skupaj okoli 100 ljudi. Med ujetimi so predsednik ustaške »vlade« dr. Nikola Mandić, »minister« prava Hankija, »minister« za prosveto Makanec, namestnik »ministra za vojsko« generalni poročnik Milić, namestnik komandanta domače vojske Steinfl in še drugih osem najožjih Pavelićevih sodelavcev. Ujet je tudi »ideolog« ustaštva Mile Budak. Vsi ujeti vodilni ustaši, ki so krivi potokov prelite krvi na Hrvatskem, so bili prepeljani v Zagreb.

Minister Džilas v Albaniji

Beograd, 29. maja. (Tass) Jugoslovanski minister za črno goro generalni poročnik Milovan Džilas je dospel v albansko prestolnico Tirano.

Strahoviti letalski napadi na Japonsko

London, 30. maja. (BBC) Med letalskimi napadi ob koncu prejšnjega tedna je bilo uničenih 115 japonskih letal. Na filipinskem otoku Luzonu nadzorujejo ameriške sile vodovodno napeljavo mesta Manille. Japonski odpor ob dohodu v cagayansko dolino je prenehal.

Davi so v Jokohami še vedno goreli požari po včerajšnjem nočnem napadu s 450 veletrdnjavami. Izjavljajo, da je bil uspeh napada »odličen«. Dve veletrdnjavi sta bili izgubljeni. Med šestimi glavnimi napadi na Tokio je bilo vpepeljenih nad 51 kv. milj ozemlja, kjer so stale nekoč tovarne vseh vrst.

Avstralske čete so zopet napredovale na Tarakanu in na južnem Bougainvilleu.

V Burmi so čete britanske 14. armade zadele na močen odpor na japonski cesti za umik v Siam.

Odkrili so, da so japonski baloni s tovorom bomb, ki so dosegali Ameriko, vzletavali z Japonskega otočja. Baloni so rabili po 5 dni, da so dosegli Združene države.

Vprašanje italijanskih kolonij

London, 30. maja (Reuter). Zunanji minister Eden je danes v spodnji zbornici v odgovor na vprašanja o bodočnosti italijanskih kolonij pojasnil, da bo zadeva urejena z sporazumom med združenimi narodi. Ta odgovor je dal konservativcu generalu Jeffreysu na vprašanje, ali bi Eden mogel podati kako izjavo »o bodočnosti italijanske posesti v Afriki in na otokih v Sredozemlju, ki jih je zasedla Italija« in »ali lahko zagotovi, da Italiji ne bodo dovolili, da bi spet zasedla katero takih posesti, s katerih bo ogrožala ali ovirala britanski promet po Sredozemskem in Rdečem morju«.

Jeffreys je nato vprašal, ali bi Eden mogel dati zagotovilo, da z Italijo ne bodo ravnali kot s sodelavko ali zaveznico, marveč kot s poraženo sovražnico. Eden je odgovoril, da mnogim izjavam, ki jih je dal, ne more dodati nobene več. Jasno je bilo že povedano, da Italija nima pravice do vrnitve katere koli teh kolonij, da pa je to zadeva medzavezniške ureditve.

Praga predsedniku dr. Benešu

Praga, 30. maja. (Tass) V Pragi je bila vojaška parada o priliki 61. rojstnega dneva predsednika dr. Beneša. Na vladni tribuni so bili predsednik dr. Beneš, min. predsednik Fierlinger, člani češkoslovaške vlade in narodne skupščine, češkoslovaški in sovjetski generali. Mimo tribune so defilirali praški polki, ki so sodelovali pri osvoboditvi prestolnice. Minister za narodno obrambo Svoboda je izdal posebno povelje češkoslovaški vojski, v kateri naglaša, da je bilo vse življenje predsednika dr. Beneša posvečeno boju za svobodo in neodvisnost Češkoslovaške proti nemškim vpadnikom.

Praga, 30. maja Semkaj so dospeli predstavniki slovaškega narodnega sveta, da se pogajajo o obnovi demokratske republike Češkoslovaške »na novih temeljih«.

Demarkacijska črta med ameriško in češko vojsko na Češkem

London, 29. maja. (Reuter) Uradna demarkacijska črta med ameriškimi in sovjetskimi četami v Češki, ki je sedaj vzpostavljena, daje Američanom okoli 5000 kv. milj češkoslovaškega ozemlja na 35 milj dolgem pasu, ki leži sporedno z zapadno mejo. Prazen prostor 3 do 5 milj loči Američane od Rusov vzdolž njihove »fronte«. Civilna uprava ostane naravno v rokah češkoslovaške vlade.

Aretacija socialističnega voditelja Nennija v Italiji

Manchester, 28. maja. (Reuter) Današnji »Manchester Guardian« razpravlja o aretaciji italijanskega socialističnega voditelja Nenni-ja, češ, da je prekršil vojaško uredbo, ki prepoveduje politična zborovanja na ozemlju pod vojaško upravo, ter piše: »Gotovo je zelo zaželeno, da bi Italijani, ki so morali nositi nad 20 let nagobčnike, imeli priliko za politična razpravljanja in politično vzgojo. Nova vlada je bila oblikovana, priprave za okvir nove ustave bodo kmalu končane in odločena bodo vprašanja dalekosežnega pomena. Ali je severnim Italijanom prepovedano razpravljati o teh zadevah? V kolikor se tičejo Italije, se zdi, da je to zadosti važen razlog za pospeševanje političnih zborovanj, v kolikor se pa tičejo Vel. Britanije, se pa zdi, da je ta razlog prav tako važen. Smo namreč v nevarnosti, da se bomo zdeli evropskim narodom kot nazadnjaška sila, ki skrbi za to, da zavre demokratske sile v deželah, ki smo jih osvobodili.«

Sprejem v veleposlaništvu SSSR v Mehiki

Moskva, 30. maja. (Tass) Veleposlaništvo SSSR v Mehiki je priredilo sprejem o priliki zmage nad hitlerjevsko Nemčijo. Med gosti so bili člani mehiške vlade, diplomatskega zbora, predstavniki mehiških oboroženih sil in skupščinski poslanci, kakor tudi predstavniki javnih, znanstvenih in umetniških krogov, kulturnih organizacij in delavskih zvez.

Pastir

Prinašamo v prevodu članek o slabem pastirju, goriškem škofu Margottiju, ki je izšel v listu »Il nostro avvenire«, glasilu Italijanov v Trstu.

Niti enkrat pastir ni dvignil glasu v obrambo črede, ki so jo trpinčile nacistične in fašistične tolpe. Niti enkrat ni zabranil, da ne bi odpeljali stotine in stotine ljudi v nemški pekel, kjer so umirali od gladu in naporov. Nikoli, sploh nikoli čreda ni imela vodnika, da bi se boril, da bi se skupno z njo uprl strašnemu gospodstvu, ki jo je tlačilo.

So še vse večje in hujše stvari. Pastir je dvignil glas proti onim, ki jih je do dna duše presunilo fizično in moralno trpljenje naroda, proti onim, ki so zapustili vse, ki so zapustili svoje drage in se začeli boriti proti zlu. In ti ljudje, najboljši sinovi naroda, ki so v plemeniti daritvi žrtvovali življenja in videli umirati svoje tovariše, ti ljudje so bili izven zakona, so bili v hribih poživinjeni banditi, bili so krivci umazanih umorov, ki so jih zakrivili na škodo ljudstva. Nikoli in nikdar pozdrava onim, ki so se borili, da bi na svetu obveljalo dobro proti zlu.

In kdo ne trepeta, ko sliši, da iz dneva v dan odkrivajo nove jame, nove mučilne celice nove krematorije? Kdo od Tržačanov ne pozna strahotne mučilnice Sv. Sobote? Kdo od Goričanov ne pozna gradu? Lasje ti vstanejo na glavi, le če pomisliš, da človeštvo ni bilo še nikdar v taki nevarnosti.

Toda kdaj, kdaj je mons. Margotti protestiral, potrdoval, prosil milosti za nedolžne žrtve. Kdaj, kdaj? On, Pastir, toda kakšen Pastir?

Dobri Pastir, ki je zgubil ovco, je pustil ostale v staji in jo šel iskat, dokler je ni našel. Potem pa je povabil prijatelje na gostijo, ker je našel izgubljeno ovco.

Zakaj, mons. Margotti, je vaša čreda pomagala, podpirala, gostolubno sprejemala partizane, zanje skrbela in si od ust trgala kruh, da ga je dajala partizanom?

Zakaj si niste hoteli nikdar razložiti tega hotenja vaše črede?

Zakaj ste končno hoteli, da bi ljudstvo stalo ob strani svojemu Pastirju v nekoristnem opravilu?

Blagoslavljali ste vse, v svojih govorih ste govorili o trpljenju, o žrtvah, o moralni in fizični smrti naroda. Vi, Pastir, ste s čredo delili usodo, njena bolečina in trpljenje je bila vaša bolečina in trpljenje.

Toda kako ste pomagal ljudstvu, kako ste mu svetovali? Naj potrpežljivo čaka, da bo Zlo zmagalo nad Dobrim. Kot Pastir niste poznali trpljenja, niste ga delili s čredo. Če bi bilo tako, bi se vaša duša takoj uprla, razumeli bi narod in bi z njim resnično delili usodo.

Vi ne poznate materialnega trpljenja ljudstva.

Če bi le količkaj hodili okoli, bi prav gotovo videli bedno in naporno življenje ljudstva, ki dela in proizvaja, njegovo zapuščenost. To ljudstvo ni več verjelo, da smo vsi bratje, ampak da so na tem svetu le tirani in sužnji. In če bi to videli, bi popolnoma drugače razumeli poslanstvo dobrega Pastirja.

Morda je v notranjosti cerkve sv. Srca v Gorici blizu oltarja še kamen v spomin Ben. Mussolinija. Dovolili ste in rekli boste seveda, da ste bili prisiljeni ta kamen tja postaviti. Toda že tedaj ste se postavili na stran tirana. In vi, ki ste govorili o vseobčem bratstvu, vi, prav vi ste videli, da so v tem času preganjali slovenske brate, veleli ste, da so bili v strašnih ječah ali v konfinaciji najbolj zavedni sinovi italijanskega naroda. Vi ste stopili na stran tirana, da bi ducejevo ime bilo obdano z avreolo svetega človeka, ki blagoslavlja in dela izključno iz ljubezni do bližnjega.

Bili ste — in ne recite, da proti svoji volji, — v najboljših odnošajih z gospodi federali? Zakaj? Ko so se združili vsi svobodoljubni narodi, ki so jih napadli nacisti in fašisti, in se uprli grožnji hitlerizma in je stopila na stran Nemčije bela garda (al domobranci), ki so jo vodili oni slovenski duhovniki, ki so bili sužnji okupatorja in reakcije tedaj niste ničesar rekli. Vprašajte svoje sinove, kdo so domobranci. Videli boste, kako jim bo zbledel obraz ob sami misli na prestan strah, zlorabljanje in trpinčenje. Pokazali vam bodo svoje požgane hiše, svoje prazne hleve in kleti, slike (fotografije) svojih ubitih dragih.

Igrali ste se z lahkovernostjo svojih sinov. Večkrat ste rekli, da se brigate samo za duševni blagor črede. In to bi bilo edino prav. Toda, ali morete reči, če si izprašate vest, da ste delali za dušni blagor, kadar vam je bilo mogoče. Ne, prav gotovo ne! Narod je gledal, kako slavijo v cerkvi Mussolinija, ki je bil vzrok njegovih bolečin; gledal je, kako so lepo sprejeti domobranci, čeprav so vsi poznali njihove zločine, ki so jih zagrešili na škofo mož žena, deklet, otrok; videl je, kako je »Guardia nera« imela mnoge cerkvene slavnosti in hodila v cerkev oborožena in našemljena, ko se je vendar vedelo, da so svadristi sami na skrivaj peli: Dol s papežem in s kraljem! Ali ni bila narodom duša vsa zatemnjena od vseh teh dogodkov?

Ljudstvo vam ni zaupalo in vam zlasti ne zaupa, ker ste postopali kot slab pastir.

In vi ste nekega dne zabranili branje dnevnika: »Italijanska križarska vojna«, ker je bila njegova igra prebedasta, preveč banalna preveč očita.

To ni ničemer koristilo. Najbolj naiven bralec je razumel, da se je tudi Farinacci v Cremoni oblekel v svečeniško obleko.

V Evangeliju pravi Jezus: Gorje krivim prerokom! Hodijo okrog v ovčjih oblačilih, pa so grabežljivi volkovi.

In Evangelij nas opominja. Razkrili ste se, mons. Margotti. Izdali ste svoj narod, ki ima pravico, da o vas ne sliši več govoriti.

Podpirali ste one ki so ubijali in kradli. V borbi ste stopili na stran reakcionarjev proti vsem resnično demokratičnim državam, ki ljubijo mir in napredek. Združili ste se z onimi, ki so hoteli ljudstvo oropati vsake svobode, da bi lažje izkoriščali. Ne govorimo vam iz kakega srda do vere. Odkrito priznamo njeno Božansko poslanstvo v dušah in v vesti, toda prav tako hočemo jasno ločiti sveto od posvetnega! Zato tu ne napadamo škofa, ampak fašista.

Da mons. Margotti, vi ste zares slab pastir,

Benvenuto

Nova ureditev sodstva v demokratični federativni Jugoslaviji

Izjave tov. dr. Jožeta Vilfana, javnega tožilca demokratične federativne Jugoslavije

Ljubljana, 30. maja.

V Ljubljani se je mudil te dni tov. dr. Jože Vilfan, javni tožilec demokratične federativne Jugoslavije. Urednik »Slovenskega poročevalca« ga je obiskal, da bi zvedel nekaj podrobnosti o novi ureditvi sodstva v demokratični

federativni Jugoslaviji. Tov. dr. Jože Vilfan je bil tako prijazen, da mu je dal več zanimivih podatkov na naslednja vprašanja:

Kaj je naloga javnega tožilca?

Naloga javnega tožilca je po besedah odloka predsedništva AVNOJa z dne 3. februarja t. l., s katerim je bila ustanovljena ta institucija, nadzor nad točnim izpolnjevanjem zakona in zakonitih predpisov, in sicer s strani katerega koli organa v izvrševanju oblasti, kolikor katere koli uradne osebe ali državljana.

Kateri problemi se pri tem pojavljajo?

Glavni problem je veljavnost pravnih norm. Javni tožilec nadzira točno izpolnjevanje zakonov in zakonitih predpisov. Mišljeni so pisani zakoni in predpisi. Taki zakoni in predpisi pa pri nas iz razumljivih razlogov zajemajo doslej sorazmerno majhen del življenja. Tako nastane vprašanje: Kaj je s pravnimi normami na ostalih področjih?

Mi imamo odlok predsedništva AVNOJa z dne 3. februarja o veljavnosti pravnih predpisov. Ta odlok določa predvsem, da ne veljajo pravni predpisi, ki jih je izdal okupator; glede pravnih predpisov, ki so veljali pred 6. aprilom, pa pravi, da ne veljajo tisti, ki so v nasprotju z odloki naših oblasti in s pridobitvami narodno-osvobodilne borbe.

Tudi če sprejmemo tolmačenje, ki je bilo v prvem trenutku precej splošno, da iz te formulacije odloka sledi, da so vsi nekdanji predpisi, ki niso v nasprotju z odloki naših oblasti oziroma s pridobitvami narodno-osvobodilne borbe, veljavni, nam mora biti jasno, da nam še manjka konkretiziranje pojma pridobitev narodno-osvobodilne borbe na posameznih primerih in da pridobitev narodno-osvobodilne borbe brez njihovega stalnega utrjevanja in razvijanja ni. Utrjevanje in razvijanje pridobitev narodno-osvobodilne borbe je vse življenje zajemajoči proces, ki ga črka starih predpisov ne sme zavreti.

Jasno se moramo zavedati, da veljavnost posameznih pravnih norm ne izhaja iz dejstva, da so napisane, temveč iz tega, da ustrezajo narodni volji. Formuliranje narodne volje v obliki zakona je sekundarno, ki ima svojo važnost zaradi hitrejšega in predvsem enotnega odločanja.

Iz tega sledi, prvič, da od starih predpisov velja samo to, kar ustreza danes obstoječi narodni volji, **pa naj bo potem ta izrecno formulirana ali pa ne,** ter drugič, da sloni veljavnost tako sprejetih predpisov **samo na konkretni odločbi organa oblasti.**

Kako je torej treba razumeti zakonitost, če ne moremo jasno opredeliti, katere pravne norme veljajo in katere ne?

Odločanje organov naše narodne oblasti je zakonito, če ga izvršujejo predpisano sestavljeni organi na predpisani način. Če je podano jamstvo, da posamezni izvršni ali sodni organi izražajo res voljo ljudstva, potem je njihovo odločanje zakonito, kajti zakon ni nič drugega kakor volja ljudstva. Glede na to pa, da je vse ljudstvo narodov Jugoslavije zastopano samo v najvišjem organu, sedaj AVNOJu, je seveda treba ustvariti tudi jamstvo, da odločbe posameznih podrejenih organov ne pridejo v nasprotje z voljo vsega ljudstva. Tako jamstvo je ravno javno tožilstvo, ki ima možnost, da z redno pritožbo, dokler je stvar v postopku, in z izredno pritožbo, ko je stvar pravomočno rešena, spravi vse odločbe pred najvišje izvršne in sodne instance ter tako doseže enotno prakso po vsej državi.

Na podlagi tega je torej zakonitost osnovana na pravilni sestavi organov oblasti in njihovem pravilnem poslovanju. Kakšni so ti organi in kakšni predpisi v tem oziru veljajo?

Točno, zakonitost je osnovana na pravilno sestavljenih organih oblasti in na pravilni uporabi predpisov za njihovo poslovanje.

Ti organi so po eni strani narodno-osvobodilni odbori, po drugi strani sodišča. V Sloveniji sta sestava in poslovanje narodno-osvobodilnih odborov urejena z odlokom predsedništva SNOSa, ki je poenotil in uzakonil skušnje narodno-osvobodilne borbe, iz katere so narodno-osvobodilni odbori organsko izšli kot organi oblasti. Skušnje slovenskega naroda v tem pogledu ustrezajo skušnjam ostalih jugoslovanskih narodov in so druge federalne enote postavile enake zakone, pri čemer so se nekatere tesno naslanjale na slovenski vzorec.

Sodišča pa so v Sloveniji urejena začasno z uredbo predsedništva SNOSa. Osnovna načela te uredbe ustrezajo osnovnim načelom sodstva za vso državo, vendar se ob primerjavi z ureditvijo sodstva po ostalih predelih naše države in ob poglobitvi demokratičnih osnov, na katerih je uredba sama zgrajena, kožejo nekateri nedostatki, ki jih bo nedvomno slovenska narodna oblast čimprej odpravila.

Kateri so ti nedostatki?

Začasna uredba ne pozna krajevnih sodišč. V krajevnih edinicah so sodni posli zvezani z narodno-osvobodilnimi odbori. V okviru kraja še ni izdeferenciran organ sodstva. Po ostalih predelih Jugoslavije pa imajo že krajevna sodišča, ki jih ljudje neposredno volijo na krajevnih zborih volilcev. Naloga krajevnih sodišč je predvsem poravnavanje sporov in reševanje tistih sporov, pri katerih je interes na pravilni rešitvi omejen prvenstveno na krajevno skupnost samo. To so predvsem stare tožbe za žalitev časti in za klevete ter spori za meje in služnosti, torej predvsem tisti spori, ki so nekdaj najbolj nesmiselno vlekli v dolgotrajno in drago pravdanje.

Drugi nedostatek je ta, da je premalo poudarjena vloga okrajnih sodišč. Okrajno sodišče je prvo redno sodišče v polnem pomenu besede in je tisto sodišče, ki je neposreden organ ljudstva za izvrševanje sodne oblasti. Zaradi tega je pristojnost okrajnega sodišča mnogo širša, kakor pa je bila doslej, tudi širša, kakor izhaja to iz začasne uredbe.

Na področju civilnega prava so okrajna sodišča načelno pristojna za vse spore. Na kazenskem področju je okrajno sodišče pristojno tudi za zločine, z izjemo najtežjih. Novi zakon o pobijanju špekulacije in gospodarske sabotaže na primer izvzema iz pristojnosti okrajnih sodišč samo tiste zločine, pri katerih je zagrožena smrtna kazen.

Skladno s tem je okrožno sodišče predvsem druga stopnja za okrajno sodišče in posluje kot prva stopnja samo za najtežje zločine, na civilnem področju pa za vprašanja, kjer je v igri pretežno javni interes.

Vsaka federalna edinica ima še vrhovno sodišče, ki je sodišče prve stopnje za ozek krog vprašanj, ki se tičejo vse edinice in sodišče druge stopnje za okrožna sodišča. Okrajna, okrožna in vrhovno sodišče volijo odgovarjajoče narodno-osvobodilne skupščine.

Tretji nedostatek je, da v začasni uredbi ni do kraja izdelano načelo dveh instanc. Naše narodno sodstvo ne pozna tretje instance. Če je vsa sodna oblast pri ljudstvu, potem mora sodni izrek sodišča biti dokončen in za ponovno odločanje na drugi stopnji ni nobene osnove. Druga stopnja se pojavlja samo kot pravna kontrola in more zato druga stopnja sodbe samo kasirati in jih vrniti na prvo stopnjo v ponovno razpravljanje. Od tega načela se predvideva edina izjema v tem pogledu, da druga stopnja lahko v korist obtoženca zmanjša odmero kazni.

Nadaljnji nedostatek je ta, da v začasni uredbi ni dosledno izvedeno načelo, da sodnike voli ljudstvo. Nedoslednost je v dveh ozirih; začasna uredba omejuje pasivno volilno pravico pri okrajnih sodiščih na laike in izključuje sodnike pravnike. Za to omejitev ni nobenega stvarnega razloga. Zakaj bi ljudje ne mogli voliti tudi sodnika pravnika, če mu zaupajo? Druga nedoslednost pa je v tem, da so izvoljeni sodniki po začasni uredbi za določeno dobo neodstavljivi. Nobenega razloga ni, da bi ne veljalo za sodnike isto kakor za člane narodno-osvobodilnih odborov, namreč, da izvršujejo svojo nalogo samo toliko časa, kolikor časa uživajo zaupanje svojih volilcev. Samo po sebi pa je razumljivo, da je sodnik pri sojenju neodvisen in da ga ne more nihče klicati na odgovor za njegove posamezne odločbe.

Končno je nedostatek ta, da začasna uredba še ne pozna ustanove prisednikov. Po ostalih federalnih enotah se že uveljavlja načelo, da sodijo sodišča v kolegiju, in sicer tako, da so na primer pri okrajnih sodiščih kolegiji sestavljeni iz enega voljenega sodnika in dveh voljenih prisednikov. Istočasno, ko se volijo sodniki, se voli mnogo večje število prisednikov. Sodišče ima v seznamu toliko prisednikov, da posamezni prisednik s sojenjem ni zaposlen več ko 15 do 20 dni na leto. Namen ustanove prisednikov je ta, da se k izvrševanju sodnih poslov pritegne čim širši krog. Zato je prisednikom zagotovljena mezda oziroma plača oziroma povrnitev dejanskih izdatkov za čas, ko izvršujejo svojo nalogo. Prisedniki imajo za čas zasedanja popolnoma enake pravice kakor izvoljeni sodniki in niso omejeni tako, kakor so bili na primer omejeni nekdanji porotniki. Pri kazenskih stvareh na primer odločajo ne samo v vprašanjih krivde, temveč tudi v vprašanjih kazni in vseh ostalih vprašanjih procesa.

Doslej je bilo govora samo o rednih sodiščih, kaj pa je z izrednimi sodišči?

Če z izrazom izredna sodišča pojmujemo vsa sodišča, ki niso zgoraj našteta, potem imamo pri nas še vojaška sodišča in sodišča narodne časti.

Naše narodno vodstvo je zelo zgodaj polagalo veliko važnost na to, da bi bilo sodstvo urejeno, in je zelo zgodaj tudi pričelo urejati vojaška sodišča, ki so bila prvi izraz narodne pravice. Vojaška sodišča so bila dolgo časa edina sodišča in so zaradi tega reševala vse kazenske primere brez izjeme, ki so zahtevali nujno rešitev. Sedaj poslujejo vojaška sodišča na podlagi uredbe iz maja leta 1944., ki je enotna za vso državo. Stremljenje gre za tem, da se pristojnost vojaških sodišč omeji. Konkreten primer omejevanja pristojnosti vojaških sodišč imamo na eni strani v ustanavljanju sodišč narodne časti, na drugi strani pa v prenašanju določenih deliktov z izrecnimi predpisi v pristojnost rednih sodišč. Svoječasno je vojaško sodišče sodilo vsakega narodnega sovražnika. Danes je pristojnost za sojenje v primerih špekulacije in gospodarske sabotaže brez izjeme prešla na redna sodišča, sojenje za primere nevojaškega sodelovanja z okupatorjem pa na sodišča narodne časti.

Kakšni so rezultati dosedanjega dela javnega tožilstva?

O kakšnih velikih rezultatih bi bilo prezgodaj govoriti, če pomislimo na to, da je ustanova mlada in šele v razvoju. Javno tožilstvo bo šele takrat v celoti moglo izvrševati nalogo čuvarja zakonitosti, ko bo organizirano tudi narodno tožilstvo. Nameravano je namreč, da volijo posamezni kraji, posamezna podjetja in ustanove tako imenovane narodne tožilce. Ta narodna tožilstva naj bi bila organizacijska oblika, v kateri bi prišle do izraza potrebe množic samih po zakonitosti, njihov interes na zakonitosti. Preko narodnega tožilstva bodo narodne množice same izvrševale kampanje proti posebno tipičnim zločinom, prestopkom in nerednostim, zbirale podatke, sestavljale pritožbe in se udeleževale kazenskih procesov samih. Narodno tožilstvo bo prineslo do izraza, da so javni tožilci kot organi oblasti, kot organi nove države samo organi za uveljavljenje volje ljudstva, za uveljavljenje zakona. Javni tožilci niso žandarji, javni tožilci ne smejo zaiti v nasprotje z ostalimi organi narodne oblasti. V ustanovi narodnega tožilstva je za to podano jamstvo.

Če torej še ne moremo govoriti o tem, da bi bilo javno tožilstvo do kraja izgrajeno, in torej toliko manj o kakih večjih že doseženih uspehih, pa lahko rečemo, da že v tej začetni fazi uspešno premagujemo dve težavi: Prva težava so tiste oblike partizanstva, ki so danes zastarele. To so pobude posameznikov, ki se ne morejo navaditi na ravnanje v širokih okvirih, kjer je načrt nujnost, in ki zato padajo v anarhičnost in samovoljo. Srečujemo jih predvsem na upravnem področju. Druga težava pa so poizkusi reakcije, da obrne našo borbo za zakonitost v borbo za prazno formo. Te poizkuse srečujemo predvsem na sodnem področju. Reakcija bi hotela z borbo za obliko prikriti, da tisto, kar jo grize, ni oblika, temveč vsebina naše nove narodne in ljudske oblasti. Ugotavljam, da normaliziranje v smislu odpravljanja lažipartizanske vneme naglo napreduje, kakor se na splošno ravno javno tožilstvo uveljavlja kot razkrinkovalec poizkusov reakcije. Kolikor sem doslej imel prilike, da preiskujem na osnovi pritožb, se je z izjemo dveh ali treh primerov pokazalo, da so bile odločbe sodišč pravilne. Čeprav so sicer bile v obliki pomanjkljive, so pa zato izvirale iz globokega ljudskega instinkta. Naknadna preiskava je z navedenimi redkimi izjemami prinesla še dodaten obremenilni material, ki ga sodišča pri izrekanju sodbe ni poznalo, in tako samo potrdila pravilnost prvotnega izreka.

S tem, da danes prvič ljudske množice neposredno same prevzemajo v roke izvrševanje oblasti, so nujno zvezane oblikovne pomanjkljivosti. Te pa ne smejo nikomur in najmanj pravniku, ki svojo stroko res pozna in ljubi, biti nobena ovira, da bi ne videl vsebine — nastajanje prava, ki je neprimerno bliže pravici kakor nekdanje in ki nosi v sebi tendenco, da se s pravico popolnoma zlije.

Na Goriškem gradu

Gorica, konec maja.

Ni še dolgo tega, kar smo z visokih grebenov Trnovskega gozda gledali na Gorico. Gledali smo sivi grad, ki se tako mogočno dviga v sredini, in misli so nam uhajale k tistim našim trpinom, ki so za debelimi zidovi trdnjave ječali pod udarci okupatorja in izdajalcev. Kdaj bomo mi stopali za zidovje tega velikana? Kdaj jih osvobodimo? Daleč se nam je takrat še zdel ta cilj.

Danes je svoboda. Gorica je sprejela svoje osvoboditelje. Na gradu ni več fašistov. Vrata gradu so odprta in dih svobode je prodrl tudi za rešetke najbolj skritih ječ.

Počasi stopamo navkreber. Ogromni, kamnitni zidovi se kakor gora dvigujejo nad nami. Gladka asfaltirana cesta drži skozi dvojna obzidna vrata navzgor. Na vrhu pred grajskimi vrati stoji stražar. Na obzidju sede naši vojaki. Pogled kar sam od sebe splava na krasno deželo pod seboj. Na levi Vipava z obronki Krasa v ozadju, na desni srebrni pas Soče. V ozadju se dvigajo naša Brda in čisto na desni je Benečija. Saj ni čudno, da si je hotel tujec prilastiti to lepo zemljo. Mogoče so prav s tega mesta zrli fašisti naokoli in sklepali, kako bodo uklonili ljudstvo, ki biva tod. Da, ukloniti ga morajo,

(Nadaljevanje na 4. strani.)

Gorica: grajska cerkev sv. Duha

Dušan Fortič:

Saša

Saša je imel modre oči. Tako srečnih in živih oči nisem še nikdar videl. Nekoč mi je dejal, da so oči duša človeka. Njegove oči so bile pravi odraz njegove duše.

Po julijski ofenzivi 1944. je bilo. Doline so puhtele vročine, in grozdje v Vipavi je srkalo poletne žarke; na trnovski planoti, med visokimi smrekami in bukvami smo taborili v hladu trnovskega gozda. Komaj so potihnili streli, že so v večerih naši taborni ognji brezskrbno osvetljevali stara, z mahom obrasla drevesa in naša pesem se je svobodno razlegala v jasnih nočeh.

Žerjavica našega ognja je že davno stlela, ko je v Sašovem šatoru še vedno brlela svetilka. Saša se je sklanjal nad papirji in njegova roka je od časa do časa zdrsnila preko mize in potem so se mu prsti zakopali v košatih laseh. Sedel sem na štoru pred šatorom in gledal. Nad smrekami so žarele zvezde. Bila je ena tistih noči, ko je bilo partizanu tako lahko pri duši, da bi se povzpel na najvišje vrhove in vriskal ter oznanjal vsemu svetu svoje težko, a radostno delo,

Vstopil sem v šator. Saša je dvignil glavo in me pogledal. Njegove oči so žarele in zdele so mi kot dva ognja. Potem mi je govoril o tem, o čemer je najbolj razmišljal in o čemer je najraje govoril. O novih ljudeh, o novi dobi, o delu, borbah, o Trstu, Ljubljani o bodočnosti ... In njegove oči so žarele, da nisem mogel odmaknit pogleda od njih. Ko je končal, je sklonil glavo in žar v očeh mu je ugasnil.

Takrat sem si zapomnil njegove oči.

*

Na Lokvah divja burja poleti in jeseni prav tako kakor spomladi ali pozimi. Okoli naredko posejanih bajt se zaganjajo viharji, ki kakor pobesneli pripogibajo drevesa in odnašajo vse, kar ni pribitega. Ko se nad Laznami zasveti, takrat se tudi nad Lokvami raztrže koprena oblakov in megla se dvigne iznad vrhov. Le luže po kotanjah spominjajo na pravkaršnje neurje, ki je šlo preko Lokev, in potem se sonce ali luna zopet poigravata z zelenjem in cvetjem.

Bil je tak dan, ko se je nebo skregalo z zemljo in zemlja z nebom. Nič nenavadnega za Lokve! Še manj pa za partizane! Iz šatorov smo se premaknili v bajte. Delo je zopet steklo.

Potem smo izvedeli. Nasmejani smo pripovedovali drug drugemu: »Saša je postal Titov oficir, podporočnik!« — Tudi nekoč so postajali fantje oficirji. Toda postati oficir v gozdu, med treskom in gromom, med ofenzivami, sredi sovražnikovih postojank, med borbami, to je vse bolj veliko, čisto nekaj drugega.

In tak oficir je postal Saša. Njegove oči so tisti večer povedale več ko vse naše besede in čestitke izlajale so ponos in srečo človeka, ki nam je bil tovariš v delu in borbi.

Tisti večer se je prešeren mladostni smeh mešal s toplimi sapami, ki so vele od Trnovega. In pesem je odmevala po tesnem prostoru, da so se stekla v oknih stresala.

Takrat so bile njegove oči polne mladosti, veselja in smeha.

*

Saša je vedno delal. Njegov pogled se je zamišljeno upiral v konice njegovih prstov, potem je dvignil glavo, pogledal okoli in nato so mu besede vrele iz ust, da so jih prsti Albince komaj dohajali.

Takega smo Sašo najbolj poznali. Jaz pa sem poznal še njegove oči, tiste lepe modre oči.

*

Vojsko! Kdo izmed primorskih ali gorenjskih partizanov ne pozna tega raztresenega in vsega požganega kraja! Ko že ni bilo nikjer več umika, takrat smo se vedno znašli na Vojskem.

Tako je bilo tudi letos okoli Velike noči. IX. korpus je bil obkoljen in borba se je povsod, na vsakem kuclju, za vsako skalo in smreko, vodila na življenje in smrt.

Naši so se umikali.

Podporočenk Saša je zaostal. Njegova brzostrelka je sekala, da je bila njena cev skoraj žareča. Švabi so nekoliko popustili. Takrat se je Saša dvignil in stekel. Zopet je zapel »šarec« in Saša je začutil v nogi tak udarec, da ga je podrlo na tla. Komaj se je zavlekel za prvi grm. Potem je pogledal svojo razbito nogo in izpraznjeno brzostrelko.

Saša je bil brez naboja.

Zopet so eksplozije pretresle ozračje.

Saša je visoko dvignil glavo in pogledal preko Tribuše prooti Laznam. Zdelo se mu je, da vidi Lokve in spomnil se je tistega dne in večera, ko je postal Titov oficir. Potem mu je pogled romal preko Banjške planote in se ustavil tam pod Krnom. Saša je zaprl oči. Tam od Krna, Blegaša in Čavna je videl dolge kolone partizanov, ki so s pesmijo korakali proti Trstu. Vmes so žareli obrazi in puške so se jim svetile v pomladanskem soncu. Ljudstvo se je zgrinjalo okoli njih in jih obsipavalo s cvetjem.

Tako doživetje je bilo, da bi bilo vredno zanj umreti.

Potem je Saša videl Ljubljano. Njene razgrete ulice in tisoče in tisoče zastav, in po cestah so hodili ljudje, nasmejani in srečni. Bil je tak dan, da malo takih v Ljubljani.

Trudoma je Saša odprl oči. Sem od prvega kuclja, poraslega z grmovjem in redkim drevjem, so udarili rafali in pijani glasovi morilcev so prihajali vedno bliže.

Podporočnik Saša je z roko segel za pas in potegnil pištolo. Potem jo je naslonil k sencem.

Še en strel, čisto drugačen od drugih, je šinil čez planoto na Vojskem. — Saša je za vedno zatisnil svoje oči.

*

Teden dni po ofenzivi mi je tovariš povedal, da so bili Nemci na tistem mestu takrat olbiti in da so naši, ko so pobirali ranjence po položajih, našli Sašo s smehljajem na ustih. Povedal mi je tudi, da je bil njegov strel prezgoden in da bi ga lahko rešili, ker Nemci takrat niso prodrli.

*

Sonce pripeka na ljubljanske ulice. Tisoče in tisoče zastav vihra v vetru in ljudje nasmejanih lic hodijo po cestah.

Tako je v Trstu, Gorici, Mariboru, Celju, Kranju, Idriji, Jesenicah, povsod širom Slovenije.

In Saše ni, ni njegovih oči, da bi se naužile te lepote in svobode, ki je s hribov in gozdov prišla v doline in mesta. Prišla je svoboda, sad velikih žrtev.

(Nadaljevanje s 3. strani.)

uničiti. Še več jih bodo pripeljali na grad, še več jih bodo spodaj postavili pred zid. Iztrebiti morajo te uporne ljudi. Potem bo tudi dežela njihova.

Padale so nedolžne žrtve, toda ljudstvo ni klonilo. Krvniki so sedaj strahopetno zbežali. Dežela z ljudstvom je ostala, ostal je grad, toda ne več kot ječa in mučilnica ubogih, nedolžnih ljudi. Ostal je kot veličasten simbol naše zmage. In naši vojaki na obzidju in slovenska zastava na stolpu so znanilci bratstva, svobode in novega življenja.

Čez dvorišče stopamo v notranjost. Po ozkih stopnicah plezamo na obzidje. Pod nami je še drug zid, tisti pred katerim so ubijali naše ljudi. Sedaj leže v jarku nemške in italijanske čelade, klavrna zapuščina zatiralcev, ki so strahopetno pobegnili. Toda narod jih bo znal poiskati, kjer koli so.

Ozek hodnik nas popelje v sobano. Vse je prazno. Niti najmanjšega koščka opreme nikjer. Vse so izropali nemški »kulturonosci«. Prazni zidovi strme v nas; zdi se, da obtožujejo roparje, ki so jih oropali slik, opreme in celo zaves. V majhni sobi tik pod zamreženim oknom je napis: L.... A., zaprt tukaj 25. XII. 1944. Bog ve, kdo je lani za božič tukaj trpel in gledal skozi rešetke gori, na Trnovo, kjer je odmevala maščevalna pesem partizanskih mitraljez. Mogoče je tudi on izkrvavel spodaj pod zidom...

Zraven je kapelica. Tudi ta je prazna. Oltar je oropan celo kamnitnih okraskov. Tako se vrste prostori drug za drugim in povsod ista praznina.

Zunaj smo se še enkrat ozrli. Srečni smo bili ob zavesti, da je bila naša vojska tista, ki je prinesla svobodo tem zatiranim krajem. Goriški grad, gnezdo švabskih zatiralcev in njihovih pomagačev, ni več strah in trepet prebivalstva. Svoboden gleda tja čez prelepo, svobodno pokrajino pod seboj.

M.

Po ulicah svobodnega Beograda

Življenje državne prestolnice se normalizira in dobiva novo podobo tudi na zunaj

Na Terazijah so učinki bomb najbolj vidni — Pogled s središča Terazij proti beograjskemu nebotičniku po prvem nemškem letalskem napadu

Kdor je obiskal Beograd — prestolnico federativne Jugoslavije v prvih dneh osvoboditve, ga danes skoraj ne bi več spoznal. Sicer pa je poteklo že več kot pol leta od takrat in življenje prestolnice se je že dodobra obnovilo in prerodilo tudi na zunaj. Številne skupine Beograjčanov-prostovoljcev z mladino na čelu so že davno očistile ulice in ceste ruševin in le tu pa tam ti zastane korak ob pogledu na porušene trinadstropnice v centru, zgovoren spomin na strahovita bombardiranja, ki jih je preživel Beograd v dneh okupacije. Sledovi strašnih dni enajstih bombnih napadov počasi izginjajo z lic meščanov, ki se vedri in sproščenih sil posvečajo delu obnove in gradnje svoje svobodne domovine. Velikomestno vrvenje po širokih ulicah daje Beogradu pravi obraz svobodne prestolnice. Tramvajske proge po večini že skoraj vse obratujejo, dolga kača avtomobilov se noč in dan preliva preko Terazij in Kralja Milana ulice, pa tja do ministrstev in do parlamenta, kjer je bila pred dnevi na zboru narodnih zastopnikov ustanovljena prva narodna vlada nove federalne Srbije. »Mi smo mlada vojska Titova« odmevajo čez dan koraki borcev po umitem tlaku, vsak večer zažarita na palači Albanije in uredništva »Borbe« velikanski petercikraki rdeči zvezdi — simbola priborjene svobode.

Osvoboditeljem hvaležnost in slava!

V borbi za svobodo je Beograd plačal težak in krvav račun. Še stoje ostanki zloglasnega koncentracijskega taborišča na Banici in na Sejmišču ob Savi, kjer so nemški okupatorji z roko v roki z domačimi nedičevskimi, ljotičevskimi in mihailovičevskim koljaškimi hlapci mučili in morili zavedne Beograjčane, po receptu zloglasne Specialne policije Uprava grada. Ali veste, da je 60.000 Beograjčanov bilo pobitih in deloma sežganih samo v teh dveh taboriščih, koliko pa jih je bilo odvedenih v druge, še zloglasnejše mučilnice rajha, v sežigalne kamine, v tovarne za uničevanje narodov. Kaj pa desettisoči tistih, ki so poginili pod ruševinami, ali zadeti od bomb in mitraljezov — žrtve enajstih letalskih napadov? Zato ne gorijo zaman še danes lučice na grobovih padlih rdeče-armejcev, ki so jih pokopali in jim postavili marmornate spomenike kar na trgih in v parkih, pred gledališčem, pred spomenikom Vuka Karadžića in drugje. Slehemi dan polagajo hvaležne roke sveže vence in cvetje na negovane gomile. V večno slavo in hvaležnost borcem Rdeče armade in Titove vojske — osvoboditeljem Beograda!

Beograd manifestira

Pravo in resnično podobo novega, svobodnega Beograda spoznaš ob priliki proslav in velikih narodnih praznikov. Beograd zna manifestirati, po spontanosti in prisrčnosti mu je v tem kos nemara le še Ljubljana. Gledaš in strmiš od kje vendar tolikšne povorke prebivalstva, ki se po vseh osrednjih ulicah vale v morje zastav, transparentov in Titovih slik proti Terazijam in trgu pred Spomenikom. Delavstvo, nameščenci, kmetje iz okolice na vozilih in peš, kmetice v slikovitih narodnih nošah, mladina do 6 letnih pionirčkov — nepregledne množice vzklikajo, vriskajo, prepevajo narodne in partizanske pesmi, plešejo kolo kar sredi ulic in trgov in dajejo duška iz srca prekipevajočemu veselju nad osvoboditvijo domovine in neizmernemu navdušenju in zaupanju v novo demokratsko oblast — za Tita! Tito—Stalin! Beograd—Moskva! Tito, mi smo tvoji — Tito, ti si naš! Na praznik 27. marca je govoril maršal Tito 200.000 glavi množici na trgu pred spomenikom, množici, ki se je zbrala brez policajev in žandarjev, kakor je pripomnil hudomušni kronist v beograjskem časopisju. 250.000 Beograjčanov je 1. maja manifestiralo v strnjeni povorki pet ur in pol pred ljubljenim voditeljem maršalom Titom. Tolikšnega triumfa ni še doživel nihče pri nas, toliko spontanih in iskrenih izrazov brezmejne ljubezni, hvaležnosti in spoštovanja. Lahko si tudi mislite, s kakšnim viharnim navdušenjem pozdravljajo narodne množice svojo narodno vojsko, junaško Jugoslovansko armado, kadar s svojimi tanki, motorizacijo in divizijami slavnega imena defilira po okrašenih ulicah. Letala naše mlade avijacije krožijo nad mestom — to so smeli čuvarji našega svobodnega neba. Beograd se zaveda, da je prestolnica jugoslovanskih narodov. Istra je naša, Trst je naš! so manifestirale ogromne množice v dneh osvoboditve naše Primorske, Istre in Trsta. Bil je to mogočen in zgovoren opomin vsem tistim, ki nam kratijo pravico do svoje, z lastno krvjo osvobojene zemlje. Ob priliki osvoboditve Sarajeva so manifestirali po beograjskih ulicah Bosanci, po osvoboditvi Zagreba Hrvatje in po osvoboditvi Ljubljane Slovenci. To so bili nepozabni dnevi velikih zmag slavne Jugoslovanske armade. Skoraj vsak večer so grmeli topovi v čast njenim junaškim borcem, s palače Albanije in s trga Slavije so švigale rakete v nebo, vse mesto je žarelo ure in ure v plamenih bengaličnega ognja najčudovitejših barv. Na Terazijah so pele, vriskale in plesale kolo tisočglave množice, na oltru sredi trga so nastopali pevski zbori v znamenju pravega narodnega veselja. Vse to brez žandarjev in policajev.

Ali je bilo kdaj tako?

Ali je bilo kdaj prej v Beogradu tako. V tistem starem, čaršijskem Beogradu diktatorskih režimov, ki so z gumijevkami in puškinimi kopiti preganjali in dušili v narodu vse, kar je količkaj stremelo po svobodi in pravici. O, da, nekaj jih je še v Beogradu tistih in takšnih, ki bi radi, da bi se povrnili stari časi izmozgavanja in zasužnjevanja delovnih množic jugoslovanskih narodov. Ne diši jim svoboda in demokracija, močno se boje, da bo s tem prikrajšano njihovo udobje, zgrajeno na račun izkoriščanega naroda, ki so mu tri in dvajset let v senci bajonetov metali mesto kruha papirnate fraze o tako zvani demokraciji, tako zvani nacionalnosti, tako zvanem edinstvu. Le teh klavrnih podob in ostankov izkoriščevalnih režimov ni na ulicah v času narodnih manifestacij. Med množice delavcev, kmetov in delovne inteligence — pravih resničnih graditeljev nove svobodne domovine pač ne spadajo orokovičeni gospodiči z brezdelnimi izprehajalnimi palicami in damice z naslikanimi lici, ki so v času najhujšega gorja in stradanja pod okupacijo, v zlatih ogrlicah in svili nosile šampanjca na preobloženo mizo na čast okupatorskim oficirjem.

Ne čulite se preveč, mi je često prepros. to predstavil čaršijsko gospodo zavedni Beograjčan. Predolgo so živeli v brezdelnem udobju, »zaradili pare«, ne da bi jim bilo treba kaj več kakor migniti s prstom — vse to na račun neukega, zapuščenega, do kraja zapostavljenega naroda. Ta narod se je v štirih letih osvobodilnega boja zavedel in si izvojeval svobodo. Zdaj gradi svojo svobodno državo po načelu: kdor bo delal, bo živel. Mi, in to smo več na, smo delali že prej. Precej težje je za tiste, ki so čez noč ostali brez »fondov« in polobnih izkoriščevalnih ustanov. Ti bodo danes ali jutri hočeš nočeš morali sodelovati pri gradnji nove države, sodelovati z delom. Kdor pa se je zaradi svojega udobja in pokvarjene izrojene duše prodal krvavemu okupatorju ter postal izdajalec svojega naroda, tisti bo dajal odgovor pred sodiščem. Imamo tu li sodišče za prestopke zoper srbsko nacionalno čast ...«

Narodova sodba — pravična sodba!

Pred narodnimi sodišči in sodišči srbske nacionalne časti sede na obtožnih klopeh bolne kreature narodnih izdajalcev, od bivših nedičevskih ministrov in oficirjev do mihajlovčevskih in ljotičevskih klavcev ter kulturnih delavcev in publicistov, ki so v službi okupatorja in njegovih domačih podrepnikov prodali svoje pero in s svojim izdajalskim hujskanjem ter podpihovanjem postali sokrivi za tisoč in tisoč zločinov, storjenih nad srbskim narodom. Narod sodi in pravično obsoja. Vsak dan srečavaš zjutraj ali zvečer skupine obsojencev, ki odhajajo na prisilno delo. Greio s pogledom v tleh, kakor da bi jih pekla vest. »Smrt špekulantima i ratnim bogatašima!« beroš na vsakem koraku hišnih zidov. Narodna oblast stopa na prste brezvestnim špekulantom, ki so si izkovali v dneh vojnega gorja na račun trpečega naroda težke denarje. Skoraj vsak dan [illegible] beograjski časopisi poročila o nezaslišanih odkritjih, ki razgalijajo brezprimerno zločinsko igro špekulantov, ki so si v najtežjih dneh okupatorjevega plenjenja narodnega premoženja ustvarili ogromne zaloge živil in blaga v skritih skladščih. Narod, ki je ta čas stradal [illegible] pičnino knuto, jim zdaj sodi milo za drago.

Ladislav Kiauta.

Zločinski »raztrganec« je prejel zasluženo kazen

Ljubljana, 30. maja.

Naši ljudje na Gorenjskem in Štajerskem dobro vedo, kaj so »raztrganci« in koliko zločinov so zagrešili ti v partizanske uniforme preoblečeni gestapovski agentje. Nemci so se pri svojem nasilnem uničevanju slovenskega naroda in njegovih borcev za svobodo posluževali najpodlejših in najgnusnejših metod. Tako so se že v začetku l. 1942. pojavili na Gorenjskem in Štajerskem ljudje, ki so se izdajali za partizane in ki so pri naših kmetih in delavcih pobirali hrano in podporo za partizane. Če si kaj dal, potem te je tak preoblečeni gestapovski hlapec izdal in naznanil žandarjem. Posledica je bila: internacija, ječa, zverinsko mučenje, velikokrat tudi smrt. Med našimi ljudmi je zaradi teh metod zavladal velik strah. Ker spočetka niso znali ločiti pravih partizanov od »raztrgancev«, je prišlo včasih do usodnih pomot, ki so silno škodovale partizanskemu gibanju. Prav tako so se ti »raztrganci« vrinili večkrat v taborišča, skladišča in bolnišnice, nato pa vse to zdajali okupatorjem.

Eden takih »raztrgancev« se je 28. maja zagovarjal na javni razpravi pred vojaškim sodiščem ljubljanskega vojnega področja. Bil je to 47 letni Erhart Poznič, ki se je rodil v Trstu in preživel večino svojih mladih let v Trbovljah, kjer je bil njegov oče rudar. Kakor je pokazala razprava, je bil Poznič zelo omahljivega značaja in se je udinjal povsod, kjer je slutil, da bo imel od svojega hlapčevanja večje koristi. Tako si je po okupaciji l. 1942. v Trbovljah pri okupatorju kmalu pridobil zaupanje in razne vidnejše položaje. Na teh položajih je zagrešil vrsto zločinov. Bil je »raztrganec« in kot tak najožji pomagač in sodelavec Gestapa.

Obtoženi Poznič je pomladi l. 1944 kot »raztrganec« sodeloval z gestapovci Lovračem iz Zagorja in Jelenom ter Gračnerjem iz Trbovelj in drugimi pri aretaciji narodno zavednega kmeta Antona Čebina in njegove 15 letne hčerke iz Spodnje Zavine. Ta tolpa izdajalcev se ni zadovoljila samo z aretacijo Čebinovih, ki so bili več mesecev zaprti v Mariboru, temveč tudi je ob odhodu zaplenila v lastno korist mnogo živil in živino.

Kot »Sturmführer« v Trbovljah je Poznič pretepal Slovence, ki niso pozdravljali s hitlerjanskim pozdravom. Kot »Sturmführer« je tudi izvrševal prisilno mobilizacijo našega ljudstva za sovražno vojsko.

Tožilec Vojaškega sodišča ga je zaradi vseh teh njegovih dejanj obtožil po čl. 13. in 14. Uredbe o vojaških sodiščih in je zahteval kaznovanje po čl. 16 iste uredbe.

Ustna razprava je po izvedenih dokazih potrdila njegovo krivdo v vseh obtoženih točkah. Obtoženec sam je v bistvu priznal vsa dejanja, skušal pa je svojo krivdo omiliti in se je na vse mogoče načine izgovarjal.

Vse priče so izpovedale za obtoženca obtežilno, tudi one, ki jih je obtoženec predlagal v svojo razbremenitev. Opisovale so ga kot nevarnega človeka, o katerem so vsi vedeli, da uživa zaupanje »Kreisführerja«, »Landrata« in rudniškega ravnatelja. Vsa obtožena dejanja so priče potrdile.

Vojaško sodišče, ki so ga sestavljali 3 člani, je spoznalo obtoženca po kratkem posvetovanju za krivega po obtožnici. Erhart Poznič je bil obsojen na smrtno kazen s streljanjem, na izgubo vojaške in državljanske časti in na zaplembo imovine. V utemeljitvi svoje pravične sodbe pravi sodišče med drugim:

Sodišče smatra v zvezi z izpovedbami zaslišanih prič vsa očitana dejanja za dokazana kljub obtoženčevim izgovorom, ki jih ni potrdila nobena priča. Obtoženec je silno nezanesljivega značaja in je vedno brezobzirno služil tistemu, ki se je ob njega nadejal večje koristi. Dokazano je sodelovanje obtoženca kot »raztrganca« z gestapovci. Za tako ponašanje v takratnih za narodno zavedne Slovence težkih časih je smrtna kazen edino primerna. Baš raztrganci so bili najhujše gorje za Slovence. Ljudje so mislili, da imajo pred seboj borce za svobodo in boljšo bodočnost slovenskega naroda, v resnici pa so bili narodni odpadniki in izdajalci, ki so se iz golega koristolovstva udinjali zatiralcem slovenskega naroda.

Sodišče kljub doseženi svobodi smatra, da ne sme imeti usmiljenja z ljudmi, ki so podpirali tako barbarski režim, kot je bil Hitlerjev. Če bi bili vsi ljudje takega kova, se ne bi nikoli iznebili okupatorjevega jarma in bi slovenski narod še danes ječal pod gestapovskim škornjem. Če ne bi bil celo uničen. Pri odmeri kazni za takega narodnega sovražnika se je moralo sodišče odločiti za najtežjo kazen, ki jo je lahko pri prizadetih vzbudi zavest zadoščenja.

Sodba je bila takoj predložena Višjemu vojaškemu sodišču za Slovenijo, ki jo je odobrilo. Erhart Poznič je bil nato v torek ob 21. justificiran na vojaškem strelišču. Doletela ga je tako kazen, ki si jo je zaslužil s svojim delom v zadnjih štirih, za slovensko ljudstvo najtežjih letih.

Tega ne bomo pozabili

Vsak dan se vračajo...

Eden izmed trpinov, ki se je vrnil v Trst pripoveduje svoje doživljaje

Vsak dan se vračajo. Po tržaških ulicah jih vidiš — razcapane, izmučenih obrazov. Iz Nemčije prihajajo. Iz zaporov, ječ in mučilnic, s prisilnega dela in iz koncentracijskih taborišč. Mnogo jih je, toda groza te prešine ob misli, koliko je takih, ki jih ni med njimi in jih nikdar več ne bo... Veliko število so jih tudi pridržali v zavezniških taboriščih, pa se zaenkrat ne morejo vrniti, ker se položaj tukaj na Primorskem in posebno v Trstu baje še ni »razbistril«. Mednarodni Rdeči križ tukaj presoja položaj po poročilih reakcionarnih italijanskih agencij in njihove fašistične lažnive gonje. Naši ljudje prihajajo sestradani in polni hrepenenja po domu do Trevisa, tam jih pa zadržujejo in jim natvezajo, da teče v Trstu kri v potokih in da dobivajo vtis, da se tu kar spotikamo ob mrliče. Svojci doma pa čakajo z bojaznijo v srcu: Je še med živimi?... Premnogo jih je, ki jih je požrla krvava zemlja »tretjega Reicha«.

Po tržaških ulicah jih vidiš, razcapane in izmučenih obrazov, z grozo v očeh, neizbrisno grozo, ki je nič ne bo moglo več iztrgati iz ranjene duše. Naše ljudske oblasti skrbijo za povratek teh izgnancev in mučenikov v domovino. V Trstu je poseben urad, ki se briga samo zanje. Spada v socialno skrbstvo in deluje pri komandi mesta na trgu Oberdan.

Vrnil se je Gigi Kodermac. Njegova družina izvira iz slovenske Benečije. Sam je doma v Podgori pri Gorici. Gotovo ste tudi vi pogosto poslušali v oddajah radia Trst glas njegovega sina, pevca Renata Kodermaca. Takoj je zvedela vsa Podgora, da se je vrnil priljubljeni Gigi.

»Kako je bilo, Gigi?« so ga vprašali.

»Čim so me takrat prignali na kvesturo, so me pričeli pretepati ko psa. Obdelovali so nas s pestmi po obrazu in s svojimi pruskimi, skvadrističnimi in ustaškimi škornji po vsem telesu. Meni so kmalu razbili nos, da je iz njega začela teči kri. Nato sem moral lizati svojo lastno kri s tal; ko pa je le tekla vse bolj in bolj in je je bilo na podu vedno več, so me z brco sunili k umivalniku, da si operem obraz. Z mano ujeti tovariš pa je moral nato polizati s tal vso mojo kri, suvali so ga z glavo ob tla, da je bil ves podplut in krvav po obrazu. Sledila je običajna celica lakote in mučenja, zloglasni bunker, potem pa so nas lepega dne določili za streljanje. Pognali so nas z brzostrelkami s trdega lesenega ležišča in nas povedli v Trst. Čakali smo smrti... Potem pa so verjetno potrebovali delavce, ker so nas nekega dne odpeljali — ne na morišče, ampak v Nemčijo. Sledila je lakota in priganjanje k delu, noč in dan v negotovosti, kaj se godi od zunaj. Le po pomanjkanju materiala in neredu v obratu se je dalo nekoliko sklepati, da se bliža osvoboditev. Nismo smeli niti pisati domačim — le enkrat v šestih mesecih — po naredbi. Ko so prišli zavezniki, so razorožili naše paznike-krvnike, nas pa so držali dalje v koncentracijskih taboriščih. Sicer le začasno, toda moj tovariš in jaz sva izkoristila nered prvih dni in se odpravila, kakor še nekateri, peš domov. Več ko 350 km peš, nekaj malega pa z vozili, kakor smo pač naleteli. Nihče nam ni pomagal, zadnja oblačila smo prodajali, da bi se lahko najedli. Toda glavno, da smo zdaj doma. Tu je svoboda, tu so naši, ki se brigajo za nas. Prvič nam domovina ni več mačeha. Ko smo zagledali zastave svobode po mestih, ko smo videli demokratične urade naših ljudskih oblasti v palačah, kjer se je prej oblastno bohotil tiran, ko smo po vsem preživetem kaosu na potu videli red in mir, veselo vrvenje vedrih ljudi v Trstu, tedaj se nam je zazdelo, da tudi naše trpljenje ni bilo zaman. Slučajno sem jo mahnil mimo Koreneje. Nehote me je prešinila groza tistih dni, ko sem tukaj čakal na smrt. In tedaj sem čutil, da nikoli ne bo več tisto kakor prej in da nič ne bo moglo izbrisati spominov na preteklost. Koreneja se mi je zdela kakor s krvjo oškropljeno svarilo: Ne pozabimo!«

»Briško vino ti pa je danes razvezalo jezik, Gigi,« ga podražijo prijatelji. Pa smo videli ogenj v njegovih očeh, gubo trpljenja ob robih usten. In vedeli smo točno, da se iz njega govorila le bolestna doživetja. In čutili smo: Tudi mi ne pozabimo!

Franci Preis

Štab za repatriacijo objavlja:

Iz Ravensbrücka: Taborišče Ravensbrück-Fürstenberg je bilo zaradi naglega ruskega prodiranja dne 27. aprila t. l. razpuščeno in so bile interniranke tako rekoč izgnane iz taborišča. Razbežale so se na vse strani, po največ v bližnje gozdove. Ko je vojna vihra prešla, so se spet v veliki večini zbrale v taborišču, kjer čakajo organiziranega povratka domov. Akcije posameznih internirank, ki se vračajo na svojo roko, niso od oblasti zaželjene, večji transporti pa so trenutno tehnično nemogoči, vendar je v teku vse, da se ta stvar v najkrajšem času uredi. Vse interniranke imajo od 1. maja dalje dovolj hrane, skoraj preobilico. Tiste, ki so se vrnile proti domu na lastno pest, so šle po težavni poti Ravensbrück—Temlin—Küstrin—Frankfurt na Odri—Görlitz—Littau—Praga. V Pragi se zbirajo v Aleksandrovem kolegiju Jugoslovani iz raznih taborišč in čakajo, odlično prehranjevani in preskrbljeni, na povratek v domovino.

Iz taborišča Leitmeritz a/Elbe (Litoměřice na Labi). Dne 7 maja t. l. zvečer je dalo vodstvo taborišča vsakomur odpustnico in je straža spremila skupine po 35 ljudi čez Labo do češke meje, kjer jih je sprejela delegacija Češkega RK. Usmerjala jih je preko zbirališča v Terezinu, odkoder so odšli Slovenci v organizirani skupini, ki se je med potjo še nekajkrat delila, proti domu. Ruske vojaške oblasti so repatriirance po najboljših močeh podpirale, poskrbele so za prenočišča, hrano in prevoz. Zdravstveno stanje skupine je bilo dobro.

Šmarna gora je oživela

Po štirih letih se je Šmarna gora povrnila v tisto življenje, ki nudi človeku svobodno izražanje njegovih misli in želja. V zgodnjih dopoldanskih urah so se množice iz bližnje in daljne okolice zbirale v tem izletniškem kraju naše Ljubljane in ko so nastopili prvi govorniki, so se razvile burne manifestacije. Govorili so tov. Pero tov. Peklaj Jože-Krištof in tov. Repinc Ivan-Trigiavski. Tov. Bizant Ivan-Niko je govoril o obnovi naše domovine, o naših današnjih glavnih nalogah. Ko so partizani zapeli nekaj pesmi, je ljudstvo krepko poprijelo in svobodna pesem se je razlegala v nižine.

*

Gorenjska očiščena

Radovljica, 28. maja.

Življenje v okraju Radovljica se hitro normalizira. Odbori ljudske oblasti uspešno rešujejo vse lokalne probleme, ki nastajajo zaradi pomanjkanja moških sil, prehrane in preskrbe vojske.

Ljubljanski časniki so dosegli veliko popularnost in so dobesedno razgrabljeni vsak dan. Včeraj je Radovljica po štirih letih nemške cenene filmske robe videla prvi sovjetski film, ki je bil sprejet z velikim navdušenjem.

Čete Jugoslovanske armade so radovljiški okraj očistile zadnjih ostankov ustaških band, ki so se še skrivale po gozdovih, pa so se predale ob prvem stiku z našimi borci. Samo nad Dobrčo je bilo ujetih 200 ustašev, dočim sta se dve manjši skupini predali sami našim oblastem, ker jih je k temu prisilil glad.

*

Javno skrbstvo v Postojni

Postojna, 26. maja.

24. maja je bilo v Postojni prvo zasedanje okrajne narodno-osvobodilne skupščine za Postojno. Skupščina je obravnavala vrsto važnih vprašanj in sprejela več predlogov. Sklenjeno je bilo, da se uvede zbiranje prispevkov na račun bodočih davkov. Vsak krajevni odbor je prevzel odgovornost za zgraditev najnujnejših apnenic v svojem območju. Odsek za gradnjo pri okrajnem odboru bo napravil načrt za splošno gradnjo apnenic. V pogledu prehrane ubožnega prebivalstva je bil sprejet sklep, naj premožnejše vasi same skrbe za svoje siromašne vaščane, izčrpanim vasem pa bodo pomagale premožnejše. Sklenjeno je bilo, da se ustavi izsekavanje mladih gozdov. Obnovila se bodo takoj šolska poslopja, ki so le delno poškodovana. Ob zaključku zasedanja je bil potrjen že izvoljen okrajni izvršni odbor.

*

Zločince vračajo

Škofja Loka, 29. maja.

Sklepi in pogodbe med zavezniki, da bodo vsi krivci in vojni zločinci vrnjeni na kraj zločinov, se uresničujejo. Angleži so izročili našim oblastem kopico raztrganih in moralno uničenih zločincev in ubijalcev, ki so bili še pred kratkim strah in trepet našega okrožja.

*

Najdena trupla partizanov

Radovljica, 29. maja.

Pri Radovljici je bilo najdenih 8 trupel partizanov, ki so jih ubili umikajoči se Švabi in domači izdajalci. Partizani so bili pobiti s puškinim kopitom.

*

Prvi miting v Laškem

Laško, 23. maja.

O Binkoštih je bil v Laškem prvi miting, ki se je razvil v mogočno manifestacijo, kakršne Laško še ni doživelo. Po maši, ki jo je bral partizanski župnik tov. Videčnik, je bila po mestu povorka in nato miting z recitacijami, petjem in govori. Ogromna množica ljudi je navdušeno vzklikala maršalu Titu, narodni vladi Slovenije, Jugoslovanski in Rdeči armadi, Sovjetski zvezi in proti onim temnim silam, ki nas hočejo oropati naših s krvjo priborjenih pravic. Z mitinga so bile poslane resolucije maršalu Titu, maršalu Stalinu, prvi narodni vladi Slovenije, VII. in IX. korpusu.

KRIŽEM PO LJUBLJANI

Mladina na delu

Vedro in voljno je naša mladina, razigrana v svobodi in navdušena za sveto stvar domovine, poprijela za delo. Povsod jo vidite: po odborih, po pisarnah, po kvartih in drugih organizacijah, po bolnicah in drugih zavodih. Posebno delavna pa je tudi tam, kjer je treba zaenkrat posebno zavihati rokave, pri Štabu za repatriacijo naših trpinov. Od tam smo prejeli naslednje vrstice:

Danes vsi delamo in gradimo svoj novi, s toliko žrtvami pridobljeni dom. In mladina noče zaostajati. Nasprotno, prva je na delu. Da ste videli naš mladi kader, ko so pripravljali v Marijanišču okrevališče za internirance! Kako so gibčne in spretne roke čistile in pripravljale prostore, kako se je ta mladina razgubila po domovih dobrih ljudi in prinesla Štabu za repatriacijo 31.000 lir. Zavedajo se, da je to za naše ljudi, za žrtve fašističnega nasilja. Vemo, da mladina kakor vsi drugi ne čaka pohvale, zaveda se, da to delo nosi samo v sebi pohvalo in smoter. Srečna je, če more samo za trenutek olajšati usodo naših bednih trpinov. To delajo za očeta, brata, strica, soseda, zase, za svoj narod. Tako smo videli te dni mladino iz Ljubljane; naj jo posnema vsa naša mladina po Sloveniji! Le na delo, mladinci in mladinke, po vseh naših krajih, saj delamo zase, nič več nismo sužnji tujcev. Vsak dan prejema Štab za repatriacijo številne prispevke od vsepovsod, vse iz dobrega srca. Darovalcev je toliko, da jih posamezno ne moremo navajati prav iz tehničnih razlogov, in tudi sami nočejo tega. Vendar smo jim vsem prav iskreno hvaležni, kakor so jim hvaležni tisti, katerim so darovi namenjeni. Dobra in plemenita so srca naših ljudi, a potrebe naših internirancev so velike. Zato vsi, mi in mladina, delajmo, dajajmo od srca, dokler ne bo naš zadnji interniranec srečno prispel domov!

Delitev bolniških dodatkov v Ljubljani

Mestni odbor OF Ljubljana — odsek za trgovino in preskrbo sporoča: Bolnikom, ki so po predloženih zdravniških spričevalih upravičeni dobivati posebne dodatke racioniranih živil, bo odsek za trgovino in preskrbo — oddelek za bolnike delil bolniška nakazila za mesec junij vsako dopoldne od 7. do 12. ure v pritličju Turjaške palače v Križankah, Gosposka ulica 15, po naslednjem razporedu:

Od 1. do 9. junija bolnikom, ki imajo pravico tudi za meso, tako da pridejo na vrsto:

v petek, dne 1. junija bolniki z začetnicami prilmka A—C, v soboto 2. junija D do G, v ponedeljek 4. junija H—J, v torek 5. junija K—L, v sredo 6. junija M—O, v četrtek 7. junija P—R, v petek 8. junija S do Š, v soboto 9. junija od T—Ž.

Od 11. do 19. junija drugim bolnikom, tako da pridejo na vrsto:

v ponedeljek, dne 11. junija bolniki z začetnicami prilmka A—C, v torek 12. junija D—G, v sredo 13. junija H—J, v četrtek 14. junija K—L, v petek 15. junija M—O, v soboto 16. junija P—R, v ponedeljek 18. junija S—T, v torek 19. junija U—Ž.

Od 20. do 27. junija bo oddelek za bolnike delil nakazila za sladkor za dojenčke in bolnike, toda le na podlagi predhodnih zdravniških spričeval, tako da pridejo na vrsto:

v sredo, dne 20. junija bolniki z začetnicami prilmka A—D, v četrtek 21. junija E do H, v petek 22. junija I—K, v soboto 23. junija L—N, v ponedeljek 25. junija O—R, v torek 26. junija S—T, v sredo 27. junija U—Ž.

Zdravstveni zavodi, ki so upravičeni dobivati posebne dodatke za strežniško osebje, naj pošljejo po nakazila od 1. do 10. junija.

Bolniki, ki dobivajo bolniške dodatke, naj prinesejo s seboj živilske nakaznice za mesec junij. Nakazil brez predložitve živilskih nakaznic urad ne bo izdajal.

Zdravniška spričevala za pridobitev bolniškega nakazila je predložiti mestnemu fizikatu od 1. do 20. v mesecu.

Prodaja mesa

Potrošniki v Ljubljani prejmejo v četrtek, 31. maja, pri svojih stalnih mesarjih **po 10 dkg govedine na odrezek »Maj—34«** majske osnovne živilske nakaznice, izdane od Odseka za trgovino in oskrbo pri MNOO v Ljubljani.

Mesarja Aubelj Jože, Trnovski pristan 24, in Dular Jože, Cerkvena 19, oddajata zopet meso svojim odjemalcem, Musarjevi odjemalci pa ga prejemajo odslej takole: odjemalci podružnice na Celovški cesti pri Dolničarju Ivanu, Janševa 2, oni s Sv. Petra ceste pa pri Grabeljšku Francu, Sv. Petra 76, in pri Povšetovi stojnici na Pogačarjevem trgu.

Delitev racioniranih živil trgovcem

Zadruge in trgovci v Ljubljani dvignejo pri Prevodu, Novi trg 4, II, za mesec junij še ne dvignjena nakazila racioniranih živil po naslednjem redu: začetnice A do L v petek 1. junija in M do Ž v soboto 2. junija. Nakazila se bodo delila od 8.30 do 11.

Odredba o poslovanju zavarovalnic

Do nadaljnjega morajo zavarovalnice, katerim so imenovani delegati ministrstva za finance odnosno okrožnih ali okrajnih odsekov za finance, poslovati v okviru sledečih navodil.

Čl. 1.

Zavarovalnice poslujejo po svojih dosedanjih pravilnikih, kolikor ti ne nasprotujejo določbam teh navodil in po obveznih navodilih ministrstva za finance. Nadzorstvo zavarovalnic vrši ministrstvo za finance, odnosno okrožni ali okrajni odsek za finance po svojih delegatih. Delegat je skupno s celokupnim upravnim odborom in nameščenstvom odgovoren za pravilno in redno poslovanje zavoda.

Čl. 2.

Zavodi morajo takoj dostaviti ministrstvu za finance stanje blagajne in salda tekočih računov pri raznih denarnih zavodih ter morebitnih svojih depozitov v svojih ali tujih blagajnah, vse po stanju z dne 10. maja 1945.

Nadalje morajo zavarovalni zavodi čimpreje dostaviti ministrstvu za finance surovo bilanco in inventuro po stanju z dne 10. maja 1945, kakor tudi bilanco za leto 1944.

Vsak izdatek mora biti vidiran po delegatu.

Vsako sklepanje zavarovalnih poslov katerekoli vrste, izdajanje polic, izdajanje kritnih ijav in odtujevanje ali obremenitev zavodovega premoženja je do nadaljnjega prepovedano.

Čl. 3.

Pri elementarnem zavarovanju se smejo škode izplačevati samo, če je ta nastala po osvoboditvi na ozemlju Slovenije.

Izplačila škode, ki je nastala pred popolno osvoboditvijo Slovenije, so zabranjene, dokler ne bo odrejeno drugače.

Pri življenjskem zavarovanju se smejo do izdaje novih navodil izplačevati vsote do 5.000 lir in to v slučaju smrti ali doživetja, za odkup police pa do 2.000 lir. Tudi ta izplačila morajo biti vidirana po delegatu.

V pokrajinah, kjer ni lira zakonito plačilno sredstvo, določijo višino vsote okrožni NO odbori.

Čl. 5.

Posojila na police se do nadaljnjega ne dovoljujejo.

Smrt fašizmu — svobodo narodu!

Minister za finance:
Dr. Aleš Kaebler, l. r.

Vodstvo matičnih knjig v Sloveniji

Vsem Okrožnim narodno-osvobodilnim odborom!

V zadevi vodstva matičnih knjig na teritoriju federalne Slovenije dajemo do izida enotne uredbe o vodstvu matičnih zadev sledeča n a v o d i l a :

Na Koroškem, Štajerskem, Slovenskem Primorskem, Prekmurju in Gorenjskem, kjer so vse matične zadeve vodili civilni uradi, se zaradi rednega poslovanja prenesejo vsi ti posli na Okrajne NOO, kateri prevzamejo za svoje okraje vse tozadevne knjige, to je rojstne, poročne in mrliške knjige ter arhiv od dosedanjih matičnih uradov in skrbe v bodoče za nadaljnje vodstvo matičnih zadev pri Okrajnih NOO. Okrajni NOO oziroma OF odbori, kjer NOO še niso postavljeni, morajo določiti sposobnega in zanesljivega človeka, ki bo vestno vodil vse matične knjige.

Na področju bivše Ljubljanske pokrajine se bodo vodili posli iz matičnih zadev pri onih župnih uradih, pri katerih so vodje župnih uradov — župniki — ostali na svojih mestih, kakor do sedaj, v krajih pa, kjer so dosedanji vodje matičnih uradov — župniki — zapustili svoja službena mesta, morajo NOO in OF odbori odvzeti vse matične knjige in ves arhiv, posebno pa rojstne, poročne in mrliške knjige ter jih izročiti v nadaljnje vodstvo okrajnim NOO oz. OF odborom. Vsi NOO oz. OF odbori, ki bodo vodili matične knjige, morajo takoj osnovati odsek za vodstvo matičnih zadev, katerega mora prevzeti res zaupna in sposobna oseba.

Da ne ostanejo matični uradi v zastoju in da se matične knjige ne izgube ali uničijo, naročamo okrožnim NOO, da brez odloga poskrbe pri okrajnih NOO odborih za takojšen prevzem vseh matičnih poslov pri onih župnih uradih, kjer so jih župniki zapustili, kakor tudi da prenesejo vse posle od bivših matičnih uradov v zgoraj navedenih krajih na okrajne NOO oz. OF odbore.

Dolžnost vsakega državljana je, da vse družinske spremembe takoj javi odseku za vodstvo matičnih zadev. NOO oz. OF odbori morajo nadzorovati izpolnjevanje te dolžnosti.

Okrajni NOO odbori morajo takoj po izvršenem prevzemu matičnih poslov poročati okrožnim NOO, ti pa ministrstvu za notranje zadeve — odsek za kontrolo prebivalstva — o prevzemu in prenosu poslov matičnih zadev, zlasti od katerih župnih uradov in civilnih oblasti so bile prevzete matične knjige. V poročilu naj bodo tudi event. podatki o nedostatkih, ki bi jih bilo treba odpraviti pri vodstvu matičnih zadev, odnosno predlogi, ki se nanašajo na vodstvo knjig na splošno. S poznejšo uredbo in navodili bo urejeno enotno vodstvo matičnih zadev na celotnem ozemlju federalne Slovenije.

Smrt fašizmu — svobodo narodu!

Minister za notranje zadeve:
Zoran Polič l. r.

Osebju tehničnega oddelka bivše banske uprave

Vse osebje tehničnega oddelka bivše banske uprave (Visokega komisarijata, Pokrajinske uprave), naj se od 1. junija 1945 dalje ravna, kakor da je na plačanem dopustu. To osebje bo s posebnimi poimenskimi rešitvami postopoma in začasno uvrščeno med osebje ministrstva za gradnje s prejemki, kakor jih določa odredba narodne vlade Slovenije o izplačevanju prežitvnin državnim, samoupravnim in drugim javnim uslužbencem na razpolagi.

Minister za gradnje:
dr. Miha Kambič l. r.

Dobro srce Ljubljane

Počaščenje ljubljanskih žrtev

Tov. Iva Novakova, trgovka iz Slomškove ulice 9, je Mestnemu odboru OF v Ljubljani, odseku za socialno skrbstvo, poklonila poseben **sklad v znesku 100.000 lir** v počastitev spomina ljubljanskih junakov in junakinj, ki so padli kot žrtve okupatorjevega ali izdajalčevega nasilja v Ljubljani ali njeni okolici. Pomoč naj se iz tega sklada zlasti nudi tistim ljubljanskim mučenikom in mučenicam, ki so po trpljenju v ljubljanskih mučilnicah sicer ostali živi, pa so nujno potrebni zdravljenja in posebne nege. S potrdilom kvartnega odbora OF naj se s prijavami obrnejo na odsek za socialno skrbstvo Mestnega odbora OF okrožnega mesta Ljubljane.

Mestni odbor OF izreka v svojem in v imenu podpiranih plemeniti darovalki tov. Ivi Novakovi najtoplejšo zahvalo za izdatno pomoč žrtvam okupatorjev.

*

Za vdove in sirote padlih partizanov so darovali: kapetan bojnega broda Mirko Pleiweiss 100 lir namesto cvetja na grob Branka Pečovnika, Albin Železnik 200 lir, Iva Novakova, trgovka iz Slomškove ul. 9, 5000 lir v počastitev spomina Emila Tomažiča, Pavla Ravnikar 200 lir v počastitev spomina dr. Neubergerja, Maks Rovšek 500 lir v počastitev spomina dr. Neubergerja, Marija Antosiev.č 150 lir v počastitev spomina Milana Primožiča in 3000 lir v počastitev spomina Grasselliia, dr. Kolarja in dr. Prevca (denar je pri blagajni kvarta Strogi center), lekarnar Levstek 1000 lir namesto cvetja na krsto Vlaste Petrželja (denar hrani kvart OF Št. Peter) in neimenovana 100 lir (denar pri kvartu Strogi center).

Za ranjene partizanske borce so darovali: osebje montaže v kurilniški delavnici Ljubljana-Šiška 1262 lir v počastitev spomina Franca Svetka, neimenovani 500 lir, Hugo Ecker 1000 lir v počastitev spomina dr. Neubergerja, šolska mladina na Barju 772 lir iz samostojne lutkovne predstave, tvrdka Ivan Jelačin 1000 lir v počastitev spomina Slavka Žitnika, padlega borca za lepšo bodočnost slovenskega naroda, in uslužbenci tvrdke Jelačin v isti namen 1000 lir.

Za internirance-povratnike so darovali: inž. Jože Rus 300 lir v počastitev spomina inž. Riharda Severja in Antona Kneza ter družina Sežon 200 lir v počastitev spomina Leopolda Turšiča. Pri Resljevem kvartu OF pa je darovala Fani Bricljeva 300 lir.

Za onemogle v mestnem zavetišču v Japljevi ulici so darovali: rodbina Agnola 500 lir v počastitev spomina Franje Premeličeve, družine Mervič Anton, Mervič Jože in Humar Franc 600 lir namesto cvetja na grob Ivana Merviča, Ana Izlakar 1000 lir v spomin Frančiške Strojan, za ubožni sklad pa je prispeval Josip Pfeifar 1573 lir.

Štab za repartriacijo se zahvaljuj tvrdk Alko za 87 steklenic konjaka, ki jih je podarila za internirance.

Beležnica

KOLEDAR

Četrtek, 31. maja: Angela.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Sušnik, Marijin trg 5; Deu-Klanjšček Dia, Gosposvetska 4; Bohinec ded., Rimska cesta 31.

KOPALIŠČE ILIRIJA JE Z DANAŠNJIM DNEM ODPRTO

Razpisane službe

Novomeško okrožje potrebuje takoj 7 gradbenih tehnikov, 3 arhitekte in 6 gradbenih inženirjev. Interesenti naj takoj oddajo prijave pismeno v ministrstvu za gradnje in prilože izpolnjene personalne pole, ki jih dobe v vložišču tehničnega oddelka bivše banske uprave, če tega niso storili.

Bivšim političnim pripornikom

Dne 3. junija bo prva nedelja po polni luni — po končani vojni. Oglas v »živčni celici« bivšega P. P. oddelka vas je pozival v dneh trpljenja na sestanek pri Koširju v Tacnu pod Šmarno goro. Odzovimo se temu vabilu vsi.

Predstava Nušićevega „Narodnega poslanika“

Petek, 1. junija, ob 20: Matej Bor, **»Raztrganci«.** Veljajo vstopnice od 24. maja, ko se predstava ni vršila.

Sobota, 2. junija, ob 20: Čehov, **Medved, »Snubač«.**

Nedelja, 3. junija, ob 20: Matej Bor, **»Raztrganci«.**

Vstopnice so v predprodaji pri dnevni blagajni v Operi od 10 do 12 in od 16 do 18, in pol ure pred pričetkom predstave. Predstave so v opernem gledališču.

Predstava Nušičevega »Narodnega poslanika« v Ljubljani. V četrtek 31. maja ob 20 priredi dramska sekcija propagandnega oddelka III. Jugosl. armade v ljubljanski Drami komedijo Branislava Nušiča v treh dejanjih »Narodni poslanik«. Režira tov. Drag. Bednarski. S to predstavo je dramska sekcija III armade žela velike uspehe po vsej Jugoslaviji. Vstopnice se dele brezplačno od 10 do 12 in od 16 do 18 pri dnevni blagajni v Operi. Prostovoljni prispevki v prid ranjencem.

Radio Svobodna Ljubljana

569 m/46 m

ČETRTEK, 31. MAJA 1945.

7.00—7.30: Poročila. 7.30—8.00: Jutranji koncert: Glasbene slike iz živalskega sveta. 8.00—8.30: Poizvedbe, obvestila. 8.30—9.00: Nadaljevanje jutranjega koncerta. 9.00—9.30: Imena internirancev, ki se vračajo iz Nemčije. 12.00—13.00: Poizvedbe, obvestila, pozdravi. 13.00—13.20: Poročila. 13.20—14.00: Koncert orkestra Radia Svobodna Ljubljana. 17.00—18.00: Iz operet. 18.00—19.00: Mladinska ura. 19.00—20.00: Skladbe severnjakov. 20.00—20.30: Pesmi naših borcev. 20.30—21.00: Pevski zbor Splitske gledališke družine pod vodstvom S. Bombardellija. 21.00—21.30: Poročila, pregled tiska, objave. 21.30—22.00: Ruske popevke. 22.00—22.30: Ježek: Tako se Rusija smeje (Tri sovjetske pripovedbe). 22.30—23.00: Plesna glasba.

ZADRUŽNIŠTVO

Za enotne nabavljalne zadruge

Iniciativni zadružni odbor za Slovenijo nam je poslal naslednje informacije o pričetku razvoja enotnega nabavljalnega zadružništva med Slovenci:

Dosedanje nabavljalno zadružništvo tako v Ljubljani, kakor na deželi je bilo razcepljeno po strankarsko političnih ali pa stanovskih interesih. Tako smo imeli ponekod, kjer bi zadostovala samo po ena nabavljalna zadruga, včasih po dve ali še več takih zadrug, ki so životarile ter bile odvisne od trenutnega političnega stanja, na drugi strani pa zadruge različnih stanov, tako n. pr. železničarjev, državnih uradnikov, delavcev itd. itd.

Kakor smo pretrgali v dobi štiriletne domovinske vojne s politično strankarsko tradicijo na ta način, da so se vse napredne in svobodoljubne sile našega naroda strnile v monolitno osvobodilno fronto, tako hočemo in bomo pretrgali tudi v zadružništvu z razcepljenostjo in povezali vse ljudske množice v enotnih nabavljalnih zadrugah.

Ta težnja se je predvsem pokazala na tretji konferenci predstavnikov ljubljanskih nabavljalnih zadrug, ki je bila 28. maja t. l. in katere so se udeležili vsi predstavniki ljubljanskih nabavljalnih zadrug. Konferenca je bila sklicana na predlog Iniciativnega zadružnega odbora za Slovenijo. Medtem ko je druga konferenca vsa vprašanja samo načelno reševala, so bili na tej konferenci storjeni konkretni sklepi, ki so postavili temelje enotnemu nabavljalnemu zadružništvu. Za sedaj seveda samo za Ljubljano, uresničili pa se bodo v najkrajšem času po vsej Sloveniji.

V začasni poslovni odbor Osrednje nabavljalne zadruge v Ljubljani so bili izvoljeni predstavniki dosedanjih nabavljalnih zadrug v Ljubljani, tako za predsednika tov. Klebel, dosedanji predsednik Železničarske nabavljalne zadruge, za podpredsednika tov. Megla, dosedanj predsednik Nabavljalne zadruge državnih uslužbencev v Ljubljani, za tajnika pa inž. Zajec, predsednik Nabavljalne zadruge mestnih uslužbencev.

Tov. predsednik Iniciativnega zadružnega odbora Maks Krmelj je naglasil, da predstavlja ta začasni poslovni odbor na eni strani odbor ljubljanske enotne nabavljalne zadruge, na drugi strani pa istočasno tudi **zametek poslovne blagovne centrale za vso Slovenijo.** Odslej se torej ljubljanske nabavljalne zadruge ne bodo več posamič obračale na pristojna mesta in tudi ne več posamič nabavljale blaga, marveč preko Osrednje nabavljalne zadruge v Ljubljani. Svoje poslovne prostore je dobila nova zadruga začasno v poslopju bivše Zadružne zveze.

Rešena so bila še druga tehnična vprašanja, tako n. pr. vprašanje skladišč in poenotenje zadružnega deleža, ki se je določil na 50 lir. Nove člane za Osrednjo nabavljalno zadrugo v Ljubljani bodo sprejemale vse dosedanje nabavljalne zadruge, vsak član pa si bo lahko nabavljal potrebščine, v katerikoli doslej obstoječih nabavljalnih zadrug.

Na ta način bo Osrednja nabavljalna zadruga v Ljubljani postopoma prevzemala posle dosedanjih nabavljalnih zadrug in tako zlila ljubljansko nabavljalno zadružništvo v enotno nabavljalno zadrugo, ki bo imela po mestu svoje poslovalnice in v katero bodo lahko vstopili vsi meščani brez razlike političnih nazranj in ustanov.

Pripomniti je treba, da so te predloge sprejeli predstavniki vseh dosedanjih nabavljalnih zadrug z velikim odobravanjem, češ da se bo vendarle enkrat zgodilo to, kar so zadružniki že od nekdaj želeli, to se pravi, da bodo naše nove zadruge res služile interesom ljudstva in da bodo prave množične ljudske organizacije, ki bodo prispevale največje deleže k obnovi našega porušenega gospodarstva.

Dnevne vesti

Za izkaznice naj bodo interesenti slikani brez pokrival. Dodatno k včerajšnjemu razglasu opozarja komanda Narodne milice, da morajo interesenti za izdajo izkaznic preskrbeti fotografije, na katerih bodo slikani bre pokrival — izvzete so redovnice.

Učitelji(-ice): Sotošek Zdravko, Štefancioza Anton, Klemenc Franc, Matjan Matko, Rusjan Ambrozij, Strehovec Rudolf, Vodnik Ignacij, Perko Ivan, Žalohar Ciril, Keržin Štefan, Skok-Klemec Ljudmila, Rape Albina, Torelli Marija, Sotenšek Viktor, Ukmar Nada, Prusnik Jože, Podboj Stanislava, Rakovšček Marija, Sancin Mara, Sancin Cezar, Erker Berta, Rakovec Cirila naj se zglasijo takoj pri prosvetnem oddelku mestnega poglavarstva v Ljubljani, Salendrova 6, I, da dvignejo svoje dekrete.

Izplačilo pokojnin za mesec junij. Pokojnine za mesec junij 1945 bo izplačevala in dostavljala pošta Ljubljana 1 dne 1. in 2. junija 1945.

Vse potnike Električne cestne železnice opozarja Mestni odbor OF, da imajo pravico do brezplačne vožnje samo uniformirani pripadniki Jugoslovanske armade. Vsi drugi se morajo izkazati z voznim listkom ali z izkaznico, ki jih izdaja Uprava ECŽ po predhodni odobritvi Mestnega odbora OF. Vse ustanove naj za svoje uslužbence pošiljajo prošnje s priloženimi fotografijami na Mestni odbor OF. Upoštevali se bodo samo oni, ki so se vrnili iz zaporov, internacije in iz Narodne osvobodilne vojske in ki ne prejemajo nobenih plač ter morajo službeno potovati.

Pogreb za **Petrom Mavričem** bo v petek ob 10. uri izpred cerkve v Dravljah. Truplo leži na žalah v kapelici sv. Jožefa.

Trgovci s sadjem in zelenjavo! Udeležite se vsi sestanka, ki bo danes, na praznik, ob 17 na dvorišču tvrdke Tanko, Kapiteljska 3. Udeležba zaradi važnosti obvezna za detajliste.

SPŽZ išče dve samostojni upraviteljici v domovih za rekonvalescente. Nastop takoj. Zglasijo naj se v trgovini Manon, v pisarni SPŽZ.

Prehranjevalni odsek SPŽZ se je preselil iz anagrafa v prostore Vigredi v Slomškovo ulico. Sem naj se dostavljajo vsa nabrana živila.

Čebelarji, člani Slov. čebelar. društva! Priskrbite si pri svojem pristojnem kvartnem odboru OF priporočilo, ki ga bo društvo priložilo skupnemu spisku za potno dovolilnico. Priporočilo prinesite v našo pisarno najkasneje 4. junija dopoldne. ŠčD.

Uprava tvrdke Ivan Adamič, vrvarna in trgovina s konopnino, Ljubljana, Sv. Petra cesta 31, poziva vse uslužbence, da nastopijo službo najkasneje v petek 1. junija ob 9. uri.

V umetno valjenje sprejema vsak petek ob 8. uri žegoza, Gallusovo nabrežje 33, ob sobotah pa v valilni centrali sami, pri tovarni Stora.

Stenografski tečaj pri Trgovskem učnem zavodu, Kongresni trg 2, II, ima prvo uro pouka v petek, 1. junija.

Obveščamo vse, ki imajo radijske sprejemnike v shrambi ali popravilu pri tvrdki Philips Radio, Aleksandrova 6, da jih tam lahko dvignejo dne 4., 5. ali 6. junija med 10. in 12. uro. S seboj naj prinesejo potrdilo rajonskega odbora, da jim smemo aparat izročiti.

Delavci in nameščenci iz št. Vida nad Ljubljano, Dravelj in okolice, vsi na skupno zborovanje, ki bo v soboto 2. junija ob 18. uri v gostilni »Mrežar« v št. Vidu. Govorili bodo delegati (ESZDNJ) iz Ljubljane.

Iniciativni odbor Društva slušateljev tehnične fakultete poziva vse one, ki imajo še doma izposojene knjige od bivših strokovnih tehničnih knjižnic ali od zvezne tehnične knjižnice, ki je nehala v redu poslovati v jeseni 1942, da jih v interesu vseh slušateljev tehnične fakultete vrnejo univerzi. Knjige se bodo sprejemale v ponedeljek in torek, 4. in 5. junija, od 8 do 12 in od 14 do 18 v vratarjevi loži na univerzi.

Iniciativni odbor Društva slušateljev ljubljanske univerze poziva vse slušatelje medicinske, filozofske in juridične fakultete, da se udeleže informativnega sestanka, ki bo v auli ljubljanske univerze, in sicer: za medicince v petek 1. junija ob 9. uri; za filozofe v petek 1. junija ob 14. uri in za juriste v soboto 2. junija ob 9. uri. Na teh sestankih bodo izvoljeni tudi iniciativni odbori Društev medicinske, filozofske in juridične fakultete.

Poštna direkcija sporoča, da se je pošta Ljubljana 2 preselila z Resljeve ceste 10 v prostore na Masarykovi cesti 5 na glavnem kolodvoru.

Rentnike Pokojninskega zavoda obvešča Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani, da je sedaj zopet možno izplačevanje rent po Poštni hranilnici v Ljubljani. Zaradi tega opozarjamo vse rentnike, da bodo svoje rente dobili po Poštni hranilnici in ni treba, da se zaradi izplačila zglasijo pri zavodu, kakor je bilo objavljeno v nedeljskih časopisih.

Medicinci! Sestanek medicincev ljubljanske univerze bo v soboto ob 16 v klinični predavalnici. — Pripravljalni odbor Društva medicincev.

Ravnateljstvo I. ženske realne gimnazije v Ljubljani javlja dijakinjam, naj se zbero v ponedeljek 4. junija v telovadnici Lichtenturnovega zavoda, in sicer: vsi I. in II. razredi ob 14, vsi III. in IV. razredi ob 15.30 in vsa višja gimnazija ob 17.

Obvestila OF

Volitve v kvartne odbore okraja Dravlje bodo danes v četrtek, 31. maja, ob 16 na vrtu gostilne pri »Sojerju« v Dravljah. V okraj spadajo vasi Dravlje, Zapuže, Trata, Pržan, Dolnice, Glinica, Toško čelo, Podutik, Kamna gorica in del polja. Volilno pravico imajo moški in ženske, ki so dopolnile 18. leto starosti. Dolžnost in pravica vseh je, da se udeležijo prvih svobodnih volitev v svobodni domovini.

Žene iz rajona Šiška vabimo, da se udeleže informativnega sestanka, ki bo 31. maja ob 20 v pivovarni Union. Vsaka žena je dolžna, da pomaga a k t i v n o pri izgradnji naše osvobojene domovine, zato ste prav vse vabljene na sestanek, kjer boste dobile smernice za svoje delovanje.

Okrajni odbor OF v Polju priredi v nedeljo 3. junija ob 16 v prostorih bivšega Sokolskega doma miting s pestrim speredom. Vabljeni vsi.

Mladina rajona center! Vsi člani ZSM se pozivajo na važen sestanek, ki bo v petek 1. junija ob 16 na učiteljišču v II.a razr. (Resljeva cesta). Udeležba je strogo obvezna. Vabi se tudi ostala mladina, ki se namerava včlaniti v ZSM. Pisarna odbora se je preselila iz Igriške 3 v Dalmatinovo 10, I. nadstr.

Matični odbor OF za pravosodne ustanove v Ljubljani prosi vse kvartne odbore OF v Ljubljani, da mu javijo naslove svojih pisarn.

Rajon center OF poziva vse žene v mejah rajona, da se udeleže sestanka SPŽZ (Slovenske protifašistične ženske zveze) danes v četrtek ob 20 v Trgovskem domu.

Kvart Stari in Novi Vodmat priredi danes, v četrtek 31. maja, miting, ki bo v prostorih Zavetišča za onemogle v Japljevi ulici ob 17. uri.

Rajonski odbor SPŽZ Bežigrad priredi v četrtek 31. t. m. ob 20 v telovadnici bežigrajske osnovne šole na Volovodni cesti sestanek vseh žen in deklet bežigrajskega rajona. Vse tovarišice vljudno vabljene.

S P O R T

Vojaško moštvo 3. armade

Bo nastopilo danes ob 17. na igrišču SK Ljubljane

Lep sportni in še lepši propagandni uspeh je dosegla prva sportna prireditev na svobodnih tleh bele Ljubljane in zato je samo razveseljivo, da so naši sportniki že danes ujeli drugo priložnost, da lahko javno nastopijo na sportnem prostoru.

Danes popoldne — in to bodo spet nogometaši, katerih sezona je zdaj prav za prav na višku — bo na igrišču SK Ljubljana ob Dunajski cesti druga vojaška tekma po osvoboditvi, in sicer med repreznntanco III. armije in SK Ljubljano. Med nogometašiborci nastopa več znanih Beograjčanov iz vrst bivšega BSK odn. Jugoslavije, ki so kljub naporom zadnjih tednov v odlični formi. Za seboj imajo več močnih tekem, ki so jih vse končali z lepimi uspehi.

Ob 17. bodite zbrani na igrišču Ljubljane! Iz ministrstva za gradnje.

*

SK Ljubljana. Pozivam vse igralce naj bodo vsi zanesljivo točno ob 16. v garderobi. — Načelnik.

ŠIRITE TISK Osvobodilne fronte!

Prepad kliče prepad

Zločinci si stiskajo roke: škof dr. Rožman, najvišji predstavnik SS in nemških oblasti v Ljubljani, policijski general Roesener in predsednik ljubljanske pokrajinske uprave po nemški milosti Leo Rupnik

To je svetopisemski izrek in izpolnil se je do pičice natančno na ljubljanskem škofu. Začelo se je z njegovo pridigo na praznik Kristusa kralja leta 1941. in končalo se bo tudi enkrat. Nismo preroki, a vemo, da se bo.

Le zakaj je bilo treba škofu bežati in zakaj ni ta višji dušni pastir dočakal svobode na svojem službenem mestu? Teh dvoje vprašanj človek lahko sliši, kjer in kolikokrat hoče, pa tudi tretjega: ali ste ga že našli? Na zadnje vprašanje je bil naš odgovor redno dovolj prepričevalen. Da je soditi pobeglega škofa dolžnost in pravica osvobojenega ljudstva, in to predvsem tistega, ki je v vsej babilonski zmedi klerikalistično in fašistično pobarvane in popačene vere ohranil še pravi in čisti Kristusov nauk. Na prvi dve vprašanji pa je bil odgovor dosti težji. Pravilen vsekakor, a pobožne in preproste duše le niso mogle verjeti do kraja. Zato temu svojemu odgovoru dodajamo točno in originalno fotografijo.

Kdaj, katerega dne natančno sta si veliki krvnik slovenskega naroda Rösener in škof Rožman tako prijazno stisnila roki in se drug drugemu smehljala, za nas ni važno, vsekakor pa se je to zgodilo tedaj, ko so padali najboljši slovenski sinovi in hčere — partizani, talci, umirali in bili nečloveško mučeni »politični« ujetniki, tedaj, ko so torej tekli potoki nedolžne slovenske krvi. Da se na sliki Rösener smehlja, je razumljivo, neopravičljivo pa je, da se smeji tudi škof Rožman.

Močno se smejimo partizani vsemu in vsakemu, ki bi kakor koli skušal opravičiti veleizdajsko početje ljubljanskega škofa. Vedeli smo že zdavnaj, da bodo vsi njegovi advokati govorili, da je bil General der Waffen SS Rösener pač oblast kakor poprej Grazioli itd. In oblast je treba spoštovati, ker je od Boga, in zakaj bi torej ne bil dovoljen tudi prijazen stik roke in blagoslovljen smehljaj? Prav tako smo dobro vedeli, da bo, brž ko pridemo v Ljubljano, močno drugače. Nismo se motili. Ker je prejšnja oblast, »ki je bila od Boga«, sramotno in strahopetno zbežala in svojo »oblast, dano od Boga« poslednjikrat zapečatila z nečloveškim pokoljem desetoric najboljših slovenskih ljudi, je bilo še preostankom ljubljanske uradne katoliške cerkve potrebno, nekje najti novega nosilca božje oblasti in, kakor smo pričakovali, ga je gladko in neženirano našla — v tistih partizanih, na katerih dan, dva poprej ni bilo najti niti človeške dlakice. Je torej po pojmih te in take uradne teologije imel v tistih dneh tudi Bog oče sam veliko delo, da nas je najprej preustvaril v krščanske in človeku podobne ljudi, obenem pa je moral potrpežljivo čakati, da se je zadnji nosilec Njegove poznejše oblasti odpeljal z avtomobilom še s krvavimi rokami, dokler ni na Vnebohod na bloku zagledal naše vlade. Gospodje in vsi, ki mislite, da je Bog oče res nekak žongler s svojo oblastjo, ne samo, da ste v zmoti, temveč tudi neskončno smešni! Prav tako kakor tisti, ki štejejo upravičenost in moralnost naše svete domovinske vojne šele od dneva, ko je Tito postal ministrski predsednik!

Nekaj je vedel škof Rožman in prav tako so vedeli vsi begunci in vedo današnji predstavniki katoliške cerkve na Slovenskem. Kaj smo in kaj hočemo partizani, kaj je Osvobodilna fronta, kdo in kaj okupator in strahotna izdaja lastne krvi. In za to svoje pravo vedenje, a potem kljub temu napačnemu ravnanju, bodo njega in vse, ki so z njim, klicali Slovenci na pošten in temeljit odgovor. Njegovo početje nam partizanom v bistvu sicer ni škodovalo, prelilo pa je — in to je prestrašna resnica — potoke nedolžne krvi. In te madeže je treba izprati!

Ne drži noben izgovor in današnje olepšavanje njegove krivde: bil je pač premehak, neodločen, dobrega srca, pod slabimi vplivi, nepoučen, zastražen in tako dalje. Vse to lahko drži — razen tega, da je bil nepoučen, kajti bil sem z njim še v partizanih v dobrih pisemskih stikih —, a vselej in do zadnjega je imel polno možnost stopiti na pravo pot in se z besedami pravega Kristusovega škofa upreti okupatorju in obsoditi domače izdajalce! To, vsaj to je bil dolžan storiti kot pravi in resnični katoliški škof in kot Slovenec — človek. Zakaj tega ni storil, pa nas danes več ne zanima.

Da, General der Waffen SS in ljubljanski škof, lepa in možno dokazna fotografija njunega sodelovanja je to. In se bodo našli še ljudje, ki bi bili pripravljeni distingvirati in subdistingvirati. A partizani takih umetnin nočemo poslušati — ker nimamo časa!

Dr. Metod Mikuž

DOMOBRANSKI TEROR V NOVEM MESTU

Naš aktivist je novembra 1944 z nekega podstrešja fotografiral ta strašni prizor

V znamenju bratstva

Gorica, 27. maja.

V nedeljo popoldne je ogromna dvorana gledališča Verdi komaj sprejela nepregledne množice goriškega ljudstva. Vršila se je kulturno-zabavna prireditev v bratskem sodelovanju med slovensko in italijansko protifašistično mladino. Nastopala je slovenska mladina iz Rupe, Garibaldinci in italijanska protifašistična mladina. Ob odru visita jugoslovanska in italijanska zastava s Titovo sliko na sredi. Vsa Gorica je zbrana, da znova da duška svojemu razpoloženju in bratstvu, ki je bilo ustvarjeno s krvjo.

Prvi je spregovoril politkomisar garibaldinske brigade »Gramsci« tovariš Reger in pozdravil zbrane Goričane, Italijane in Slovence, ki so se skupaj borili za isto stvar, skupaj zmagali in sedaj skupaj ustvarjajo novo bodočnost. Navdušeni aplavzi so odmevali po dvorani; številni klici Titu, Jugoslaviji in Jugoslovanski armadi ter Garibaldincem dolgo niso hoteli potihniti.

Sledila je vrsta pevskih, recitacijskih in glasbenih točk.

Zatem je stopil pred mikrofon tovariš Vanni, politkomisar divizije Garibaldi »Natisone«. Pozdravil je meščane in nato govoril o diviziji Garibaldi, o njenih borbah in njeni zmagi. Napomnila je, da je zmaga na bojišču dobljena; so pa še ostanki, ki skušajo ovirati pot napredku in demokraciji ter znova zasejati mržnjo med narodi. Zato je nujno, da vsi organizirano stopimo za vrat vsem agentom reakcije. Vsi na delo za obnovo dežele v najožjem sodelovanju z vsemi poštenimi meščani. Nikakor ne smemo dovoliti, da bi lažidemokrati kratili pridobitve, ki so jih svobodoljubni narodi izvojevali v krvavih borbah. Vsem, ki bi skušali motiti naš mir in delo, napovedujemo najodločnejši boj! Garancija za bodoče zmage v obnovi domovine je le v tesnem sodelovanju vseh. Govornik je končal: »Ozemlje, na katerem smo, je bilo vedno predmet nesporazumov in sovraštva; mi pa bomo ustvarili tukaj most bratstva, preko katerega se bodo jugoslovanski narodi zvezali s poštenim italijanskim ljudstvom!« Stavek za stavkom so prekinjali aplavzi, ob koncu pa se vzklikanje kar ni hotelo poleči. Goriško ljudstvo je v polni meri dokazalo dobro voljo slediti besedam, ki jih je govoril tovariš Vanni.

Za komičnim prizorom je slovenski mladinski zbor ubrano zapel »Soči«, »Bučnice« in »Zlate zvezde« ter žel splošno priznanje.

Nato je v imenu komande mesta Gorice spregovoril komandant major Aco Zupanc. Pozdravil je vse Goričane, ter jim v kratkih obrisih prikazal nastanek, razvoj in končno zmago osvobodilnega gibanja s svojo vojsko na čelu. Govoril je o veliki vlogi Garibaldincev, ki so jo igrali ravno pri osvobojenju Primorske. Ob koncu njegovih izvajanj so zborovalci navdušeno vzklikali italijansko-slovenskemu bratstvu in vsem demokratičnim silam sveta.

Mladi Goričani in Goričanke, vsi zavedni antifašisti, so zapeli nekaj pesmi, nakar so mladinke z uspehom predvajale igro »Slovenska družina«. Pevski zbor garibaldinske brigade »Gramsci« je zapel nekaj partizanskih. Sledile so recitacije, številne ljubke pesmi, dvospevi in komični prizori.

Ob koncu je vsa množica zapela himno »Hej Slovani«, nakar se je velika in zadovoljna z lepim večerom razšla po domovih.

Žene tržaškega okrožja so zborovale

V nedeljo se je velika, z zastavami okrašena dvorana tržaškega gledališča Politeama Rossetti, napolnila s šumečo množico... Prišle so žene od blizu in daleč, Tržačanke in okoličanke, aktivistke in borke; tudi borke IV. armade so prišle... Melodijozne hrvatske in italijanske pesmi se vrstijo z udarnimi slovenskimi in srbskimi. Na stotine grl daje duška svojemu veselju. Prvič v svobodi so se zbrale žene tržaškega okrožja na svoji delovni konferenci v svobodnem, avtonomnem Trstu.

Godba zaigra naše himne. Sedemstoglava množica se strumno dvigne, oči vseh so uprte v ogromno sliko maršala Tita na ozadju odra.

Konferenco otvori članica okrožnega tajništva OF Krajger Živa-Ksenija s pozivom k enominutnemu molku v spomin padlih junakov. Po njenemu pozdravu vsem navzočim ter predstavnikom vojske in civilne oblasti so slednji drug za drugim spregovorili zbrani množici.

»Ni borca in voditelja, ki bi mu ne bila največja čast, da je sodeloval v borbi za slovensko Primorje, Trst in Istro.«

Kot predstavnik Jugoslovanske armade je prvi pozdravil konferenco Drago Crnogorac. V dneh svobode našega naroda je to danes Vaša prva okrožna konferenca, ki je obenem mogočne manifestacije vseh žena vašega okrožja. Neverjetno sem srečen, da morem izročiti plameneče pozdrave vseh borcev naše armade prav vam ženam, ki ste v naši borbi pokazale visoko nacionalno zavest. Mi smo vedeli za trpljenje vaših bratov in očetov, vedeli smo tudi za vaše trpljenje. Ni borca in oficirja, ki bi mu ne bila največja čast, da je sodeloval v borbi za slovensko Primorje, Trst in Istro. V imenu Jugoslovanske armade vam zagotavljam, da vam bomo pomagali v vsakem pogledu, posebno v vaši borbi za učvrstitev edinstva vseh protifašistk Jugoslavije.

Zborovalkam so nato spregovorili: v imenu Slovenske protifašistične ženske zveze njena tajnica Mara Rupena-Osolnikova, za osvobodilni svet Trsta Franc Štoka, v imenu Izvršnega odbora OF za tržaško okrožje Grmek Alfonz-Izidor, za okrožni odbor Zveze slovenske mladine tajnica Marica Maslo, za komando mesta Trst major Kostjakovski in v imenu Garibaldincev Pavel Tomažin. Vsi so izjavili odločno voljo braniti pridobljene pravice slovenskega in italijanskega naroda proti vsakomur, ki bi jih jima hotel kratiti

Naslednji je spregovoril tov. France Bevk, predsednik PNOO za slovensko Primorje: »Poplačane so težke žrtve naše borbe in naša kri ni bila zaman prelita. Stojimo pred zadnjim dejanjem te veličastne borbe našega naroda, pred tem, da prizna ves svet združeno Slovenijo in federativno Jugoslavijo. S tem, da smo svoje sile umaknili z onstran Soče in iz Koroške, smo dokazali, da smo pripravljeni mirno reševati vprašanja. Nismo se odrekli svojim pravicam in bomo to ozemlje zahtevali... Z nami so vse demokratične množice sveta. Potrebno je, da ne držimo križem rok, pač pa da trdno primemo za delo. Stati moramo s ponosno dvignjenim čelom! Ni je sile, ki bi mogla premagati enotno voljo našega ljudstva. Sodelujmo z italijanskimi antifašističnimi množicami! Skupna borba nas je povezala in ta vez ne sme biti nikoli več razrušena. Dosegli bomo cilj, ki smo si ga zastavili. Vse to zavisi od naše volje in našega dela. Fašizem ni še potolčen, potrebno je, da gremo na trdno delo za dokončno uničenje fašizma. To smo dolžni našim otrokom, to smo dolžni žrtvam, ki so dale življenje za našo svobodo.«

Konferenco sta zaključili tov. Lenčka, ki je spregovorila zborovalka v imenu Komunistične stranke, in tov. Zmaga, ki je nagovorila navzočne kot zastopnica Slovenske protifašistične zveze.

S tem je bil ob neprestanih aplavzih zaključen prvi del konference. Po krajšem odmoru, v katerem je igrala godba partizanske pesmi, se je konferenca nadaljevala z razgibano diskusijo, v katero so odločno posegale naše partizanske matere in žene. Oglasila se je stara partizanska mati s Pivke, ki je dala naši armadi štiri borce, od katerih sta dva junaško padla. V imenu padlih sinov je glasno zahtevala, da Trst pripada Jugoslaviji. V tej zahtevi sta se ji pridružili še stara žena iz Brkinov, ki je kot centralna kurirka štiri leta junaško doprinašala žrtve za naš Trst, in požrtvovalna Istranka, članica odbora protifašističnih žena Istre. Vsa dvorana je z viharnim ploskanjem odobravala njihove besede in jih potrdila kot svojo lastno zahtevo. Z istim navdušenjem so zbrani pozdravili tovarišico, ki se je nenadoma dvignila iz množice ter prinesla na oder zavoj zlata. Vse je vzklikalo požrtvovalnim sežanskim ženam, ki se niso pomišljale žrtvovati narodu v dobrobit tudi svoje najdražje spomine...

Slednjič je bil med gromovitim ploskanjem soglasno izvoljen 17-članski okrožni odbor iz vrst najpožrtvovalnejših žena.

Konferenca je izzvenela kot silna manifestacija primorskih žena za naše pravice za katere je bila prelita kri naših najboljših sinov in hčera. Za očuvanje teh pravic bodo naše žene tudi v bodoče žrtvovale vse.

Živa.

Peter Levec:

Krvava zarja

Triglav, Ljubljana, Kamniške planine,
v ravnini Begunje in tam Šent Vid.
Z menoj gre lik trpeče domovine.
Nad mrtvimi vasmi večerni svit.

Odprle spet so rane se pekoče,
ko zrem v prosojne dalje naših polj...
Vse to je naše! O naš narod noče
umreti strt — zagrenjen v svojo bol!

Ne! Še živimo! Proč, druhal brez slave!
O proč morilci! Nemih žrtev krik
vam kliče smrtonosni meč nad glave!
Iz dima vstaja narod — mučenik.

V prozorni megli zgublja se Ljubljana,
ki s stisnjeno pestjo molče trpi,
in v njej čez hip bo zadnja luč prižgana.
Krvava zarja v dalji plameni.

Vesti z Jadrana

Ves Kras je proslavil rojstni dan maršala Tita. Dne 25. t. m. je naše ljudstvo na Krasu prvikrat v svobodi praznovalo rojstni dan našega ljubljenega voditelja maršala Tita. Po vseh vaseh so bile izobešene zastave in na vseh hribih so na večer goreli kresovi. V Komnu, v vasi, ki je požgana do zadnje hiše, je mladina skupno z borci IV. Armije priredila velik miting. Govoril je komisar IV. Armije.

Pokrajinski narodno-osvobodilni odbor za Slovensko Primorje je imenoval tov. Ferdinanda Ferjančiča za delegata pri Zvezi zadrug. S tem je bil storjen prvi korak k novi ureditvi zadružnega gibanja v naši pokrajini, katerega znaki se že kažejo v poživljeni delavnosti, v produkciji, delu in potrošnji. Zadružništvo bo v novi demokratični Jugoslaviji ena izmed treh važnih osnov gospodarstva. Zveza zadrug ima pod vodstvom tov. Ferjančiča nalogo, da poveže in usmeri vse zadružno delovanje v Slovenskem Primorju.

Učitelji so zborovali 28. maja v prostorih šolskega inspektorata, da ustanove novo strokovno organizacijo. Po uvodnih besedah tov. Ferjančiča in po kratki debati so sestavili iz 5 članov pripravljalni odbor, ki bo predlagal na sestanku vseh učiteljev člane novega upravnega odbora.

Karantenske postaje po vsem Slovenskem Primorju. Poleg množičnih karantenskih postaj, ki so razpredene po vsem slovenskem Primorju, je taka postaja tudi v Tolminu, v kateri je 23 ljudi. Prostora pa ima za 500 ljudi. Postaja je v starem konviktu in ima lepo lego ob Soči. Hrana za internirance je odlična. V Kobaridu so interniranci v lepih in snažnih barakah, v katerih je prostora za 800 do 1000 ljudi.

Volitve v Nabrežini. Dne 26. maja so bile v Nabrežini volitve za okrajni Izvršni narodno osvobodilni odbor. V okrašeni dvorani so se zbrali odposlanci iz Nabrežine, Devina in Zvonika. Zastopanih je bilo 24 vasi. Za predsednika je bil izvoljen tov. Rukin, delavec, ki je mnogo pretrpel pod fašizmom. Za podpredsednika je bil izbran Miše iz Nabrežine, za tajnico pa tovarišica Simonetijeva iz Zvonika. Zastopani so bili tudi Italijani, ki imajo podpredsednika in enega člana v odboru. Razpravljalo se je tudi v italijanskem jeziku. Volitve so se končale z resolucijo maršalu Titu, IV. armadi in naši prvi narodni vladi.

Imenovanje začasnega mestnega narodnega odbora za mesto Zagreb. Imenovan je bil začasni mestni narodni odbor za mesto Zagreb. Narodna vlada Hrvaške je izdala odredbo, da bo v Zagrebu vse funkcije mestnih organov oblasti višji začasni mestni narodni odbor, kateremu načeluje polkovnik Dragotin Sajli, podpredsednik pa je dr. Berislav Borčić.

Prva bolgarska armada se je vrnila domov. Iz Sofije poročajo: Po osemmesečnih operacijah proti Nemcem, se je prva bolgarska armada vrnila domov. V času borb je ta armada prehodila 1.500 kilometrov po ravninah in gorah Jugoslavije, Madžarske in naposled Avstrije.

Proslava Titovega rojstnega dneva v postojnskem okraju. Na večer pred praznikom je bila v Postojni slavnostna baklada z godbo IV. armade. Na rojstni dan maršala Tita pa se je zbrala mladina iz vsega okraja v okrašeni dvorani, polni napisov in slik maršala Tita. Prvo zasedanje ZSM se je pričelo dopoldne. V imenu hrvaške mladine je navzoče pozdravila tovarišica Anka. Tovariš Marjan je podal politični pregled. Sprejet je bil sklep, da bo mladina delala s podvojeno silo in da ne sme ostati neobdelana niti ped zemlje. Popoldne je proslavo nadaljevala igralska skupina IV. armade.

Mladina iz Gorice in okolice je na predvečer Titovega rojstnega dneva zanetila kresove. Okoli njih se je živahno zbirala mladina, ki je prvič v življenju proslavljala rojstni dan svojega voditelja. Zaostali niso niti pionirji, ki so zanetili največje kresove, da bi se plamen dvigal tako visoko, da bi ga videl sam Tito.

Otvoritev Mladinskega doma v Gorici. 26. maja so v Gorici odprli Mladinski dom. Po dolgih letih fašističnega zatiranja bo ta dom postal središče, kjer se bo vsa naša mladina, italijanska in slovenska, sestajala in se dvigala v novo življenje. Ob priliki otvoritve Mladinskega doma so mladenke iz mesta in iz predmestij priredile kulturno prireditev. Povabljeni so bili tudi predstavniki naše vojske.

★

Fašisti so oplenili Bratovsko skladnico v Idriji

Idrija, 30. maja.

V Idriji je svoje čase bila Bratovska skladnica, v katere fond so plačevali rudarji, delavci in nameščenci. Ko je fond znašal dva milijona pet sto tisoč lir, je propadel. Italijanski fašisti so si s tem denarjem, ki so ga idrijski rudarji krvavo prislužili, napolnili žepe in ga odnesli v Rim.

V mestu je ubožnica, ki ima lastno poslopje. V ubožnici sedaj žive tisti, ki so jim bili zaradi bombardiranja porušeni domovi. Ko bo Idrija obnovljena, se bo poslopje vrnilo staremu namenu. V poslopju je prostora za 40 revežev. Hiralnica, ki jo oskrbujejo sestre usmiljenke, hrani dnevno 40 ljudi. Upajo, da bodo kmalu prišla zaželjena živila.

Priprave za 2. kongres SPŽS

Predkongresna zborovanja žena po vseh okrožjih

Danes, ko so sovražniki našega naroda premagani, danes, ko je potrebno za vsako ceno obraniti in ohraniti težko priborjeno svobodo in našo narodno oblast in je pred nami velika naloga obnove in izgradnje porušene domovine, končnoveljavno določamo, da se bo v dneh 9. in 10. junija letošnjega leta sredi svobodne Ljubljane vršil II. Kongres protifašističnih žena Slovenije.

Pred Kongresom moramo na terenu vsakega okrožja izvesti **okrožno predkongresno zborovanje žena**, ki mora biti priprava na Kongres sam in zaključek in dopolnilo vsega dosedanjega dela v sklopu predkongresnih priprav. Predvsem pa mora biti velika manifestacija vseh borbenih žena in obenem vsega naroda za potrditev in dokončno osiguranje vseh tistih teženj in zahtev, ki jih je slovenski narod izrazil v temeljnih točkah Osvobodilne fronte in za dosego katerih se je boril dolga štiri leta in prelil zanjo toliko predragocene krvi. Organizaciji in poteku tega okrožnega predkongresnega zborovanja posvetite vso pozornost. V pojasnilo dobro preštudirajte okrožnico Glavnega odbora SPŽŽ, ki je boste tudi v najkrajšem času prejeli. V niej boste našli precej navodil. Sicer pa vestno črpajte vse vire naše propagande od radia pa do dnevnikov, ki bodo vse dni do Kongresa imeli posebno kongresno rubriko.

V zadnjih dneh pred Kongresom morajo OF in SPŽŽ odbori storiti vse, da bo Kongres dobro pripravljen in da bo dosegel tiste cilje, ki jih zasleduje.

Smrt fašizmu — svobodo narodu!

Za Nadzorno komisijo pri JOOF
org. tajnik:
dr. Marijan Brecelj

KULTURNI PREGLED

Beseda o našem gledališču

8.

GLEDALIŠČE IN LJUDSKA SAMODEJAVNOST

26. marec 1944 je začrtal prvo prelomnico v delu novega gledališča. Ta dan — obletnica Jelenovega žleba — je bila prva organizirana prireditev, ki je povezala izkušnje gledaliških delavcev z odrskim izrazom množične gledališke predstave. Na tem večeru so nastopali pionirji, mladinke, gojenci oficirske šole, tečajniki s prvega odrskega tečaja za ljudske talente, skratka, akterji iz vseh slojev in vseh starosti naše dežele. Gledališki strokovnjaki so pri tej prireditvi sodelovali predvsem kot organizatorji in instruktorji, na odru so nastopali ljudje, ki vse dotlej niso prestopili gledaliških desk, na programu so bile solistične in zborne recitacije, zborne pesmi, živa slika, propagandni skeč in spominski govor — na videz pravcat konglomerat najrazličnejših odrskih tekstov — in vendar je vsa prireditev kazala dokaj enoten in harmončen značaj.

S to slovesno akademijo se je usmerilo delo nove gledališke utanove na široka tla ljudske samodejavnosti. V tem razdobju našega razvoja so se vključevale najširše plasti našega ljudstva v politično, vojaško in prosvetno delo po vsem našem ozemlju in v vseh naših civilnih in vojaških organizacijah — zato ni čudno, če kažejo tudi prvi poskusi nove umetnosti značilen množični poudarek.

Vse dosedanje skušnje odrskega dela v času osvobodilne borbe so pokazale, da lahko črpa nova umetnost svoj kader nadarjenih odrskih delavcev svoj novi umetniški izraz, svoj življenjski stil samo iz neizčrpnega vira zdravih in vseskozi dejavnih ljudskih množic. Tesno sožitje samega ljudstva s strokovno izšolanim kadrom že izkušenh umetnikov lahko edino rodi tisti dvojni uspeh ,ki ga kulturna tvornost v polpretekli dobi predaprilske Jugoslavije nikakor ni mogla doseči: dejavna udeležba vsega ljudstva pri gradnji novih kulturnih vrednot in smotrno dviganje samoniklih talentov sz samega ljudstva. Edino v tej ljudski samodejavnosti vidimo trdno poroštvo za trajno življenje velike dediščine naših kulturnih velikanov in hkratu je to edina plodna plat za nov umetniški kader. Zasuga naše triletne osvobodilne borbe na kulturnem področju je ta, da se je umetnost z umetniki vred preselila iz jalovega vzdušja kavarniških debat v plodno ozračje velikega zgodovinskega dogajanja in v neposredno življenje samega ljudstva. Ta borba je prav za prav šele ustvarila tiste pogoje, ki jih je zahteval že veliki kritik slovenske pisarije France Levstik — da bodi umetnik »na vogelnem kamnu narodnega življenja«.

9.

SKRB ZA ODRSKI NARAŠČAJ

Prvi uspehi tesnega sodelovanja med izkušenimi umetniki in ljudskimi talenti so se pokazali že na prvem odrskem tečaju Slovenskega narodnega gledališča. V nasprotju z metodami predaprilskega narodnega gledališča je prevzelo naše novo gledališče odgovorno nalogo, da vzgoji ljudske talente iz vojske in okrožij v nov odrski kader. Skrb za naraščaj je vpričo izredno majhnega aktiva poklicnih igralcev in vpričo množičnega značaja vsega našega osvobodilnega boja vsekakor življenjsko vprašanje vsega sedanjega in bodočega odrskega dela. Prvi korak v to smer je storilo Slovensko narodno gledališče z že omenjenim odrskim tečajem za ljudske talente, ki pomeni začetek trajnega šolanja kadrov za gledališke namene. Naš gledališki zavod je organiziral 4-tedenski strokovni pouk za tovariše iz naših brigad, iz terenskih organizacij in iz prebivalstva osvobojenega ozemlja. Na tem prvem tečaju so se gojenci seznanili z osnovnimi pojmi igre in mimike, prejeli so temeljna navodila za pravilno izgovorjavo in petje, ukvarjali so se z osnovnimi pojmi dramaturgije, režije in inscenacije ter v temeljitih debatah s predavatelji obdelali sociološka, organizatorična in gledališko-strokovna vprašanja, s katerimi se naši prosvetni delavci bore na vseh področjih civilnega in vojaškega življenja v sedanjem razdobju naše osvobodilne borbe.

Velika in trajna skrb Osvobodilne fronte za prosvetno rast širokih ljudskih množic in nenehna povezanost vsega našega političnega in vojaškega dela s kulturnimi vprašanji razodeva že sama vrsta predavateljev. Menda še ni bilo primera v kulturni zgodovini, da bi na kakršni koli šoli za umetnike predavali državniki, politiki in vojaški organizatorji. Na prvem odrskem tečaju novega slovenskega gledališča smo srečali predsednika Slovenskega narodnega osvobodilnega sveta Josipa Vidmarja (O človeški vsebini umetnosti, Liki velikih igralcev, Razbor dramatskega besedila, Sofoklejevi tragediji Antigona in Kralj Edip, Komediograf Moliere, Shakespeare-jeva podoba) političnega sekretarja SNOS Borisa Kidriča (Naloge teatra v narodno osvobodilni borbi), načelnika prosvetnega odseka Borisa Ziherla (Umetnost in družba) ter politkomisarja Glavnega štaba Borisa Kraigherja (O stilu dela v vojski). Tudi drugi predavatelji, ki so na tem tečaju posredovali svoje strokovno znanje mlajšim talentom, so se v zadnjih treh letih aktivno udeleževali politične in vojaške borbe v naših terenskih in vojaških organizacijah. Jože Tiran (govor in recitacija), Jože Gale (Mimika in igra), Ciril Cvetko (Obris glasbene zgodovine), Drago Cvetko (Teorija okolja) Matej Bor (Dramatska tehnika, Motivika in problemi slovenske dramatike, Ivan Cankar) Filip Kumbatovič (O tehničnih pomagalih v organizacij, Problemi režije, Stanislavski in moderni teater), Branko Simčič (O inscenaciji) Mile Klopčič (Metrika in slovenski verz) — vsa ta imena smo srečavali v vojnem ujetništvu, po ječah in internacijah, v ljubljanski organizaciji, v Upravni komisiji, v Agitpropu Izvršnega odbora, v propagandnih odsekih naših divizij in v partizanski gledališki družini na drugem osvobojenem ozemlju. Praktične vaje iz recitacije, odrskega govora, mimike, igre in zbornega petja so se družile z rednimi urami ritmične gimnastike, ki jih je vodil tov. Štefan Suhi, ne samo strokovno izšolan plesalec, marveč tudi star partizan. Pouk se je smotrno prepletal z debatnimi večeri, s skupnimi kritičnimi urami med predavatelji in tečajniki ter z obiski gledaliških in kinomatografskih predstav. To štiritedensko sožitje med strokovno izšolanimi aktivisti gledališke stroke in nadarjenimi gojenci iz najrazličnejših slojev našega ljudstva je tudi plodno poseglo vprašanje novih gledaliških tekstov. V istem mesecu so nastali trije skeči Vitomila Zupana: Punt, Jelenov žleb in Tri zaostale ure. Pri prosvetnem odseku predsedstva SNOS je tiste dni izšla Klopčičeva igra Mati v novi predelani izdaji, Matej Bor je zaključil svoj tekst Težke ure in tečajniki so študirali njegovo igro Ječa se je odprla, neposredni rezultat rednega pouka v recitaciji in odrskem govoru pa je bil Izbor recitacijskih tekstov, ki so jih predavatelji na tečaju preiskusili z gojenci.

Filip Kumbatovič.

Hrvatski pevci-partizani v Ljubljani

Včeraj je obiskala Ljubljano ena najstarejših partizanskih kulturniških skupin, pevska sekcija »Gledališča narodnega osvobojenja Hrvatske za Dalmacijo«.

To gledališče je bilo osnovano kot kulturno prosvetna grupa pri Pokrajinskem komiteju za Dalmacijo že leta 1942 v Livnu, na osvobojenem ozemlju jugozapadne Bosne. Prešlo je vse velike ofenzive in se v četrti in peti ofenzivi razcepilo v dva dela. Prvi je šel v Črno goro in Sandžak, drugi pa v dalmatinske planine, na Biokovo. Leta 1943 se je skupina rekonstruirala. Delala je v Bosni, Hercegovini, Liki, Kordunu, Dalmaciji in na osvobojenih dalmatinskih otokih. Oktobra 1944 je prišla z Visa v osvobojeni Dubrovnik in se spet združila s skupino, ki je bila v Črni gori in Sandžaku. Potem so šli v Split in tam je dobila skupina naslov »Gledališče narodnega osvobojenja Hrvatske za Dalmacijo«. Po osvoboditvi severnih predelov Dalmacije, Hrvatskega primorja in Slovenske Primorske jih je peljala pot v Zader, na Reko, v Trst in Gorico. Zdaj so med nami, ustavili so se za nekaj dni v osvobojeni Ljubljani in od tu pojde njihova pot v Zagreb. Ljubljano je obiskala samo pevska skupina tega gledališča. Nad polovico njenih članov je starih partizanov, ki se iz prvih začetkov v gozdovih in prvih osvobojenih predelih naše dežele vračajo v osvobojena slovenska in hrvatska mesta.

V četrtek bodo nastopili v ljubljanskem radiu, v petek pa bo v veliki filharmonični dvorani njihov vokalni koncert. Njihov program, ki so ga izvajali že na Reki in ga bodo z nekaterimi spremembami ponovili v Ljubljani, je sestavljen v glavnem iz zborovskih točk s solističnimi vložki. Slišali bomo II., VIII. in X. venec narodnih pesmi v priredbi Stevana Mokranjca, srbske narodne pesmi, narodne pesmi iz Makedonije in iz Ohrida. Prvi del koncerta na Reki je dopolnjevala Vilharjeva »Lepa Vida« za mešani zbor in tenor solo. Drugi del koncerta je duet Kecala in Jeriha iz Smetanove »Prodane neveste«. Tretji del obsega partizansko kolo Danila Daneva za mešani zbor, skladbi Silvija Bombardellija »Na Kordunu« in »Pravoslavna mati«, Bruna Bjelinskega, »Našo pesem« iz cikla »Tri pesmi Mateja Bora«, za mešani zbor in bas solo, »Kozaro« Oskarja Danona in »Brankovo kolo« istega avtorja.

Zbor vodi eden prvih članov »Gledališča narodnega osvobojenja«, dirigent Silvije Bombardelli. Glavni solisti so Josip Mateljan, Paško Duplančič in Ante Dragojevič.

Staromodne toalete in obleke. Dramsko gledališče nujno potrebuje primerno število komadov moške in ženske garderobe (obleke, obuvala, pokrivala, salonske suknje, žakete, krila, bluze, klobuke, dežnike, palice, sončnike, ovratnike, kravate itd.), vse v stilu meščanske gaderobe izza časa okoli leta 1900., in je voljno takšne predmete lastnikom odkupiti, kolikor ne bi posamezniki bili pripravljeni domačemu gledališču jih darovati .Kdor ima kaj takšnih stvari, je vljudno naprošen, da jih čimprej prinese v gledališko slikarno med 10. in 12. ter med 16. in 18. uro (na Bleiweisovi cesti — nasproti vladni palači). Obenem so zaželeni tudi primerni fotografični posnetki portretov iz te dobe. Fotografije se bodo lastnikom na željo po uporabi vrnile.

Tone Seliškar:

V naročju njenem

Po dežju, snegu, blatu smo hodili,
skoz veter, burjo in skoz sončen žar,
po licu nas je bičal mnog vihar,
sovražili povsod smo in ljubili

ter nočevali smo v požgani vasi,
v skednjih, kozolcih, jamah in gozdeh
in v grobnicah, ob vodah in poteh,
na rožnih tratah in zeleni jasi ...

Povsod: na zemlji, kamnu in na slami
je grel nas plamen njenega srca!
Povsod nas je ljubila, bila z nami

in koder nas skoz borbo pot pelja,
je z nami domovina, nismo sami!
V naročju njenem smo povsod doma!

Francè Kosmač:

Čez progo

Iz blatnih luž, zrcal jeseni rdeče
posrkale megle so luč večerno,
molče gremo v temino neprodirno.

Nad nami luč slepeča zatrepeče ...
Kot voda bi planila preko jeza,
tako regljanje divje mitraljeza
v tišino useka mahoma grozeče.

Tišina .. Prvi bataljon razvija
se v strelce ... Pesem jekla in železa
odmeva v noč ... A zdaj naprej ... Je
zveza? ...
Brigada preko proge se prebija ...

Le hitro: ranjenci so srečno z nami
in jutra svit se drami za gorami.
Gremo. V sencih nam težka noč razbija ...

Julija 1944
pri Grobelnem

Prvi miting na Ježici

V nedeljo je izpregovorila Ježica. Na dvorišču gostilne »Pri ruskem carju«, se je zbrala množica domačinov. Ljudstvo samo je dokazalo, da zna pravilno ceniti veličino borbe naših hrabrih partizanov. Oder je bil lepo okrašen, po širnem zbornem prostoru pa so bili obešeni transparenti.

Spored je bil lep in pester. Tovariš Zatler Viktor je otvoril miting s pozdravom partizanom, posebno še domačinom upečim materam, katerih otroci so šli k partizanom in vsem, ki so bili pregnanci. Z enominutnim molkom so zborovalci počastili spomin onih, ki so darovali svoja življenja domu na oltar. Po himni »Naprej zastave Slave« je izpregovoril član Izvršnega odbora OF tov. Kovač Stane o veličini borbe. Večkrat prekinjen z aplavzom in vzkliki je pozval zborovalce k delu za obnovo porušene domovine. Na oder je stopila tov. partizanka Hermina iz Sotlarjeve družine, ki je dala sedem partizanskih borcev. Recitirala je Kajuhovo pesem »Materi padlega partizana«. Burno pozdravljen je nato izpregovoril domačin partizan tov. dr. Škerl Franc. Klene so bile besede vernega katoličana. Ljubek je bil nastop treh pionirčkov. Kot vojak je govoril domačin major Miha Čerin. Lepo in domače je povedal o herojskih borbah v teh dolgih, trpkih letih.

Recitirana je bila nato prigodna pesem »Pozdrav svobodi«. Tov. Sabina Podbojeva je pozdravila in nagovorila vse trpeče žene in matere. Mladinec Jare Franc je čustveno deklamiral »V nove zarje«, potem pa je bila recitirana pesem Simona Gregorčiča »Naš narodni dom«. Na oder so pomagali tov. Snoju Vinku živi sliki žrtev fašistovskih in domačih sadistov. Pod njegovim vodstvom so zapele mladenke dve partizanske pesmi. Miting je bil zaključen s himno »Hej Slovani«. Zborovalci so vzklikali naši hrabri vojski, Rdeči armadi, Jugoslaviji, maršalu Titu in narodni vladi Slovenije.

Objava

V gradbenih podjetjih, kjer je ministrstvo za gradnje postavilo svoje delegate, ni razen teh nihče upravičen zbirati podatke o poslovanju podjetij, o stanju zalog in surovin. Prav tako ni nihče upravičen izdajati tem podjetjem kakršna koli navodila in naročila ali razpolagati z osebjem, inventarjem, zalogami ali finančnimi sredstvimi.

Minister:
dr. Miha Kambič

Odredba o razrešitvi sekvestra in članov cenzorskega odbora pri podružnici Priviligirane Agrarne banke v Ljubljani

Sekvester in cenzorski odbor pri podružnici Priviligirane agrarne banke d. d. v Ljubljani in vsi člani cenzorskega odbora se razrešujejo z današnjim dnem.

Njih opravila se prenesejo na delegata ministrstva za finance pi podružnici Priviligirane agrarne banke d. d. v Ljubljani.

Vsi navedeni, ravnateljstvo in vsi nameščenci zaoda pa se ne raprešujejo ne odškodninske ne kazenske odgovornosti za posle, ki so jih vršili za časa okupacije.

Smrt fašizmu — svobodo narodu!

Minister za finance:
Dr. Aleš Bebler, l. r.

Obvestilo

Obči oddelek narodne vlade Slovenije objavlja:

Sprejemi strank pri vseh oddelkih predsedstva narodne vlade Slovenije in oddelkih ministrstva za notranje zadeve ter ministrstva za prosveto, ki se nahaja v Vladni palači (Gregorčičeva ulica), se vrše vsak dan od 10.—12. ure (razen ob nedeljah).

Dnevi in čas sprejema pri predsedniku, podpredsedniku, ministru za notranje posle in ministru za prosveto narodne vlade Slovenije bodo objavljeni pozneje.

Uredba o razrešitvi sekvestra in članov sosveta pri Hipotekarni banki v Ljubljani

Sekvester in člani sosveta pri Hipotekarni banki v Ljubljani se razrešujejo z današnjim dnem.

Njih opravila se prenesejo na delegata ministrstva za finance pri Hipotekarni banki v Ljubljani.

Vsi navedni, ravnateljstvo in vsi nameščenci zavoda pa se ne razrešujejo ne odškodninske ne kazenske odgovornosti za posle, ki so jih vršili za časa okupacije.

Smrt fašizmu — svobodo narodu!

Minister za finance:
Dr. Aleš Bebler, l. r.

Iz mariborskega življenja

Maribor, 26. maja.

Pokrenila se je zbiralna akcija za naše vračajoče se izseljence in za tržaško mladino. Nabranih je bilo mnogo živil in obleke. Za drugi kongres Zveze slovenske mladine je bilo doslej nabranih 6000 RM.

Glasbena Matica je pričela pouk. Tov. prof. Bajde je ustanovil mladinski zbor, tov. prof. Poljanec pa je zbral mlade orkestraše in jih začel vežbati.

V teku je pospešeno obnavljanje Mariborske tiskarne. Stroji so že odkopani in večinoma dobro ohranjeni, le malo je uničenih. Obratovanje dosega zaenkrat polovico normalne proizvodnje. V septembru bo tiskarna lahko v polnem obratu.

V petek 25. t. m. je kulturno-umetniška skupina XVII. udarne divizije priredila za Mariborčane uspel koncert. V soboto 26. t. m. sta se na igrišču SK Železničar srečali zavezniški nogometni moštvi V. britanskega korpusa in III. jugoslovanske armade. Tekma je pokazala mnogo zanimivih in napetih trenutkov. Jugoslovansko moštvo je doseglo lep uspeh 4:0.

ŠIRITE TISK Osvobodilne fronte!

Kje so naši dragi?

Borut Adler iz Litije, roj. 1926, se že dolgo ni javil. Tisti, ki je prinesel materi vest ali kdor koli o njem kaj ve, naj sporoči Ireni Kancler, Aleksandrova 3/III.

Zatler Anica, roj. Juričič in svak Kancijan iz Savelj 57 sta bila 21. sept. 1943 aretirana od domobrancev in menda 28. sept. 1943 iz zaporov na Ježici prepeljana na Vič in tam za bunkerjem pri pokopališču ustreljena. Anica je imela na sebi plisirano zeleno in belo kockasto krilce. Baje so jih domobranci peljali v gostilno. Če jih je kdo spoznal ali pa domobrance, ki so jih peljali, naj sporoči na naslov Juričič Marija, Ljubljana, Pugljeva 6, ali pa Slov. Por..

Juričič Anton je bil na dan 11. junija 1944 ob 9. dopoldne pismeno vabljen od 15. čete 1. voda domobrancev na Škofljico, češ da mu bodo vrnili ukradene ključe hčere Anice iz Savelj. Od takrat nič več ne vemo o njem. Bil je majhen, vitke postave, star 62 let, imel je sseboj kolo znamke Diktator z evid. tablo št. 38557. Kdor kaj ve o njem, naj proti nagradi sporoči Mariji Juričič, Ljubljana, Pugljeva 6.

Šuc Ivan, rojen 6. februarja 1890, po poklicu policijski uradnik, stanujoč v Kranju, Jezerska cesta 8, je odšel k partizanom 15. junija 1944. Pred zadnjo ofenzivo je bil na Komandi mesta Cerkno. Kdor ve, kje se nahaja, naj sporoči Šuc Antoniji, Kranj, Jezerska cesta 8.

Stanko Zupančič, roj. 4. 5. 1921 na Koroški Beli, šel k partizanom 25. avgusta 1944 in se pogreša od 29. decembra. Zadnje čase je bil na Koroškem. Kdor kaj ve o njem, naj sporoči Francu Zupančiču, Koroška Bela pri Jesenicah, Gorenjsko.

Štefan Preželj, roj. 26. X. 1906 na Hrušici, je bil izseljen v Nemčijo. Ker domači o njem nič ne vedo, se naproša vsak kdor kaj ve o njem, naj javi po radiju Svobodna Ljubljana ali na naslov: Zofija Preželj, Hrušica pri Jesenicah na Gorenjskem.

Štefan Silvester Šekulin, roj. 6. 12. v Mariboru, je bil v internaciji Castel-nuovo pri Rimu, in se ni več javil od junija 1943. Kdor bi o njem kaj vedel, naj sporoči na naslov Šekulin Marija, Pod hribom 60.

Zajec Alojzij, je bil ob času osvoboditve v Gorici; **Zajec Ciril** je bil 6. XII. 1941 preseljen iz Konjšice nad Zagorjem in se je l. 1944. nazadnje javil iz Stuttgarta. Kdor kaj ve, naj sporoči na naslov Pevec Marija, Mandeljčeva 15, Ljubljana, ali pa »Slovenskemu poročevalcu«.

Slabanja Ivan iz Beričevega pri Ljubljani je bil v 1. četi, 2. bataljonu 12. brigadi 15. divizije. Kdor kaj ve, se naproša, da javi Slov. poročevalcu ali na naslov: Cajhen Janez, Svetosavska št. 6, Ljubljana.

Šavs Janez, roj. 12. 5. 1927 v Ljubljani, je šel k partizanom septembra 1943, potem je bil dodeljen 2. brigadi 1. ali 2. bataljon. Kdor bi kaj vedel o njem, naj sporoči: Žibert Martinu, Ljubljana, Poljanski nasip 40.

Bajt Marko, roj. 13. II. 1922, je bil dne 22. 1. 1945 še v štabu 18. SNOVB (Bazoviška) XXX. divizije. Kdor kaj ve o njem, naj sporoči na naslov Bajt Franjo, Ljubljana, Rožna dolina, Cesta V/43 ali v uredništvo »Slov. Poročevalca«.

Hrast Vinko iz Stične je bil interniran na Rabu. Od tam je odšel s partizani na Otočac in se ni več javil. Kdor kaj ve o njem, naj sporoči sestri Hrast Vidi, Jeranova 2, Ljubljana.

Jamšek Boris, partizansko ime Jurij, je odšel k partizanom v septembru 1943. Dne 24. januarja 1945. je bil v I. Slov. diviziji, I. korpus, točka 24, Narodna obramba. Prosim sporočila na naslov: Jamšek Andrej, vas Kovači št. 9, Gorenja Branica pri Vipavi.

Lovran Peter iz Strugnana pri Piranu je odšel od doma 22. aprila 1944 in bil pri III. bataljonu 15. brigade Ivana Cankarja. Naj se javi Lovranu Albinu iz Strugnana, Kaverie 57 pri Piranu.

Celarc Ivan, roj. 1914 v Ljubljani, uradnik umobolnice na Studencu, je bil februarja 1944 odveden z doma od tajne policije. — Kdor o njem kaj ve, naj sporoči očetu Celarcu Ivanu, kovaču, Tobačna tovarna ali Cesta na Brdo 124.

Klopčič Jože, roj. 4. II. 1922, je bil od okupatorja odpeljan 28. junija 1942 in je pri napadu na Verdu odšel k partizanom. Dodeljen je bil Dolomitskemu odredu. Konec leta 1942. se je še javil. Prosim sporočila na naslov: Klopčič Avgust, Lavričeva 3, Bežigrad.

Albin Vozelj je odšel k partizanom v letu 1942. Bil je v 9. brigadi do nemške ofenzive, nato je šel baje na Gorenjsko. Kdor kaj ve o njegovi usodi, naj sporoči ženi Amaliji Vozelj, Sv. Križ pri Litiji.

Gregorin Bojan, roj. 10. VI. 1922, je odšel 26. avg. 1944 k partizanom in se od tedaj ni več javil. Kdor kaj ve o njem, naj sporoči na naslov: Gregorin Marija, Ižanska c. 160, Ljubljana.

Lunder Dušan, s partizanskim imenom Krešimir, je odšel v prvi polovici oktobra 1944 iz Črnomlja kot pokrajinski šolski referent na Štajersko. Kdor kaj ve o njegovi usodi, naj to sporoči ženi Veri Lunder — Ljubljana, Bleiweisova cesta 18/I.

Cergol Viktor in Cergol Ivan iz Pirana odšla 2. avgusta 1944, bila v 15. bataljonu, naj se javita Oliviji Cergol iz Pirana, via Limignano.

Borivoj Jelenič, zdravnik pri XVIII. diviziji, star 23 let, je bil 30. marca (na veliki petek) 1945 zajet od domobrancev v Suhi Krajini in pripeljan v Struge na Dolenjskem ter tam ustreljen. Kdor ve za njegov grob, naj javi svoj naslov »Slov. Poročevalcu« ali materi Dragici Jelenič, Koroška 16, železn. kolonija, Ljubljana.

Mišič Pavel, roj. 14. 4. 1925, je bil poslan 1. julija 1944 od železnice na prisilno delo v Nemčijo. Bil je zadnji čas v Eisenerzu (12a), Bahnhof-Allee, Štajersko. Sporočila stari mami na naslov: Šlehta Pavla, Ljubljana, Aleševčeva 34.

Pantar Joško iz Ljubljane, roj. 11. 2. 1929, je odšel k partizanom 11. 9. 1943 na Dolenjsko, in prav tako **Pantar Marija** nekaj dni pozneje tudi na Dolenjsko. Kdor kaj ve o njih, naj javi na naslov: obitelj Pantar, Ljubljana, Vodovodna 48.

Mija Bostjančič, partizansko ime Olga, je odšla 10. 9. 1943 na Dolenjsko. Kdor kaj ve o njej, naj javi stari mami Ivani Mohar, Ljubljana, Mestni trg 9.

Videnškovi iz Čreta, p. Teharje pri Celju, naprošajo Štajerce, ki bi vedeli, kje se nahaja **Joško Videnšek,** trgovec, da sporoče domačim ali objavijo v časopisu med poizvedbami.

Moja svakinja **Kaučič Marija,** učiteljica, je bila v februarju 1944 odpeljana iz Komna pri Trstu v Nemčijo in se je 9. aprila 1944 zadnjič pismeno zglasila iz taborišča Neumarkta pri Nürnbergu. — Kaučič Ela, Ljubljana, Rimska 7.

Nečimer Vladimir, dijak, roj. 29. 4. 1923 v Ljubljani, je bil interniran v Renicciju. Po razpadu Italije manjka za njim vsaka sled. Baje so ga videli pozneje še v Bariju. Kdor ga je po zlomu Italije videl ali srečal, naj sporoči na naslov: Marija Nečimer, Delavski dom, Ljubljana, Bleiweisova c.

Pogrešam sestro **Anico Verbič** roj. Špelič. Zadnji naslov je bil Kranj, Geldenfeld št. 4. — Špelič Franc, Trebnje, Okrajna narodna zaščita.

Karel Jurkovič, roj. oktobra 1917, pri partizanih v štajerskem odredu, naj javi sestri Emi, kje je padel brat Slavko.

Šuštar Stanislav, star 33 let, je bil leta 1942 iz Ljubljane nameščen na Trebelnem kot obč. tajnik. Sporočite očetu Šuštarju Ivanu, Ljubljana, Dolenjska 72.

Slavko Reja, bivši upravnik »Jutra« iz Maribora, je bil interniran na Rabu in se od kapitulacije Italije ni več javil. Sporočite ženi Ivi Reja, D. M. v Polju 117.

Ivo Wendling, roj. 6. 12. 1910, je baje v Prešernovi brigadi nekje na Primorskem. Poizveduje sestra Milica Lazarjeva, Ljubljana, Tržaška 17a.

Suhadolnik Frančiška, stara 21 let, in **Suhadolnik Angela,** stara 46 let, sta bili iz Ljubljane odvedeni v Rawensbrück, prva februarja 1943, druga junija 1944. Poizveduje Suhadolnik Anton, Ljubljana, Bežigrad, Kokaljeva 6.

Osenjak Ivan, roj. 1895, je po kapitulaciji Italije odšel iz internacije v Prekomorsko brigado. Sporočite ženi Osenjak Frančiški. Ljubljana-Moste, Bernekerjeva 48.

Lah Dušan, veterinar, je odšel k partizanom leta 1943. Bil je aprila 1944 v Ribnici (Istra). Sporočite teti na naslov: Klanjšček Zdenka. Ljubljana, Rožna dolina cesta XVII, št. 30.

Lenarčič Ivan, roj. 3. 4. 1912 v Novi vasi na Blokah, je bil od 21. 6. do 25. 6. 1944 v okolišu Brezovice od domobrancev Rupnikovega bataljona ujet, ko je hotel k partizanom. Odtlej ni glasu o njem. Sporočite Pizzulinu Josipu, Ljubljana, Mencingerjeva 49, ali pa načelniku štaba za repatriacijo v Ljubljani, Gosposka 1.

Odgovori

Prof. Ivan Zika, Subotica, naj se javi mami v Kamnik.

Dr. Ivo Šorli v Kranju prosi Tona Šolaja, bančnega prokurista, Zagreb, Mrazovićeva 1a, poročila o sebi in naših.

Borci, oficirji, podoficirji in politkomisarji Prešernove brigade prisrčno pozdravljajo sončno Gorenjsko.

Tov. major »Slovan«, bivši komandir Dolenjskega odreda! Podpisani Te prosi, da mu javiš svoj natančni naslov, ker je Tebi znano, kje je padel moj sin Požun Dušan, maturant iz Trbovelj, roj. 24. 2. 1923, odšel v partizane 24. 2. 1944 in se od takrat ni nič javil. — Požun Edvard, trgovec, Trbovlje.

Draga Svečinski, žena lekarnarja, ki je bila preseljena iz Tešnja v Gračanico v Bosno, mogoče tudi v Srbijo, naj se javi preko »Slov. Por.«. Kdor kaj ve o njej, naj sporoči njeni sestri Boži Lesjakovi, št. Lovrenc na Dolenjskem.

Košir Lado, roj. 16. 6. 1925, javlja svoji materi v Ljubljani, Drabosnjakova 19, da je v štabu I. mariborske brigade. Naproša domače, naj mu pišejo na naslov: Maribor, Grajski trg 2.

Bratuš, žel. pripravnik, novembra 1942 odveden po Italijanih z doma. Njegova mati naj se javi v ogl. odd. »Slov. Por.«.

Klasinc Anton, dentist-tehničar, javlja rodbini na Jesenicah, da je v centralni bolnišnici Mladiki, kirurgični oddelek 2, v Šubašičevi ulici. Gre mi dobro.

Kličemo Maribor! Prosimo, da se javita poštni inspektor Jernej Vidmar in njegova žena Karla. V Kamniku smo vsi živi in zdravi. Vidmarjevi.

Slovenskim vernikom evangeljske in drugih svobodnih evangeljskih veroizpovedi pošiljam bratske pozdrave: Vekoslav J. Korošec, evang. misijonar-propovednik, Ljubljana, Bezenškova 34, I.

Svojcem padlih. Na prošnjo sem šel iskat na Rakitno grob sina-partizana dobre znanke in ga tam tudi našel. S **Slavkom Žitnikom** počivajo pod rušo: **Kolenc Vinko** in **Petrič Janko,** ki so padli in bili pokopani 13. oktobra 1945. Levo od te trojice počivajo vsak za sebe: **Lisec Janez** (drugih podatkov ni), **Cvar Franc,** rudar iz Kočevja, in **Kovačič Fini,** roj. 1. 12. 1913, padla 19. oktobra 1943, ter pristojna v Kočevje. Trupla teh borcev počivajo pred žagradom. Za mrtvašnico so pokopani: **Jakšič Terezija,** 50 letna partizanka iz Ljubljane, **Muhič Ivan,** ki je padel 16. marca 1944, in še dva partizana, katerih križ ne nosi imena. Imena dveh neznanih junakov bodo vedeli povedati oni, ki so se zadrževali na Rakitni ter oskrbeli pokop. Vaclav Držaj.

Radvanje pri Mariboru. Sporočam družini Firm in svoji zaročenki Elfi, da se nahajam zdrav pri svoji sestri v Ljubljani. — Vladimir Firm, pporočnik.

Moro, politkomisar 5. sekt. javlja svojim sorodnikom, da se nahaja v ljubljanski splošni bolnišnici.

Filač Vilko se nahaja v Freisingu. Javil se je pismeno sestri. Pozdravlja brata Toneta, Karla in staro mamo. Je zdrav in upa, da se kmalu vrne.

Šoberla Cirila, roj. 14. sept. 1927 na Jesenicah, sem srečal 21. ali 22. aprila med pohodom XIX. SNOB Srečka Kosovela na poti Reka—Šebrelje. Verjetno je, da se še vedno nahaja na Primorskem. — Lado B.

Anton Krivec javlja materi Rozaliji Krivec, Hotinja vas 58, p. Slivnica pri Mariboru, da je bil v Gubčevi brigadi in leži ranjen v partizanski bolnišnici v Ljubljani. Pridite ga obiskat!

Bežek Anton, roj. 1. junija 1923, Stari trg v Beli Krajini, se nahaja v Domžalah kot partizan.

Marija Jensterle, Ravne 14, Boh. Bistrica, Gor. živ in zdrav. Janko.

Florjančič Kristina, št. Peter 36 pri Novem mestu. živ in zdrav v Jugoslaviji. — Mirko.

Dolinar Valentin, Sv. Duh pri Škofji Loki. Živi in zdravi! Tinče, Smederevo.

Presečnik, Bočna, Gornji grad. Tukaj vse dobro, zelo skrbimo za vas. Pepca-Lojze, Smederevo.

Janez Ribnikar, Senično 15, p. Križe pri Tržiču. Prost, živ in zdrav. Zdravko.

Jeglič Jernej, Podbrezje, Podtabor 1, Gorenjsko. Vsi živi in zdravi. Marička.

Tišler Mana, Vodiče, p. Brezje. Vaš sin živ in zdrav, vesel v Jugoslaviji. Ivan Tišler.

Plajh Marija, p. Fram pri Mariboru. Sem živ in zdrav v Jugoslaviji. Anton.

Marija Fister, Radevljica. Vsi smo zdravi, Boris.

Predstavniki ljudske oblasti v kranjskem okraju na delu

Kranj, 26. maja.

Danes se je vršilo v Ljudskem domu prvo posvetovanje zastopnikov vaških odborov kranjskega okraja. Posvetovanja se je udeležilo okrog 200 članov in tajnikov, ki so z živim zanimanjem sledili referatom o političnem položaju in o najvažnejših nalogah. V debati so udeleženci sami reševali vsa pereča vprašanja, ki se pojavljajo v zvezi s hitrim vzpostavljanjem reda in miru, pri čemer je vsakdo navedel primer iz svoje vasi in prikazal način, kako naj tudi drugi rešijo isto vprašanje. Največ pažnje so udeleženci posvetili vprašanju prehrane, ki so ga rešili tako, da mora vaška skupnost preskrbeti vse tiste, ki so brez sredstev. Prav tako so posvetili vso pažnjo dvigu našega gospodarstva s pomočjo zadružništva in skupni obdelavi zapuščene zemlje. Ugotovili so potrebo, da se vsa vaška vprašanja rešujejo sporazumno z vaško skupnostjo.

Posvetovanje je pokazalo, s kako resnostjo in čutom odgovornosti so predstavniki ljudske oblasti zagrabili za delo. Pokazalo je tudi, da so težkemu delu kos in da bo ta oblast res v korist ljudstva, ker je v pravih rokah.

Volitve na Senovem

Krško, 23. maja.

Dne 21. maja so bile na Senovem volitve v okrajni plenum ZSM. Po volitvah se je mladina pomenila o svojih nalogah in o pripravah za II. kongres. Mladina se z navdušenjem udeležuje sestankov in pazljivo zasleduje vsa politična dogajanja. Želi si kulturnega udejstvovanja.

Istega dne je bila na Senovem tudi konferenca SPŽZ, na kateri so izvolile žene 20 članski okrajni plenum, tajništvo in delegatinje za okrožni plenum. Kmečke žene so soglasno izjavile, da bodo sodelovale v političnem delu in zagotovile, da bo vsa orna zemlja obdelana.

GOSPODINJSKO POMOČNICO

pridno in pošteno, z znanjem malo kuhe SE SPREJME k manjši družini. — Dobra hrana in plača. — Poizve se **Ljubljana, Stari trg 32, v trgovini Zorman.**

SPREJME SE: TRGOVSKI POMOČNIK

vešč tudi vrvarske stroke — ter **ŽENSKA MOČ.** Istotam se sprejme tudi **SLUGA ZA TRGOVINO.** Nadalje se išče **POMOŽNI KNJIGOVODJA,** ki je lahko ev. tudi penzijonist. Predstaviti se je treba v Langusovi ul. 21, od 13. do 14. ure popoldne. — Reflektanti naj prinesejo seboj lastnoročno pisane ponudbe.

✝ Potrtih src naznanjamo naknadno vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, da je 14. marca 1945 po dolgoletni izredno težki in mukotrpni bolezni kot posledici tegob iz prve svetovne vojne umrl naš iskreno ljubljeni sin in brat

Maks Minkuš

nadpaznik bivše jug. pogranično-finančne straže

Pokopali smo ga na pokopališču pri Sv. Križu v Ljubljani.

V Ljubljani, dne 30. maja 1945.

Marija roj. Podgoršek, vdova po žand. stražmojstru, mati; Anton in August, brata; Josipina por. Dermelj ter Marija por. Mencinger, sestri, in ostalo sorodstvo

---

✝ V globoki žalosti sporočamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je v zvestem izpolnjevanju svoje dolžnosti nenadno preminul naš nadvse dobri mož, oče, brat, dedek in stric

Petkovšek Miha

strojevodja

K večnemu počitku je bil položen 19. maja 1945. — Naj mu bo lahka svobodna zemlja!

Celje, Ljubljana, Trbovlje, Drenov grič, Maribor, dne 29. maja 1945.

Žalujoče rodbine: Petkovšek, Merlak, Kralj, Geč

ZAHVALA. — Vsem, ki so nama izrekli ustmeno ali pismeno sožalje ob nenadni, nasilni smrti naše ljubljene, nepozabne hčerke

Nede

jo obsuli s cvetjem in počastili njen spomin z darovi v dobrodelne namene, se najiskreneje zahvaljujeva.

Ljubljana, dne 30. maja 1945.

Alojzij in Rika GERŽINIČ

ZAHVALA. — Vsem, ki ste ob tragični smrti našega dragega

Stanka Tomšiča

odvetnika

z nami sočustvovali, mu poklonili cvetje na kateri koli način počastili njegov spomin in ga spremili do preranega groba, se iskreno zahvaljujemo.

Ljubljana, dne 29. maja 1945.

Žalujoči ostali

ZAHVALA. — Zahvaljujem se vsem tovarišem in tovarišicam, pionirjem ZSM, SPŽZ ter vsem, ki so prisostvovali pogrebu in izkazali čast dragemu soprogu in očetu

Dolinarja Edvarda

Bil je med prvimi organizatorji OF. Ni mu pa bilo dano uživati sadov naše težke borbe, ker so ga spravili v prerani grob domači izdajalci.

Ledine, dne 25. maja 1945.

Čl. Okr. tajništva OF Dolinar Ana — »Andreja«

ZAHVALA. — Ob težki izgubi našega nadvse ljubljenega sina in brata, gospoda

Počrvina Vinko - Riko

por., politkomisarja

se najiskreneje zahvaljujemo tovarišem in komandi mesta Kamnik, posebno pa g. Krušiču iz Zelene jame, kakor tudi kvartu za pomoč pri izkopu in prevozu trupla, nadalje Marjanu Rožancu za ginljiv govor, ter za krasne vence in šopke, tako rodbinam Rozina, Košak, Maver, Jurkovič, Herbst in ostalim; končno se zahvaljujemo še za obilno spremstvo na njegovi poslednji poti.

Žalujoča rodbina POČRVINA

ZAHVALA. — Dne 28. maja smo pokopali pri Sv. Križu našo zvesto, nepozabno

Frančiško Pelc

Vsem, ki so jo obiskovali v njeni bolezni, jo spremili na njeni zadnji poti in ji poklonili cvetje, naša prisrčna hvala! Posebno pa se zahvaljujemo g. dr. M. Majcnu za skrbno zdravniško nego in pomoč v njeni dolgotrajni bolezni.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v ponedeljek, 6. junija, ob 8. uri v cerkvi sv. Nikolaja.

Ljubljana, dne 29. maja 1945.

Marija in Mira Pintar, Ivanka Klun, nečakinja

MALI OGLASI

Službe išče

DELOVODJA, stavbni, z mojstrskim izpitom, išče primerne zaposlitve. Naslov v upravi. 1215-1

FRIZ. POMOČNICA išče službo na deželi z vso oskrbo. — Ponudbe na upravo pod »Lahko takoj«. 1225-1

GOSPOD. POMOČNICA, pridna in poštena, zmožna vseh del in kuhanja, želi premeniti službo s 15. junijem t. l. — Pismene ponudbe na upravo pod »Zanesljiva«. 1298-1

POSTREŽNICO išče zaposlitve od 8. do 15. Ponudbe pod »Zaposlitev« na upravo. 1308-1

SLUŽBO za šoferja, skladiščnika ali slugo iščem. Ponudbe na upravo pod »Zmožen«. 1235-1

Službo dobi

DEKLE z znanjem kuhe se sprejme takoj. Plača dobra. Naslov v upravi. 1269-1a

KUHARICO sprejmem takoj. Plača dobra. Naslov v upravi. 1270-1a

ŠTAFIRARICO za moške klobuke sprejmem takoj. Klobučarna Pajk, Ljubljana, Sv. Petra cesta 38. 1271-1a

KUHARICO, samo za kuhanje kosila in večerje, pospravila bi tudi sobo, iščem za takoj. Prenočišča ne bi imela. Ponudbe pod »Samostojna kuharica« na upr. 1273-1a

DEKLE, 14—16 let staro, se sprejme k dvema otrokoma (2—5 let) za Kranj. Naslov v upravi. 1275-1a

MOŠKEGA, starejšega ki bi bil zmožen voditi gospodarstvo na manjšem posestvu, iščem za takoj. Naslov v upravi. 1278-1a

PRODAJALKO, spretno, sprejmem takoj. Naslov v upravi pod »Takoj«. 1114-1a

FANTA, poštenega in marljivega, sprejmem kot raznašalca v službo. Javiti se v cvetličarni F. Herzmansky nasl. I. Skale, pasaža. 1110-1a

PASTIRJA sprejmem. Nudim vso oskrbo in plačo po dogovoru. Janželj Jožefa, Staje 13, Ig - Studenec. 1247-1a

FRIZERKO, tudi mlajšo moč, sprejme proti dobri plači takoj Salon »Vena«. Gradišče 4. 1248-1a

GOSPODINJO srednjih let, vešča vseh gospodinjskih poslov, ki bi urejevala vdovcu dom, sprejmem. Pismene ponudbe z navedbo dosedanje zaposlitve pod značko »Št. Vid« na upravo. 1106-1a

POMOČNICO, friz., dobro izurjeno moč, in vajenko, sprejmem takoj ali pozneje. Rep Viktor, frizer, Gledališka 8. 1092-1a

SOBARICO in kuharico poštení sprejmem takoj v dobro službo. Zglasiti se, prosim, v Koblarjevi ulici 3. 1023-1a

POMOČNIKA fotografskega, zmožnega vseh v stroko spadajočih del — sprejmem. Služba stalna in dobra plača! D. Rovšek, foto, Ljubljana, Kolodvorska 35. 874-1a

POMOČNICE samostojne ali tudi začetnice, sprejme modni salon Anica, Prečna ul. 3. 928-1a

DEKLE, ki bi mi pomagala v gospodinjstvu ter me pozneje nadomeščala, sprejmem. Smo trije odrasli. Prednost imajo takšne, ki so brez doma. Slomškova 31. 1026-1a

ŽENSKO pisarniško moč, samostojno, sprejme z nastopom za takoj kino Union. Predstaviti se med 15. in 15.30 v pisarni Drž. filmske centrale, Ljubljana, Sv. Petra cesta 1, II. 1218-1a

POSTREŽNICO sprejmem. Plača dobra. Vse po dogovoru. Naslov v upravi. 1216-1a

MIZARJA, lahko upokojenec, sprejmemo. Vprašati v Drenikovi ul. 36. 1208-1a

VAJENCA, čevljarskega, sprejmem. Tome Alojzij, Vižmarje 43, Št. Vid nad Ljubljano. 1206-1a

FRIZERKO, dobro, za Gorenjsko, sprejmem. — Vodopivec Ivan, damski salon v Tržiču. 1205-1a

VAJENKO, krojaško, pomočnice, sprejme modni salon »Sonja«, Sv. Petra nasip 17, I. 1202-1a

DELAVKO, mlajšo moč vajeno tudi lažjih pisarniških poslov, išče manjše industrijsko podjetje hranilne stroke. Prednost: znanje strojepisja. Naslov v upravi »Slov. Poročevalca«. 1199-1a

DEKLE, pošteno, ki zna kuhati, sprejme dvočlanska družina. Naslov v upravi. 1196-1a

POMOČNIKA, čevljarskega, ali vajenca, sprejmem takoj, po možnosti oskrba v hiši. Janko Zavrl, Tržaška 11. 1258-1a

DEKLE, pošteno, vajeno kuhe in vseh gospodinjskih del, ljubitelj. otrok, iščem za samostojno gospodinjstvo. — Plača in hrana dobra. Vprašati prof. Šedlbauer Šonda, Herbersteinova 24. 1108-1a

POMOČNIKA, čevljarskega, sprejmem takoj. — Jaroš, Breg 2. 1168-1a

FRIZ. POMOČNICO takoj ali po dogovoru sprejmem. Kirinič, Jernejeva 1. 1163-1a

DEKLE, vajeno vsega gospod. dela, pridno in pošteno, sprejmem takoj v službo. Hrana in stanovanje v hiši. Naslov v upravi lista. 1228-1a

DELAVCE, ki se hočejo priučiti cementar. obrti, sprejmem proti dobri plači. Josip Cihlař, cementni izdelki, Tyrševa cesta 69. 1227-1a

CEMENTARJE in dva vajenca sprejmem proti dobri plači. Jos. Cihlař, cementni izdelki, Tyrševa c. 69. 1226-1a

HLAPCA h konjem sprejmem v dobro stalno službo. Bidovec, Dolinska steza 6. 1226-1a

POSTREŽNICO za trikrat tedensko sprejmem. Naslov v upravi. 1299-1a

SLUŽKINJO z lastnim prenočiščem, za ves dan sprejmeta mlada zakonca pod izredno dobrimi pogoji. Naslov v upravi. 1304-1a

GOSPOD. POMOČNICO, ki zna nekoliko kuhati, sprejmem. — Naslov v upravi. 1236-1a

GOSPOD. POMOČNICO, vajeno kuhe, sprejmem takoj. Dunajska cesta št. 31, I., desno. 1233-1a

TEKAČICO za ves dan sprejmem za dobro plačo. Salaj, Gajeva ul. 8, pritličje. 1231-1a

POMOČNICE krojaške in šiviljske, izurjene delavke, sprejme takoj salon Mire Škabar, Aleksandrova 5-II. Sprejmem tudi prvovrstno prikrojevalko ali preddelavko, veščo pripravljanja dela. 1288-1a

RISARKA ali RISAR dobi takoj mesto. Ponudbe poslati pod »Lesni predmeti« na upravo. 1287-1a

KUHARICO, ki je vešča tudi gospodinjskega dela, sprejmem takoj ali pozneje. Naslov v upravi. 1285-1a

PLETILCA na Cottonstrojih ali učenca za te stroje išče pletilna industrija. Nastop službe takoj. Reflektanti naj se zglasijo v podjetju na Zaloški cesti 14. 1281-1a

DELAVKO, veščo nekoliko šivanja, ali ki je že vajena v usnjeno-galanterijskem delu, sprejmem. Slatnar, Levčeva 8. 1261-1a

NEGOVALKO otroško, išče dr. Vito Lavrič Ljubljana, Tavčarjeva 11. 1260-1a

VAJENKO ali delavca sprejme kleparstvo Edvard Wostner, Zaloška c. št. 36, Ljubljana. 1259-1a

Vajenci(ke)

VAJENCA za slikarsko obrt in delavca sprejmem. Plača po dogovoru. Podmilščakova št. 4, Bežigrad, Borštnar Štefan. 1266-44

VAJENCA, soboslikarskega in pleskarskega, sprejmem. Otorepec Vinko, Domobranska ul. 1. 1229-44

VAJENCA in pomočnika sprejmem takoj. Klešnik Viktor, sedlar, Poljanska 49. 1307-44

VAJENCA za ščetarsko obrt in 2 delavki ali delavca iščem. Šimenc A., Ljubljana, Breg 8. 1262-44

Zaslužek

UČITELJA(ico), dobrega, za ruščino iščem. Naslov pustiti v upravi pod »Siguren uspeh«. 1197-3

Prodam

LESTENEC prodam ali dam za živila. Naslov v upravi. 1151-6

MOTOR, 5 in pol konjskih sil, z zaganjačem in avtomatom, naprodaj pri »Žegozi«, Gallusovo nabrežje 33. 1267-6

KOŠNJO TRAVE pri Sv. Križu prodam. Vprašati: Sv. Petra c. 34. 1268-6

KOLO, damsko, dobro ohranjeno, prodam. Naslov v upravi. 1272-6

SALONARJE, bele, platnene, št. 38, prodam. — Mokorel, Riharjeva ulica 1, Kolezija. 1274-6

ČEVLJE gojzerice št. 43, skoraj nove, in nove, temnomodre hlače, predvojno blago, prodam. — Naslov v upravi. 1279-6

PRT, namizni, zavese, krasno ročno delo, prodam. Šelenburgova 4, pri hišnici. 1188-6

URO, žepno, dragoceno, »Anker«, prodam ali zamenjam. Naslov v upravi. 1124-6

SUKNJIČE, damske, poletne, črno obleko, belo blago za bluzo, volnen, črn pulover, moške čevlje št. 45, sobno kredenco in drugo ugodno prodam ali zamenjam za protivrednost. Pred Škofijo 19, I. - 2. 1219-6

KOLO, moško, znamke »Torpedo«, prodam. Miklošičeva št. 8, dvorišče, levo. 1217-6

HARMONIKO, klavirsko, novo, prodam. Rudolf Knoll, Dunajska 15. 1212-6

APARAT masažni, nov, prodam. Naslov v upravi. 1286-6

2 RJUHI, platneni, prodam. Naslov v upravi. 1284-6

VINO-ŽGANJEMEREC prodam. Naslov v upravi 1283-6

ČEVLJE, damske, športne, nizke, št. 38—39, z nizko peto, rjave, šemiš in ene bele salonarje št 39, s srednjo peto, nove, prodam. Naslov v upravi. 1209-6

VOZIČEK, športni, otroški poceni prodam. Staničeva 21. Ogled ves dan. 1207-6

ČEVLJE, damske št. 37 in 38, prodam ali zamenjam za živež. Naslov v upravi. 1204-6

ELEKTROVENTILATOR, nov, za generator, prodam. Florjanska ul. 30 I.; ogled med 12. in 15 uro. 1200-6

KOLO, moško, prvovrstno, ugodno prodam. — Naslov v upravi. 1198-6

OTOMANO in serijo znamk prodam. Florjanska 33. Ogled danes od 13. do 15. 1195-6

OBLEKO, moško, črno za visoko postavo prodam. Ogled od 13. do 15. Naslov v upravi. 1194-6

SAXOPHON ugodno prodam. Na ogled od 13. do 15. ure. Javornikova ulica 5, pritl., levo. 1211-6

SPALNICO, hrastovo, čisto, lepo starejši slog, prodam. Naslov v upravi. 1126-6

KOLO, moško, prodam. Ogled pri vratarju »Slovenskega poročevalca«. 1224-6

BLAGO za moške srajce prodam, ev. zamenjam. Naslov v upravi. 1265-6

JEDILNICO, kompletno, dobro ohranjeno, ugodno prodam. Verstovškova 6, I. n., Mirje. 1294-6

ZNAMKE, odlično zbirko, jugoslovanske, prodam ali zamenjam za prvovrstni radioaparat. Ponudbe na upravo pod »Radio 30«. 1297-6

VOZIČEK, globok, dobro ohranjen, prodam pri hišniku, Koroška ul. 4 (pri Stadionu). 1301-6

RADIO Telefunken, najnovejši, prodam. Naslov v upravi. 1302-6

GALICO, modro, prodam ali zamenjam. 1303-6

ZNAMKE, ena serija, pokrajinske, pretiskane, prodam. — Ponudbe na upravo »Sl. por.« z navedbo cene in naslova pod »Pretisk«. 1305-6

ČEVLJE, visoke (polgojzerje), štev. 39, prodam. Ogled v trgovini, Tržaška c. 54. 1309-6

ČEVLJE ženske, nizke, belo-drap, štev. 40, prodam. Naslov v upravi. 1311-6

DARILO, lepo, dragoceno. Nova damska zapestna ura, prvovrstna švicarska znamka, na 16 kamnov, prodam ali zamenjam za damsko kolo, raznovrstno blago za obleko ali perilo, tobak itd. Ogled med 13. in 15. uro. Naslov v upravi. 1292-6

HARMONIKO, znamke »Carisch«, klavirska, 80 basov, popolnoma novo, prodam. Na ogled od 13 do 15. ure. — Naslov v upravi. 1264-6

PIS. STROJ, srednje velik, v kovčegu, skoraj nov, prodam. Ponudbe na upravo pod »Brezhiben«. 1255-6

POHIŠTVO gradb. stroke in druge pripomočke prodam. Interesenti naj se javijo na upravo pod »Gradbena«. 1254-6

VOZIČEK, globok skoraj nov, prodam. Bračič, Trnovski pristan 4. 1251-6

POSTELJICO, otroško, plenice in razne stvari za novorojenčka, prodam. Naslov v upravi. 1246-6

FOTOAPARAT na Leica film 1:3.5 in fotoaparat Agfa 6×9 prodam. Naslov v upravi. 1240-6

VOZIČEK globok, otroški, prodam. Poizve se pri hišniku, Celovška cesta 95. 1237-3

Kupim

KNJIGARNA Dolžan Janez, kupi vsako slovensko knjigo. Stritarjeva ulica 2. 9-M

STEKLENICE različnih vrst kupujemo. Dobro plačamo. Na Vašo željo jih prevzamemo na domu. B. Guštin Vodnikov trg 2. SP 2-7

KLAVIR, kratek, dobro ohranjen, kupim. Ponudbe upravi pod »Kratek klavir«. 1134-7

RADIO, brezhibni, boljše znamke, kupim. Naslov v upravi. 1078-7

DARILO, dragoceno, žensko, kupim. Ponudbe na upravo pod »Dragoceno«. 1083-7

FRIGIDAIRE, nov ali rabljen, kupim. Ponudbe na upravo pod: »Hladilnik«. 1084-7

RADIOSPREJEMNIK kupim, lahko tudi starejši model. Ponudbe upravi pod »Starejši radio«. 1282-7

PRIBOR jedilni, rje prost, Berndorf, kupim. Ponudbe pod »Berndorf« na upravo. 1085-7

PAR KOMATOV za težke konje kupimo. Sever & Comp.. 1221-7

KOLO, damsko samo ogrodje, brez pnevmatik (ali samo z vrhnjim plaščem), kupim. Naslov v upravi. 1210-7

SANDALE za triletnega otroka, dobro ohranjene, kupim. Gajeva 1. VI. 1169-7

FOTELJ (klubski), moderen, kupim ali zamenjam za kurjavo Naslov v upravi. 1230-7

ZNAMKE, 1 dvajsetlirski četvorček, zadnja serija Lj. pokrajine, kupim ali zamenjam. Ponudbe pod »Četvorček« na upravo. 1293-7

SVILO, čisto, Georgette, svetlosivo, za obleko, kupim. Ponudbe na upravo pod »Sivo«. 1141-7

BLAGO za kopalno obleko kupim. Ponudbe na upravo pod »Blago«. 1312-7

ZA ŽIVEŽ zamenjam ali kupim brezbarvne celuloidne in špiritne lake, barvaste lake (Durlin tesserol), tempere, suhe barve in čopiče. Ponudbe na upravo z navedbo količine in zaželene zamenjave pod »Durlin«. 1232-7

SLOVARJE, ruske, izdaje Langenscheid, Koiranskij, Pavlovskij; angleške, Langenscheid, Muret-Sanders; francoske, Langenscheid, Larousse in druge kupuje stalno knjigarna Kleinmayr & Bamberg, Miklošičeva 16. 1253-7

FLANELO za perilo kupim ali zamenjam za suho meso. — Naslov v upravi. 1249-7

KOLO, žensko, kupim ali dam živež. Naslov v upravi. 1245-7

KLOBUK št. 57½, sive ali rjave barve, kupim ali dam protivrednost. Ponudbe na upravo pod »Klobuk«. 1241-7

Zamenjam

ZAJKLO, činčila, veliko, z mladiči, prodam ali zamenjam. Gosposka 10. 1276-8

OBLEKO za prvoobhajanca, lepo, mornarsko zamenjam za protivrednost. Vodnikova c. 90. 1220-8

ZA SVILO za perilo dam nogavice, cigarete ali drugo protivrednost. — Vrtačnik, Tržaška c. 19. 1223-8

ZA SANDALE, moške ali sandalete, št. 42, udobne, zamenjam po dogovoru mast ali cigarete, nove ženske modre sandale št. 37 ali čeveljčke št. 21 in 22. Ponudbe na upravo pod »Mast«. 1289-8

BLAGO za ženski kostum s podlogo zamenjam za maščobo. Doma od 11. do 15. ure. Naslov v upravi »Slov. poročevalca«. 1257-8

RADIO 3cevni, brez ene žarnice, zamenjam za Angora-volno svetle barve. Ambrož, Pugljeva ulica 15. 1239-8

ŠIV. STROJ zamenjam za damsko kolo. Ogled od 6. do 7. ure zvečer. Naslov v upravi. 1238-8

Stanovanja išče

STANOVANJE, enosobno, po možnosti s kabinetom in vsemi pritiklinami, čisto, išče stalna in mirna stranka brez otrok v Šiški, za Bežigradom ali v Stožicah; sedanje preprosto stanovanje prepustim v zameno. Ponudbe na upravo pod »Takoj ali čez dva meseca«. 1256-21a

Stanovanje odda

STANOVANJE, komfortno, 5sobno, z 2 kabinetoma, v strogem centru, zamenjam za 4sobno istotam. Ponudbe na upravo pod šifro »Nagrada po dogovoru«. 1109-21

STANOVANJE, trisobno, z vsem komfortom, v strogem centru, zamenjam za 4 ali večsobno kjer koli izven centra. Naslov oddati v upravo Slov. Poroč. pod »Komfortno«. 1054-21

STANOVANJE, trisobno s pritiklinami in vrtom, pri tobačni tovarni, zamenjam s sličnim v centru. Dopise na upravo pod »Lepa lega«. 1213-21

STANOVANJE za Bežigradom, 3sobno, komfortno zamenjam za 2sobnega. Naslov v upravi. 1153-21

STANOVANJE, dvosobno, v vili na Kodeljevem, zamenjam za enosobno kjer koli. Ponudbe na upravo pod »Res lepo stanovanje«. 1242-21

Sobo odda

SOBO prazno, z balkonom in kopalnico, ev. z vso oskrbo, oddam samo mirnemu starejšemu gospodu. Ponudbe upravi pod »Mirje«. 1234-23

SOBI v centru mesta, z vhodom s stopnišča, neopremljeni, oddam najraje zdravniku ali pisarni. Naslov v upravi. 1263-23

Sobo išče

SOBO v Ljubljani iščem. Ponudbe na upravo pod »Samska«. 1193-23a

SOBO, opremlj., iščem. Ponudbe na upravo pod »Čimpreje«. 1306-23a

SOBO, opremljeno, s souporabo kuhinje, iščem za takoj. Poizvedbe na upravo pod »Nujno«. 1277-23a

SOBICO iščem. Grem tudi kot sostanovalka. Ponudbe na upravo pod »Plača točno«. 1203-23a

Posest

HIŠO, trgovsko, v Mariboru zamenjam z isto v Trstu ali Gorici. Hiša je vsem dobro znana vpeljana manufaktura na najbolj prometnem kraju. Pismene ponudbe na upravo »Poročevalca« pod »Maribor«. 1243-20

V najem

KOŠNJO velikega travnika oddam. Kot nagrado dam polovico sena. Hradeckega c.. 8. 1250-17

Razno

ANGLEŠKI tečaj za začetnike se bo z dovoljenjem prosv. uprave vršil na moškem učiteljišču, Resljeva cesta, pritličje, levo. Začetek v ponedeljek, 4. junija ob pol 7. zvečer. Vpisovanje istotam vsak dan dopoldne od 11. do 12 in popoldne od 6. do pol 7. ure ter pol ure pred pričetno uro. Vse podrobnosti ob vpisu. Mesečnina primerna. Iv. Mulaček. 1252-37

AKTOVKO s šolskimi knjigami na ime Hiti sem pozabil v tramvajskem vozu proti Rakovniku. Najditelja prosim, naj jo odda na upravo Slov. poročevalca. 1300-37

ZADNJI DAN pred odhodom Nemcev iz Ljubljane mi je neznani SS-vojak nasilno odvzel pred dramskim gledališčem skoraj novo kolo, sivo pleskano, znamke »Torpedo«, ev. št. 10320. Ker potrebujem kolo nujno v službene namene, prosim vsakogar, ki mu je o kolesu kaj znanega, naj sporoči to na naslov Ivo Komar, Ljubljana, Valjavčeva 18. 1214-37

4 KLJUČE, posamezne, sem izgubila pred hišo Gradišče št. 2. Najditelja prosim, da jih odda proti nagradi v upravi »Sl. poročev.«. 1295-37

POLNIL. PERO »Waterman«, trdo, črno-rdeče barve, sem izgubil na tramvaju Št. Vid. Pošten najditelj naj ga odda proti nagradi: Livarska 3, visoko pritličje. 1201-37

OPOZARJAM vsakogar pred nakupom ženskega kolesa »Bianchi« tovarn. št. 783868, ev. št. 192811, ker je to kolo ukradeno. Prosim vsakogar, ki bi zvedel kaj natančnejšega, naj javi na upravo »Slov. por.« pod »Bianchi«. 1310-37

KOŽUHOVINO sprejemam v shrambo čez poletje in izdelujem vsa manjša popravila. V izdelavo prevzemam kape, otroške klobučke itd. — Krznar Eligij Eber, Ljubljana, Kongresni trg 7. 1291-37

CIRK PRIKOLICO s potujočim kino - priborom sem izgubila na poti iz Celja do Ljubljane. — Prosi se kdor kaj o tem ve, da takoj javi proti dobri nagradi na naslov: Janez Roh, vrtiljak, Moste. 1280-37

KDOR KAJ VE o kolesu, ev. št. 1119, moško, tovarn. št. 266542, znamke »Diamant«, naj to sporoči na naslov: Albin Nered Aleksandrova cesta 10, klet. 1290-37

KOLO, moško, zeleno št. 189765, znamke »Junior«, mi je bilo nasilno odvzeto od Vlasovca v dneh pred našo svobodo, in sicer v Gradišču. To kolo je Vlasovec prodal za ca. 1000 lir in mi je kupec poznan. Pozivam ga, naj mi ga vrne in mu povrnem kupnino. Morela Franc, Igriška ulica 10, slaščičarna. 1222-37

TOVARIŠ, ki si je 9. V. popoldne izposodil na Rakovi Jelši pri Jakobu Geiserju moško kolo ev. št. 2410, tov. št. 44352, se naproša, da istega takoj vrne, ker ga zahteva mestna komanda. 1244-37

✝ Za svobodo sta v cvetu mladosti padla stara partizanska borca

brata

Polde in Stanko Cvenkelj

Brezje, v maju 1945.

Žalujoči starši, brat in sestre.

✝ Za svobodo slovenskega naroda in lepšo prihodnost človeštva je po dolgotrajnih borbah žrtvoval svoje življenje dne 1. aprila 1945

Edvard Kokolj

dipl. slavist, urednik »Partizanskega Dnevnika«

Hrabrega soborca so tovariši pokopali na Vojskem. — Bodi mu lahka zemlja v osvobojeni domovini!

Žalujoča sestra in bratje

✝ V svitu svobode je položil na Jelovici na oltar domovine svoje mlado življenje komaj 18 letni sin, brat

Kalan Jožef

mitraljezec zaščitnega bataljona Gorenjskega glavnega področja

Drulovka pri Kranju, 29. maja 1945.

Žalujoči: partizan Jože, oče; partizanka Štefka in Marija, sestri; partizan Tone in Franc, brata, in ostalo sorodstvo

---

✝ Ob izvrševanju vojaške službe se je 18. maja 1945 na postaji Podnart od zločinskih rok, skupaj s svojimi tovariši smrtno ponesrečil naš dragi, ljubi

Matko Šifrer

v cvetu svoje mladosti, star komaj 21 let. Pokopali so ga na binkoštni ponedeljek, 21. maja 1945, na Jesenicah. — Naj počiva v miru med gorenjskimi planinami, katere je tako ljubil.

Ljubljana, dne 31. maja 1945.

Matija in Marija, starši, Niko, brat, in ostalo sorodstvo

✝ Za zlato svobodo je daroval svoje mlado, upapolno življenje naš ljubljeni, nepozabni

Amon Veno — Žarko

oper. oficir II. diviziona I. slov. art. brigade

Padel je v boju z okupatorjem dne 23. avgusta 1944 v bližini Soteske na Dolenjskem.

Naj mu bo lahka draga slovenska zemlja!

Ljubljana, dne 30. maja 1945.

Žalujoči: Milojka roj. Virant, žena; Mihael in Marija, starša, in družine: Amon, Pintar, Bleiweis, Tominec in Virant

---

✝ V globoki žalosti sporočamo vsem sorodnikom in znancem, da je padel 24. marca 1945 v Poljanski dolini nad Škofjo Loko v borbi za domovino tovariš poročnik

Anton Gubanec

komandant minerske brigade Primorske

Sladko in častno je umreti za domovino.

Smlednik, Vodice, Ljubljana, 30. maja 1945.

Žalujoča žena s tremi nepreskrbljenimi hčerkicami; starši, bratje in sestre ter ostalo sorodstvo

---

✝ Strti v neizmerni žalosti sporočamo vsem, ki ste ga poznali in ljubili, pretužno vest, da je v letu 1944 v 35. letu starosti daroval svoje plemenito, upapolno življenje za lepšo bodočnost slovenskega naroda naš nadvse ljubljeni, nepozabni mož, sin, brat, zet, svak in striček

Pangre Gvidon

politkomisar bataljona, vršil dolžnost brigadnega referenta za kadre v brigadi Srečka Kosovela XIX. SNOB

Ni mu bilo dano, da bi doživel dan zlate svobode, za katero je toliko trpel in umrl.

Njegov prerani domek se začasno nahaja v Spod. Vrstniku na Primorskem.

Globoko žalujoča žena Fani roj. Jamnik, starši Ivan in Josipina Pangre, sestra Milka Klančnik, nečak Lojzi Klančnik, družina Jamnik in ostalo sorodstvo

---

✝ Po nalogu Gestapa v Mariboru je moral žrtvovati svoje mlado, vzorno življenje naš nadvse dobri, blagi, nepozabni sin in brat

Kolenc Vlado

gimnazijski abiturient — partizan

Da je bilo zadoščeno sadističnemu nagonu, so ga ob svitu svobode v družbi 17 tovarišev ustrelili v Radečah dne 23. marca 1945 ob 9. uri dopoldne. Do prevoza počiva v družbi svojih tovarišev-mučenikov ob bregu Save.

Ohranite ga vsi, ki ste ga poznali, v najlepšem spominu!

Zagorje ob Savi, dne 28. maja 1945.

Globoko užaloščeni starši, brata Črto in Dušan ter sestra Breda

---

✝ V globoki žalosti sporočamo vsem prijateljem, znancem in sorodnikom, da sta za svobodo in boljšo bodočnost našega naroda darovala svoje mlado življenje naša nepozabna sinova

Hudež Slavko

pilot — star 24 let

Kot partizan je padel 6. junija 1942 na Muljavi. Pokopan je v Ambrusu v Suhi Krajini — in

Hudež Franc

ortoped — star 30 let

Kot partizan-miner inž.-tehn. bataljona XXXI. divizije, IX. korpusa, je padel januarja 1945 pri akciji na Gorenjo vas.

Boleča izguba obeh dobrih sinov je nenadomestljiva, tolaži nas pa zavest, da sta umrla kot junaka in da počivata njuni trupli v zemlji osvobojene domovine, ki sta jo brezmejno ljubila.

Ljubljana, Kranj-Kokrica, 30. maja 1945.

Žalujoči: Tone, oče; Tončka, mama; Betka, sestra; Tonček, brat; Francka roj. Likozar in Slavko, žena in sinček pok. Franca Hudeža; družine: Hudež, Likozar, Zupanc, Gašperšič, Frantar in ostalo sorodstvo

---

✝ Edino preostali član svoje ljubljene družine naznanjam vsem tovarišem, znancem in prijateljem tužno vest o smrti ljubljenega brata

Hotko Dušana

gradbeni tehnik

ki je herojsko padel za lepšo bodočnost slovenskega naroda na Dobravi novembra 1943.

Nadalje sporočam o zverinski usmrtitvi mojih predragih staršev

Hotko Alojza

trgovca

Hotko Amalije

in sester

Hotko Ljube
Hotko Sonje
Hotko Melite

ki so bili dne 20. februarja 1945 umorjeni od najnizkotnejših propadlih stiških domobranskih zverin.

Pogreb bo skupen z drugimi tridesetimi žrtvami po komisijskem ogledu.

Žužemberk, Ljubljana, Kranj, 30. maja 1945.

Globoko žalujoči sin in brat SLAVKO ter ostalo sorodstvo

✝ V ponosni bolesti javljam vsem, ki so ga poznali, da je moj zlati otrok, moj ljubljeni edini sin

Dušan Banda

dijak trgovske akademije

dne 20. maja 1944 pri Težkih Vodah v okolici Novega mesta dal svoje mlado življenje za domovino.

Parastos bo na njegov rojstni dan v soboto, dne 2. junija ob 17.30 v pravoslavni cerkvi.

V Ljubljani, 30. maja 1945.

Žalujoča mati-vdova Fani Banda

✝ Dne 30. maja 1944 je v borbi pri Tržišču na Dolenjskem junaško padel in začasno tamkaj pokopan naš predragi, dobri očka

Arhar Franc

postajenačelnik v Ribnici

kapetan, šef inž. tehn. odseka X. brigade

Zavest, da brez žrtev ni zmage, nam lajša našo bolečino. Slava mu!

Ribnica, Ljubljana, Vuhred ob Dravi.

Žalujoča žena Valerija, Božo, Vlado, Vesna, otroci; rodbini Arhar in Jenčič ter ostalo sorodstvo

---

✝ Za svobodo in srečo našega trpečega naroda je daroval svoje življenje 20. oktobra 1944 naš ljubljeni sin oziroma brat

Anton Lobnikar - Tonč

Njegovo truplo bomo prepeljali iz Hinj, Suha krajina, v njegovo rojstno vas Gomilsko 31. maja 1945.

Gomilsko, Ljubljana, dne 30. maja 1945.

Starši Anton in Helena, brata Franc in Albin, sestre Mici, Justi in Krista

---

✝ Za zlato svobodo je žrtvoval svoje plemenito življenje naš nadvse ljubljeni mož, zlati papa, stari očka, tast in stric, tovariš

Jože Drašler

nadoficial v pok., upravnik usnjarskih skladišč GŠS

Padel je v 72. letu starosti, v novembru 1943, vršeč svojo dolžnost na Rogu pri Kočevju.

Ljubljana, Bari, Zagreb, Novo mesto, 29. V. 1945.

Žalujoče rodbine: Drašler, Skalerič, Horvat, Blaganja, Sonier

---

✝ V neizmerni boli sporočam, da je moj edini sin

Krakar Janez

politkomisar

boreč se za naše slovensko Primorsko padel 4. marca 1944.

Naj mu bo lahka zemlja primorska do prevoza v Ljubljano! — Prosim tihega sožalja.

Njegova mati Krakar Marija

✝ Zadet po zločinski krogli domačih izdajalcev je 16. septembra 1943 padel za svobodo in lepšo bodočnost nas vseh naš najdražji

Ljubomir Antončič

oficir obveščevalne službe Tomšičeve brigade

Do prevoza v Ljubljano počiva v Hrvači pri Ribnici na Dolenjskem.

Ljubljana, 30. maja 1945.

Žalujoči: Rada roj. Košir, žena; Ljubomir, sin; Marija in Matija, starši

---

✝ V internaciji, daleč od svojih dragih, je po zaslugi izdajalcev umrl dne 24. februarja 1945 v starosti 36 let v taborišču Rabstein moj mož, oče in sin

Kokalj Stanislav

Njegovi ostanki počivajo v tujini.

Žalujoči: Josipina, žena; Stanček, Jože in Ivček, sinovi, ter ostalo sorodstvo

---

✝ Vsem sorodnikom in znancem sporočamo žalostno vest, da je ravno ob zarji svobode naše domovine, katero je tako težko pričakovala, dala svoje življenje naša ljubljena teta, gospa

Blanc Lojzka

Njeno izmučeno truplo počiva na pokopališču v Teharjih, kamor so jo spremili mnogoštevilni prijatelji in znanci, za kar izrekamo na tem mestu našo najiskrenejšo zahvalo.

Ljubljana, Teharje, dne 30. maja 1945.

Globoko žalujoči: Antonija, sestra, Lojzka Škrbec z družino, nečakinja; Franc Bogataj, nečak, ter ostalo sorodstvo

---

✝ Za boljšo bodočnost slovenskega naroda je v cvetoči mladosti, star komaj 20 let, žrtvoval svoje mlado, lepote polno življenje naš ljubljeni, edini sin, brat, svak in stric

Ivan Metelko

mitraljezec v jurišnem bataljonu KZ Odreda

v borbi z ustaši pri Rimskih Toplicah dne 10. maja 1945. — Izpolnile so se mu njegove želje, dočakal je veliki dan osvobojenja, sedaj pa počiva v domači zemlji, ki jo je tako srčno ljubil.

Trbovlje, Ljubljana, dne 30. maja 1945.

Ivan in Karolina Metelko, starši; Draga, Ivanka, Rezika in Olga, sestre, ter ostalo sorodstvo

Rokopise sprejema uredništvo »Slovenskega poročevalca«, Ljubljana, Knafljeva ulica št. 5/ II. Telefon uredništva in uprave št. 31-22 do 31-26. ★ Tiskarna »Slovenskega poročevalca« ★ Glavni urednik Ciril Kosmač